

Budapest,
2003. október 21.,
kedd

121. szám

Ára: 1260,- Ft

TARTALOMJEGYZÉK

	Oldal
166/2003. (X. 21.) Korm. r.	8948
167/2003. (X. 21.) Korm. r.	8954
168/2003. (X. 21.) Korm. r.	8955
169/2003. (X. 21.) Korm. r.	8958
170/2003. (X. 21.) Korm. r.	8959
110/2003. (X. 21.) FVM r.	8961
65/2003. (X. 21.) GKM—PM e. r.	9009
66/2003. (X. 21.) GKM—PM e. r.	9011
67/2003. (X. 21.) GKM r.	9014
14/2003. (X. 21.) KvVM r.	9019
1104/2003. (X. 21.) Korm. h.	9020
	9020
	9021

II. rész JOGSZABÁLYOK

A Kormány rendeletei

A Kormány 166/2003. (X. 21.) Korm. rendelete

az egészségügyi felsőoktatás alapképzési szakjainak képesítési követelményeiről szóló 36/1996. (III. 5.) Korm. rendelet módosításáról

A Kormány a felsőoktatásról szóló — többször módosított — 1993. évi LXXX. törvény 72. §-ának *d*) pontjában foglalt felhatalmazás alapján a következőket rendeli el:

1. §

Az egészségügyi felsőoktatás alapképzési szakjainak képesítési követelményeiről szóló 36/1996. (III. 5.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Rendelet) 1. számú mellékletének 2. pontja helyébe a következő rendelkezés lép:

„2. Végzettség szintje és a szakképzettség

Az egészségügyi felsőoktatásban szakképzettség

a) főiskolai szinten és *a b*) pontban foglaltak kivételével egyetemi szinten nappali, esti és levelező tagozaton, továbbá távoktatásban szerezhető,

b) egyetemi szinten az általános orvostudományi, fogorvostudományi, gyógyszerésztudományi szakon kizárólag nappali tagozaton szerezhető.”

2. §

A Rendelet 2. számú melléklete folytatólagosan kiegészül az e rendelet *mellékletében* foglalt egyetemi szintű védőnő, egyetemi szintű ápoló és az egyetemi szintű népegészségügyi felügyelő alapképzési szakok képesítési követelményeivel.

3. §

Az egyetemi szintű védőnő, az egyetemi szintű ápoló és az egyetemi szintű népegészségügyi felügyelő alapképzési szakok kreditrendszerű képzésének sajátos követelményeit a felsőoktatási alapképzési szakok képesítési követelményeinek kreditrendszerű képzéshez illeszkedő kiegészítéséről szóló 77/2002. (IV. 13.) Korm. rendeletnek az egészségügyi szakcsoport sajátos képesítési követelményeiről szóló 3. számú melléklete határozza meg.

4. §

(1) A Rendelet 3. számú mellékletében a „diplomás ápoló szak” szakmegnevezés helyébe „ápoló szak” szakmegnevezés lép.

(2) A Rendelet 3. számú mellékletében az eredeti diplomás ápoló szak 2. pontjában az oklevélben szereplő szakképzettség megnevezés „diplomás ápoló” megnevezésről „ápoló” megnevezésre módosul.

5. §

(1) Ez a rendelet a kihirdetését követő 8. napon lép hatályba.

(2) E rendelet hatálybalépésével egyidejűleg a Rendelet 1. számú mellékletének 5.2.1. pontja felvezető mondata helyébe „A tantervben előírt valamennyi tanulmányi és vizsgakötelezettség teljesítése” szövegrész lép.

(3) E rendelet hatálybalépésével egyidejűleg hatályát veszti az egyetemi szintű ápoló alapképzési szak képesítési követelményeiről szóló 85/2000. (VI. 15.) Korm. rendelet.

(4) A (3) bekezdésben meghatározott rendelet szerint szerzett „egyetemi okleveles ápoló” szakképzettség az R. 2. számú mellékletében meghatározott egyetemi szintű ápoló szakon szerezhető okleveles ápoló szakképzettséggel egyenértékű.

(5) A „diplomás ápoló” szakon e rendelet hatálybalépéséig kiadott oklevelek szakképzettség tekintetében egyenértékűek a 4. § (2) bekezdésében meghatározott „ápoló” szakképzettséggel. A 4. § (2) bekezdésében foglalt rendelkezést a 2003/2004. tanévtől I. évfolyamra felvett hallgatók esetében felmenő rendszerben kell alkalmazni.

(6) Az egyetemi szintű informatikus egészségügyi menedzser alapképzési szak képesítési követelményeiről szóló 5/2003. (I. 8.) Korm. rendelet mellékletének 2. pontjában „az informatikus egészségügyi menedzser” szövegrész helyébe az „okleveles informatikus egészségügyi menedzser” szövegrész lép.

A miniszterelnök helyett:

Kiss Péter s. k.,

a Miniszterelnöki Hivatalt vezető miniszter

Melléklet

a 166/2003. (X. 21.) Korm. rendelethez

VÉDŐNŐ ALAPKÉPZÉSI SZAK

1. A képzési cél

Az egyetemi szintű védőnőképzés célja olyan egészségügyi szakemberek képzése, akik

— modern szemlélet és igényes magatartás alapján vesznek részt a védőnői ismeretek oktatásában, az egészségmegőrzés és egészségfejlesztés kutatásában, a védőnői munka közép- és felsőszintű szervezésében és irányításában,

— magas szintű szakmai és általános műveltséggel, ennek megfelelő emberi magatartással rendelkeznek, amely nagyfokú hivatás- és felelősségtudattal párosul,

— munkájuk során messzemenően figyelembe veszik az védőnőoktatással szemben támasztott kívánalmakat,

— közreműködnek a védőnőoktatás fejlesztésében, új oktatási formák kutatásában és kifejlesztésében,

— részt vesznek az egészségmegőrzés, egészségfejlesztés tudományos problémáinak megoldásában, ezen a téren új ismeretek kutatásában,

— részt vesznek új gondozási formák kialakításában és alkalmazásában,

— figyelemmel kísérik és munkájuk során figyelembe veszik az egészségügy és a betegek/kliensek gondozásával szembeni mindenkor kívánalmakat, a betegek/kliensek eltérő sajátosságait, emberi jogait és méltóságát, ennek megfelelően döntenek és cselekszenek, és

— képesek a magyar és idegen nyelvű szakirodalomban való rendszeres tájékozódásra.

Az egyetemi szintű végzettséggel rendelkező védőnők a Rendelet 1. és 3. számú mellékletében a főiskolai szintű védőnő szakképzettséggel rendelkezők részére előírt ismereteken és készségeken túlmenően

a) ismerik

— a hazai egészségügyi intézményrendszer szervezeti felépítését és informatikai alapjait, finanszírozási rendszerét, közép- és hosszú távú célkitűzéseit és a megvalósításukkal kapcsolatos főbb tennivalókat, ezen ismeretek elméleti és gyakorlati oktatásának módjait,

— a felsőoktatási intézményrendszer felépítését és informatikai alapjait, finanszírozási rendszerét, közép- és hosszú távú célkitűzéseit, a megvalósításukhoz kapcsolódó főbb tennivalókat, és részt vesznek ezek kidolgozásában,

— a felsőoktatás különböző oktatási módszereit, ezek alkalmazásának lehetőségeit a védőnőképzés területén,

— a védőnői munka irányítási, szervezési elveit és ezek oktatásának és gyakorlati alkalmazásának kérdéseit a védőnői munka területén,

— a munkavédelmi előírásokat, azok oktatásának és alkalmazásának módjait,

— a természetgyógyászat (alternatív medicina) lehetőségeit és korlátait,

— a betegek/gondozottak/kliensek jogait és azok érvényesítésének módjait,

— a hátrányos helyzetű családok ellátásának sajátosságait,

— az egyén és a társadalom egészségvédelmének, a betegségek megelőzésének, a diagnosztika és terápia, valamint a rehabilitáció elméleti és gyakorlati alapjait,

— a betegségeknek a lelki étellel, magatartással összefüggő és szociális vonatkozásait,

— a népegészségtan és epidemiológia alapjait,
— a hazai egészségvédelmi szűrővizsgálatok rendszerét és elvi alapjait;

b) képesek

— kritikusan különbséget tenni az egyes ápolási elméletek között, és azokat alkotóan továbbfejlesztani,

— a gondozási, egészségfejlesztési és prevenció modelleket a hazai sajátosságoknak megfelelően továbbfejlesztani vagy újakat kidolgozni,

— a gondozás, egészségfejlesztés és oktatás-kutatás ismereteinek oktatására, ilyen kutatási programok kidolgozására, a kutatási programok végrehajtására,

— a gondozást, egészségfejlesztést és prevenciót végzők, valamint a főiskolai diplomások és egyetemi hallgatók elméleti és gyakorlati oktatására, a szakmai klinikai és területi gyakorlatok megszervezésére, vezetésére,

— az oktatás új formáinak és módszereinek kidolgozására és alkalmazására,

— a védőnői tevékenység elméleti-gyakorlati feladatainak meghatározására,

— a védőnői tevékenység széles körű (országos, területi, helyi és házi) megszervezésére, irányítására, ellenőrzésére,

— új szervezési és finanszírozási lehetőségek kutatására,

— a gondozás tárgyi eszközeinek és berendezéseinek korszerű oktatására,

— az egészség helyreállítására, rehabilitációra vonatkozó tudományos ismeretek védőnői feladatkörben történő alkalmazására,

— tudományos előadások tartására, vitákban való részvételre magyar és legalább egy idegen nyelven,

— a védőnői kompetenciák kialakítására, az egészségügyi ellátásban részt vevő más szakemberek (orvosok, dietetikusok, védőnők, ápolók, gyógytornászok stb.) képviselőivel való együttműködésre,

— magukat tudományos fokozat megszerzése érdekében továbbképezni.

2. Az oklevélben szereplő szakképzettség megnevezése

Okleveles védőnő.

3. A képzési idő

3.1. Első alapképzésben nappali tagozaton 10 félév, 300 kreditpont, legalább 3000 tanóra.

3.2. Kiegészítő alapképzésben a főiskolai szintű szak 240 kreditpontjából 210 kreditpont az egyetemi szintű képzés részeként elismerve 3 félév, 90 kreditpont, nappali tagozaton legalább 900 tanóra, levelező tagozaton legalább 270 tanóra.

A képzési idő magában foglalja az elméleti, gyakorlati órákat, valamint a klinikai és területi gyakorlatot. Minden félév egy modul, ahol az oktatás tantárgycsoportokban történik.

3.3. A kötelező tantárgyakhoz, a kötelezően választható és a szabadon választható tantárgyakhoz rendelt kreditek aránya a teljes képzési időhöz tartozó kreditértékhez viszonyítva

- a kötelező tantárgyakhoz rendelt kreditek százalékos aránya: legfeljebb 80% (240 kreditpont),
- a kötelezően választható tantárgyakhoz rendelt kreditek százalékos aránya: legalább 15% (45 kreditpont),
- a szabadon választható tantárgyakhoz rendelt kreditek százalékos aránya: legalább 5% (15 kreditpont).

4. A képzés főbb tanulmányi területei és azok aránya

A képzés fő tanulmányi területei magukba foglalják azokat az ismereteket, amelyekre a védőnők oktatásában, kutatásában és a Védőnői Szolgálat vezetésének különböző szintjein szükség van.

4.1. Általánosan művelő és társadalomtudományi ismeretek 5—10% (15—30 kreditpont):

filozófia, etika, általános és egészségpszichológia, pszichológia, fejlődéslélektan, pedagógia, kommunikáció, számítástechnika ismeretek, a magyarországi cigányságra vonatkozó ismeretek.

4.2. Alapozó szakmai ismeretek és gyakorlati készségek 10—15% (30—45 kreditpont):

anatómia, élettan, kórélettan, biológia, genetika, biokémia, mikrobiológia, egészségügyi informatika, egészségügyi műszaki ismeretek.

4.3. Speciális szakmai ismeretek és gyakorlati készségek 10—15% (30—45 kreditpont):

táplálkozás, közegészségtan, járványtan, társadalomegészségtan, egészségnevelés, hátrányos helyzet, mentálhigiéne, gyógyszerészet, elsősegélynyújtás.

4.4. Szakterületi törzsképzéshez tartozó ismeretek 45—55% (135—165 kreditpont):

ápolástan, gondozástan, védőnői módszertan, kábítószerezés-fogyasztásból eredő problémák, a megelőzés színterei, a kezelés lehetőségei, egészségnevelés, hátrányos helyzetű családok, sajátos egészségügyi, szociális ismereteket igénylő személyek/csoportok problémáinak megismerése, megoldási gyakorlatok, szülésre felkészítés, gyermekgyógyászat, szülészet-nőgyógyászat, belgyógyászat, sebészet, egyéb klinikai ismeretek, neurológia, neurohabilitáció, pszichiátria, gyermekpszichiátria, egészségügyi jogi ismeretek, minőségbiztosítás, védőnői vezetési és irányítási ismeretek, tanácsadási ismeretek, egészség tudományi kutatási-statisztikai ismeretek, védőnői oktatási ismeretek.

4.5. A szakterületi elméleti és gyakorlati képzés aránya: a 4.2—4.4. tanulmányi területeken a gyakorlati képzés aránya 50—70%, amely magában foglalja a minősítéssel záruló csoportos tantermi, illetve a klinikai és területi gyakorlatokat is (1—4 és 14—15 hetes).

5. Az ismeretek ellenőrzési rendszere

A Rendelet 1. számú mellékletének 5. pontjában foglaltakat figyelembe véve:

5.1. Kötelező szigorlatok

- komplex élettudományok (anatómia, élettan, kórélettan),
- komplex társadalomtudományok (általános szociológia, egészségpszichológia, pszichológia, fejlődéslélektan, pedagógia),
- védőnői módszertan,
- gyermekgyógyászat,
- szülészet-nőgyógyászat,
- komplex egészségfejlesztés (egészség és egészségfejlesztés, egészségfejlesztési projekt, egészségfejlesztési módszertan, tanácsadási jártasság),
- komplex védőnői, vezetési, oktatási ismeretek (oktatás és vezetés szociológiája, információkutatás, védőnői menedzsment és munkairányítási ismeretek, felsőoktatási és oktatási ismeretek).

5.2. A szakdolgozat kreditértéke: 20 kreditpont.

5.3. A záróvizsgára bocsátás feltétele a Rendelet 1. számú mellékletének 5. pontjában foglaltak figyelembevételével legalább 280 kreditpont megszerzése és C típusú középfokú államilag elismert vagy azzal egyenértékű nyelvvizsga az Európai Gazdasági Térség tagállamainak valamelyik nyelvéből vagy a magyarországi nemzeti és etnikai kisebbségek valamelyik nyelvéből.

5.4. A komplex záróvizsga témakörei:

- alapismereti és klinikai tantárgyak,
- társadalomtudományi tantárgyak,
- védőnői módszertani, oktatási, vezetési ismeretek,
- egészségnevelési és megelőzési ismeretek,
- gyakorlati védőnői feladat megoldása intézeti, illetve otthoni körülmények között.

5.5. A záróvizsga eredményének kiszámítása

A záróvizsgajegy a vizsgáztató bizottság által a záróvizsga írásbeli, szóbeli és gyakorlati vizsga részére adott érdemjegyek számtani átlaga. A záróvizsga eredménye a záróvizsgajegy és a szakdolgozatra adott érdemjegy egészre kerekített átlaga. Amennyiben a záróvizsga bármely részjegye elégtelen, a záróvizsgát meg kell ismételni.

6. Értelmező rendelkezések e szak képesítési követelményeinek alkalmazásában

A gyakorlati képzéshez tartozik a képző intézményben megvalósított gyakorlatok mellett az egészségügyi ellátás valamennyi területén végzett védőnői és egészségfejlesztési, valamint vezetői és oktatási-képzési gyakorlat.

NÉPEGÉSZSÉGÜGYI FELÜGYELŐ ALAPKÉPZÉSI SZAK

1. A képzési cél

Olyan szakemberek képzése, akik a népegészségügy tudományos alapjait, módszertanát elsajátítva és interven-

ciós eszköztárát megismerve képesek a lakosság egészségével foglalkozó — az egészség megőrzését, fejlesztését, a betegségek megelőzését és a betegellátást szolgáló — intézményekben

— a lakosság egészségi állapotát befolyásoló tényezők felismerésére és elemzésére, a lakosság egészségi állapotának monitorozására;

— a lakosság egészségügyi szükségleteinek és igényeinek feltárására és azok között fontossági sorrend felállítására;

— a meghatározott egészségügyi szükségletek kielégítését célzó egészségfejlesztő, -megőrző, elsődleges, másodlagos és harmadlagos betegségmegelőző szolgáltatások és programok megtervezésére, megszervezésére, lebonyolítására és értékelésére;

— a népegészségüggyel kapcsolatos felügyelői, hatósági tevékenység ellátására.

A képzés további célja kapcsolatteremtő, kommunikációs és csoportmunkával kapcsolatos készségek kialakítása, a problémafeltáró és megoldó készség fejlesztése.

Az egyetemi szintű népegészségügyi felügyelő szakképzettséggel rendelkezők ismerik:

— az egészség és betegség biológiáját; a lakosság egészségi állapotának alakulását döntő súllyal meghatározó betegségek kialakulásának okait és mechanizmusát, az e betegségekre hajlamosító genetikai tényezőket, a betegségek kialakulásának megakadályozását vagy hátráltatását szolgáló beavatkozások hatásmechanizmusát;

— az ember és környezete kölcsönhatásának sajátosságait; azokat az életteni, biokémiai és genetikai folyamatokat, amelyekeken keresztül e kölcsönhatás megvalósul és módosul;

— a természetes és társadalmi környezet egészséget meghatározó tényezőit; konkrétan a víz-, levegő-, talajszennyeződés potenciális veszélyeit és azok következményeit, valamint a munkahely, lakóhely és a társadalmi környezet mindazon tényezőit, amelyek az egészségre hatással vannak;

— a népegészségügyben alkalmazott tudományos módszereket és azok gyakorlati alkalmazását;

— hátrányos helyzetű, alacsony iskolai végzettséggel rendelkező csoportok részére indított egészségbiztosítási programokat;

— a népegészségügyi munkához szükséges adatok és információk beszerzésének, összegyűjtésének és elemzésének módszereit; nemzetközi — elsősorban európai összehasonlításban — a hazai népegészségügyi helyzetet és az azt befolyásoló legfontosabb környezeti, társadalmi-gazdasági és genetikai tényezőket;

— az egészség megőrzését és fejlesztését célzó különböző beavatkozások és szolgáltatások típusait, alkalmazásuk feltételeit, azok előnyeit és hátrányait;

— nemzetközi kitekintésben a népegészségügyi rendszerek és intézmények működését és hatékonyságát, értékelésének szempontjait.

2. Az oklevélben szereplő szakképzettség megnevezése
Okleveles népegészségügyi felügyelő.

3. A képzési idő

3.1. 10 félév, 300 kreditpont, legalább 3500 tanóra.

3.2. A kötelező tantárgyakhoz rendelt kreditpontok százalékos aránya: legfeljebb 80%.

A kötelezően választható tantárgyakhoz rendelt kreditpontok százalékos aránya: legalább 15%.

A szabadon választható tantárgyakhoz rendelt kreditpontok százalékos aránya: legalább 5%.

4. A képzés főbb tanulmányi területei és arányai

4.1. Alapozó modul 80—90% kreditpont.

Kötelező tárgyak 70—85 kreditpont: anatómia, latin szaknyelv, kémia, sejtbiológia, ökológia, élettan, a hazai cigányságra vonatkozó ismeretek, általános informatika, genetika és molekuláris biológia, matematikai alapok, egészségpszichológia, mentálhigiénés alapismeretek, biokémia, angol szaknyelv, szociológia.

Kötelezően választható tárgyak 5—7 kreditpont: funkcionális neuroanatómia, molekuláris ökológia.

4.2. Szakirányú modul 142—152 kreditpont.

Kötelező tárgyak 116—126 kreditpont: egészségügyi informatika, biostatisztika, népegészségügyi medicina, környezet-egészségtan, epidemiológia alapjai, részletes epidemiológia, mikrobiológia, immunológia, bioetika, gyermek- és ifjúságegészségügy, kémiai biztonságügy, munka- és sugáregészségügy, foglalkozás-egészségtan, kórházi fertőzések, egészségfejlesztés, táplálkozás-egészségtan és élelmiszerbiztonság, egészségpolitika, minőségügyi alapismeretek, farmakológia, közigazgatási és jogi ismeretek.

Kötelezően választható tárgyak 30 kreditpont: laboratóriumi diagnosztika, kulturális antropológia, környeztoxikológia, környezet-egészségügyi rendszerek és szabályozások, egészségügyi minőségbiztosítás és -fejlesztés, angol szaknyelv, kommunikáció, egészség-gazdaságtan, egészségügyi menedzsment, pályázatok és tanulmányok írása.

4.3. Specializációs modul 16—20 kreditpont.

Szabadon választható: a magatartástudomány alapjai, hátrányos helyzetűek népegészségügyi problémái, terep- és laboratóriumi gyakorlatok, tudomány- és egészségfilozófia, haszonállatok bejelentendő betegségei, laboratóriumi állatok fertőző betegségei, élelmiszeranalitika, humánökológia, általános meteorológia, természet- és környezetvédelem, környezeti kémia, környezetvédelmi politika, környezeti hatásvizsgálat, környezeti krízis és ökológiai válságkezelés, civilizációs ártalmak, kábítószer problémák, kezelési alternatívák, terület- és településfejlesztés alapjai, települési és területi infrastruktúra, öko-toxikológia, térinformatika és környezetmodellezés, faluszociológia, gyógynövényismeret.

4.4. Gyakorlati képzés: 400 tanóra. Kreditértéke: 25—35 kreditpont.

Területei: államigazgatási ismeretek és egészségügyi igazgatás; egészségfejlesztés, környezet- és település-egészségügyi ismeretek; élelmezés- és táplálkozás-egészségügyi ismeretek; egészségügy; gyermek- és ifjúság-egészségügyi ismeretek; munka- és sugáregészségügyi ismeretek; kémiai biztonságügyi ismeretek; epidemiológia.

5. Az ismeretek ellenőrzési rendszere

A Rendelet 1. számú mellékletének 5. pontjában foglaltakat figyelembe véve:

5.1. Kötelező szigorlati tárgyak:

- kémia,
- általános és egészségügyi informatika,
- mikrobiológia,
- népegészségügyi medicina,
- általános és részletes epidemiológia.

5.2. A szakdolgozat elkészítésének és eredményes megvédésének kreditértéke: 12 kreditpont.

5.3. A záróvizsgára bocsátás feltételei

A záróvizsgára bocsátás feltétele a Rendelet 1. számú mellékletének 5. pontjában foglaltak figyelembevételével C típusú középfokú államilag elismert vagy azzal egyenértékű nyelvvizsga az Európai Gazdasági Térség valamelyik hivatalos nyelvéből vagy a magyarországi nemzeti és etnikai kisebbségek valamelyik nyelvéből.

5.4. A záróvizsga részei:

- írásbeli vizsga a népegészségügy kiemelt tantárgyairól: általános és részletes epidemiológia, egészségfejlesztés, a közigazgatási és jogi ismeretek, a környezetegészségügy, valamint népegészségügyi medicina;
- szóbeli vizsga: az általános és részletes epidemiológia, a népegészségügyi medicina, az egészségfejlesztés tárgykörökből.

5.5. A záróvizsga eredményének kiszámítása

A záróvizsga eredménye az írásbeli és komplex szóbeli vizsgára adott érdemjegyek és a szakdolgozatra és védésére adott érdemjegy számtani átlaga.

6. Értelmező rendelkezések a szak képesítési követelményeinek alkalmazásában

Kiegészítő alapképzésnek minősül a főiskolai szintű közegészségügyi-járványügyi felügyelő szakképzettség megszerzését követően az okleveles népegészségügyi felügyelő szakképzettség megszerzésére irányuló képzés.

AZ EGYETEMI SZINTŰ ÁPOLÓ ALAPKÉPZÉSI SZAK

1. A képzési cél

Az egyetemi szintű ápolóképzés célja olyan ápolók képzése, akik

— magas szintű szakmai és általános műveltséggel, ennek megfelelő emberi magatartással rendelkeznek, mely nagyfokú hivatás- és felelősségtudattal párosul,

— a képzési idő során elsajátított ismeretanyag, készségek, ápolói szemlélet és magatartás alapján vesznek részt a felsőfokú ápolói ismeretek oktatásában, az ápoláskutatásban, az ápolás közép- és felsőszintű szervezésében és irányításában, valamint az ápolásban,

— munkájuk során messzemenően figyelembe veszik az ápolásoktatással szemben mindenkor támasztott kívánalmakat,

— feladatuk az ápolásoktatás fejlesztése, új oktatási formák kutatása és kifejlesztése,

— részt vesznek az ápolás tudományos problémáinak megoldásában, új ápolási ismeretek kutatásában,

— részt vesznek új ápolási formák kialakításában és alkalmazásában,

— figyelemmel kísérik és munkájuk során figyelembe veszik az egészségügy és a betegek/kliensek ápolással szembeni mindenkori kívánalmait, a betegek eltérő sajátosságait, emberi jogait és méltóságát, ennek megfelelően döntenek és cselekszenek, és

— képesek a magyar és idegen nyelvű szakirodalomban való rendszeres tájékozódásra.

Az egyetemi szintű végzettséggel rendelkező ápolók a Rendelet 1. és 3. számú mellékletében a főiskolai szintű ápoló szakképzettséggel rendelkezők részére előírt ismereteken és készségeken túlmenően

a) ismerik

— a hazai egészségügyi intézményrendszer szervezeti felépítését és informatikai alapjait, finanszírozási módszerét, közép- és hosszú távú célkitűzéseit és a megvalósításukkal kapcsolatos főbb tennivalókat, ezen ismeretek elméleti és gyakorlati oktatásának módjait,

— a felsőoktatási intézményrendszer felépítését és informatikai alapjait, finanszírozási rendszerét, közép- és hosszú távú célkitűzéseit, a megvalósításukhoz kapcsolódó főbb tennivalókat, és képesek ezek kidolgozásában való részvételre,

— a felsőoktatás különböző oktatási módszereit, ezek alkalmazásának lehetőségeit az ápolóképzés területén,

— az ápolásirányítás, ápolásvezetés elveit és ezek oktatásának és gyakorlati alkalmazásának kérdéseit az ápolás területén,

— a munkavédelmi előírásokat, azok oktatásának és alkalmazásának módjait,

— a természetgyógyászat (alternatív medicina) lehetőségeit és korlátait,

— a betegek/gondozottak/kliensek jogait és azok érvényesítésének módjait,

— a hátrányos helyzetű családok ellátásának sajátosságait,

— az egyén és a társadalom egészségvédelmének, a betegségek megelőzésének, a diagnosztika és terápia, valamint a rehabilitáció elméleti és gyakorlati alapjait,

— a betegségeknek a lelki étellel, magatartással összefüggő és szociális vonatkozásait,

— a népegészségtan és epidemiológia alapjait,

— a hazai egészségvédelmi szűrővizsgálatok rendszerét és elvi alapjait;

b) képesek

— kritikusan különbséget tenni az egyes ápolási elméletek között, és azokat alkotóan továbbfejlesztteni,

— az ápolási modelleket a hazai sajátosságoknak megfelelően továbbfejlesztteni vagy újakat kidolgozni,

— az ápolás- és oktatáskutatás ismereteinek oktatására, ilyen kutatási programok kidolgozására, a kutatási programok végrehajtására, kutatási centrumok kialakítására és működtetésére,

— az ápolást (gondozást) végzők, valamint a főiskolai diplomás és egyetemi hallgatók elméleti és gyakorlati oktatására, a szakmai klinikai és területi gyakorlatok megszervezésére, vezetésére,

— az oktatás új formáinak és módszereinek kidolgozására és alkalmazására,

— az ápolási tevékenység elméleti-gyakorlati feladatainak meghatározására,

— az ápolás és az ápolói tevékenység széles körű (országos, területi, helyi és házi) megszervezésére, irányítására, ellenőrzésére,

— új szervezési és finanszírozási lehetőségek feltárására kutatás révén,

— az ápolás (gondozás) tárgyi eszközeinek és berendezéseinek korszerű oktatására,

— az egészség helyreállítására, rehabilitációra vonatkozó tudományos ismeretek ápolói feladatkörben történő alkalmazására,

— tudományos előadások tartására, vitákban való részvételre magyar és legalább egy idegen nyelven,

— az ápolói kompetenciák kidolgozásában, az egészségügyi ellátásban részt vevő más szakterületek (orvosok, dietetikusok, védőnők, gyógytornászok stb.) képviselőivel a kívánatos együttműködés formáinak kialakításában való részvételre,

— tudományos fokozat megszerzése érdekében továbbképzésben való részvételre.

2. Az oklevélben szereplő szakképzettség megnevezése

Okleveles ápoló.

3. A képzési idő

3.1. Első alapképzésben nappali tagozaton 10 félév, 300 kreditpont, legalább 4500 tanóra, amiből 2000 óra klinikai és területi gyakorlat.

A képzési idő magában foglalja a klinikai és területi gyakorlatot, valamint a gyakorlati órákat. Minden félév egy modul, ahol az oktatás tantárgycsoportokban történik.

3.2. Kiegészítő alapképzésben — a főiskolai szintű szak 240 kreditpontjából 210 kreditpont az egyetemi szintű képzés részeként elismerve — 3 félév, 90 kreditpont.

3.3. A kötelező tantárgyakhoz, a kötelezően választható és a szabadon választható tantárgyakhoz rendelt kreditek aránya a teljes képzési időhöz tartozó kreditponthoz viszonyítva

— a kötelező tantárgyakhoz rendelt kreditek százalékos aránya: legfeljebb 80% (240 kreditpont),

— a kötelezően választható tantárgyakhoz rendelt kreditek százalékos aránya: legalább 15% (45 kreditpont),

— a szabadon választható tantárgyakhoz rendelt kreditek százalékos aránya: legalább 5% (15 kreditpont).

4. A képzés főbb tanulmányi területei és azok aránya

— Általános és pedagógiai értelmiségképző modul 5—10% (15—30 kreditpont): filozófia, pedagógia, latin nyelv, irodalom, képzőművészetek és zene.

— Társadalomtudományi modul 10—15% (30—45 kreditpont): etika, pszichológia, kommunikáció, konfliktuskezelés, pedagógia, egészségnevelés, szociológia, a magyarországi cigányságra vonatkozó ismeretek.

— Ápolástudományi modul 37—43% (110—130 kreditpont): az egészség és az ápolás általános elvei, ápoláskutatási ismeretek, ápolás-éтика, ápoláslelektan, mentálhigiénés alapismeretek, kábítószer problémák, kezelési alternatívák, hátrányos helyzetű családok, sajátos, egészségügyi, szociális ismereteket igénylő személyek/csoportok problémáinak megismerése, megoldási gyakorlatok, menedzsment alapismeretek.

— Alapozó elméleti modul 33—37% (100—110 kreditpont): sejtbiológia-biokémia-biofizika, anatómia, élet- és kórélettan, pathológia, társadalom-egészségtan, közegészségtan, mikrobiológia, járványtan és általános gyógyszer-tan.

A szakmodulok magukban foglalják az ápoló számára szükséges klinikai ismereteket, melyek elsajátítása szerverrendszerként integrált formában történik. A szakmodulok részét képezik az ápolók számára szükséges részletes ápoláskutatási, jogi, marketing és informatikai ismeretek. Külön modulokban kerül oktatásra az ápolás oktatásával és az ápolás irányításával kapcsolatos ismeretanyag.

5. Az ismeretek ellenőrzési rendszere

A Rendelet 1. számú mellékletének 5. pontjában foglaltakat figyelembe véve:

5.1. Kötelező szigorlatok:

— pszichológia és kommunikáció,

— pedagógia és egészségnevelés,

— az egészség és az ápolás általános elvei,

— anatómia, élettan, kórélettan (komplex szigorlat),

— népegészségtan: társadalom-egészségtan, közegészségtan, járványtan,

- közösségi ápolás,
- ápolásoktatás elméleti kérdései,
- ápolásirányítás, a vezetés elméleti kérdései,
- klinikai ismeretek (komplex szigorlat),
- ápoláskutatási ismeretek.

5.2. A szakdolgozatban a hallgatónak az ápolástudomány adott problémakörének önálló tanulmányozásával, tudományos módszerek alkalmazásával szerzett eredményeket kell összegeznie.

A szakdolgozat elkészítésének és eredményes megvédésének kreditértéke: 20 kreditpont.

5.3. A záróvizsgára bocsátás feltételei a Rendelet 1. számú mellékletének 5. pontjában foglaltak figyelembevételével legalább 280 kreditpont megszerzése és C típusú középfokú államilag vagy azzal egyenértékű nyelvvizsga az Európai Gazdasági Térség valamelyik hivatalos nyelvéből vagy a magyarországi nemzeti és etnikai kisebbségek valamelyik nyelvéből.

5.4. A záróvizsga része a szakdolgozat megvédése.

5.5. A záróvizsga témakörei:

- ápolástani ismeretek (általános és szakápolásban, ápoláskutatás, ápolássetika),
- medicinális ismeretek (kórképek, diagnosztika-therápia alapjai),
- pszichológiai és egészségnevelési, megelőzési ismeretek,
- népegészségtani, járványtani, közegészségtani ismeretek,
- gyakorlati ápolási feladat megoldása kórházi, illetve házi betegápolási körülmények között.

5.6. A záróvizsga eredményének kiszámítása

A záróvizsgajegy a vizsgáztató bizottság által a záróvizsga írásbeli, szóbeli és gyakorlati vizsga részére adott érdemjegyek számtani átlaga. A záróvizsga eredménye a záróvizsgajegy és a szakdolgozat megvédésére adott érdemjegy egészre kerekített átlaga. Amennyiben a záróvizsga bármely részjegye elégtelen, a záróvizsgát meg kell ismételni.

6. Értelmező rendelkezések e szak képesítési követelményeinek alkalmazásában

6.1. A gyakorlati képzés magában foglalja a gyakorlati órákat, a klinikai és területi gyakorlatokat.

6.2. Gyakorlati óra

Az elméleti ismeretek jobb megértésének elősegítése és a gyakorlati készségek elsajátítása érdekében oktatási vagy demonstrációs segédesszközök használatával tanóra keretében végzett szakmai oktatás.

6.3. Klinikai gyakorlat

A gyakorlati készségek elsajátítása és elmélyítése érdekében fekvőbeteg-gyógyintézet valós körülményei között

az elméletben elsajátított ismeretek ellenőrzött és irányított (egyetemi és klinikai/területi szakoktató) alkalmazása és gyakorlása.

6.4. Területi szakmai gyakorlat

A gyakorlati készségek elsajátítása és elmélyítése érdekében járóbeteg-rendelések, járóbeteg-szakrendelések, tanácsadók, gondozók, házi (otthoni) és közösségi ápolás valós körülményei között az elméletben elsajátított ismeretek ellenőrzött és irányított (egyetemi és klinikai/területi szakoktató) alkalmazása és gyakorlása.

A Kormány 167/2003. (X. 21.) Korm. rendelete

a felsőoktatási alapképzési szakok képesítési követelményeinek kreditrendszerű képzéshez illeszkedő kiegészítéséről szóló 77/2002. (IV. 13.) Korm. rendelet módosításáról

A Kormány a felsőoktatásról szóló 1993. évi LXXX. törvény 72. §-ának *d*) pontjában foglalt felhatalmazás alapján — a 86. § (2) bekezdésében foglaltakat és a 124/D. § *b*) pontja alapján külön jogszabályban megállapított, a kreditrendszerű egyetemi és főiskolai szintű alapképzést meghatározó követelményeket figyelembe véve — a következőket rendeli el:

1. §

A felsőoktatási alapképzési szakok képesítési követelményeinek kreditrendszerű képzéshez illeszkedő kiegészítéséről szóló 77/2002. (IV. 13.) Korm. rendeletnek (a továbbiakban: Rendelet) az agrár szakcsoport sajátos képesítési követelményeiről szóló 1. számú mellékletének 9. pontja záró mondata helyébe a következő szövegrész lép:

„Az agrár szakcsoport egyes szakjainak képesítési követelményei a szak sajátosságaira tekintettel több, illetve magasabb szintű (pl. szaknyelvi) idegennyelvi követelményt is előírhatnak. Az újabb oklevél megszerzésére irányuló képzésben az első oklevél nyelvi követelményeinek teljesítése a záróvizsgára bocsátás feltétele.”

2. §

A Rendeletnek a bölcsész szakcsoport sajátos képesítési követelményeiről szóló 2. számú mellékletének 9. pontja a következő mondattal egészül ki:

„A főiskolai szintű pedagógia szakon az újabb oklevél megszerzésére irányuló képzésben az első oklevél megszer-

zésekor előírt nyelvi követelmények teljesítése a záróvizsgára bocsátás feltétele.”

3. §

A Rendeletnek a közgazdasági szakcsoport sajátos képesítési követelményeiről szóló 7. számú melléklete 9.1. pontjának második gondolatjeles bekezdésében a „közgazdasági” szövegrész helyébe a „külgazdasági” szövegrész lép.

4. §

A Rendeletnek a rendvédelmi szakcsoport sajátos képesítési követelményeiről szóló 10. számú mellékletének 2. pontja a jelenlegi harmadik francia bekezdést megelőzően a következő új harmadik francia bekezdéssel egészül ki:

„— rendvédelmi szakmai ismeretek 54—63 kreditpont (az összkredit 30—35%-a),”

5. §

A Rendeletnek a bölcsész szakcsoport sajátos képesítési követelményeiről szóló 13. számú melléklete 2. pontjának 2. francia bekezdésében a zárójelben az „idegen nyelv és tantárgy-pedagógia” szövegrész helyébe „idegen nyelv” szövegrész lép.

6. §

A Rendeletnek a tanító és óvodapedagógus szakcsoport sajátos képesítési követelményeiről szóló 13. számú mellékletének 9. pontja a következő mondattal egészül ki:

„Tanító, óvodapedagógus, konduktor-tanító, konduktor-óvodapedagógus szakokon az újabb oklevél megszerzésére irányuló képzésben az első oklevél megszerzésekor előírt nyelvi követelmények teljesítése a záróvizsgára bocsátás feltétele.”

7. §

Ez a rendelet a kihirdetését követő 8. napon lép hatályba.

A miniszterelnök helyett:

Kiss Péter s. k.,
a Miniszterelnöki Hivatalt vezető miniszter

A Kormány 168/2003. (X. 21.) Korm. rendelete

a felsőoktatásban a bölcsészettudományi és egyes társadalomtudományi alapképzési szakok képesítési követelményeiről szóló 129/2001. (VII. 13.) Korm. rendelet módosításáról

A Kormány a felsőoktatásról szóló, többször módosított 1993. évi LXXX. törvény 72. §-ának d) pontjában foglalt felhatalmazás alapján a következőket rendeli el:

1. §

A felsőoktatásban a bölcsészettudományi és egyes társadalomtudományi alapképzési szakok képesítési követelményeiről szóló 129/2001. (VII. 13.) Korm. rendelet 3. számú melléklete az ábécé betűrendje szerint kiegészül a főiskolai szintű pedagógia alapképzési szak képesítési követelményeivel.

2. §

A főiskolai szintű pedagógia alapképzési szak kreditrendszerű képzésének sajátos követelményeit a felsőoktatási alapképzési szakok képesítési követelményeinek kreditrendszerű képzéshez illeszkedő kiegészítéséről szóló 77/2002. (IV. 13.) Korm. rendeletnek a bölcsész szakcsoport sajátos képesítési követelményeiről szóló 2. számú melléklete határozza meg.

3. §

(1) Ez a rendelet a kihirdetését követő 8. napon lép hatályba.

(2) Az e rendelettel meghatározott követelményeket először a 2003/2004. tanévben az alapképzésben tanulmányukat megkezdő hallgatókra kell alkalmazni.

(3) E rendelet hatálybalépésével egyidejűleg a főiskolai szintű nevelőtanár szak megszűnik. Az e szakon szerzett szakképzettség az alkalmazás tekintetében egyenértékű e rendelet mellékletében meghatározott pedagógia szakos nevelői szakképzettséggel.

A miniszterelnök helyett:

Kiss Péter s. k.,
a Miniszterelnöki Hivatalt vezető miniszter

*Melléklet**a 168/2003. (X. 21.) Korm. rendelethez***Pedagógia szak***(Főiskolai szintű képzés)**1. A képzési cél*

Olyan gyakorlati pedagógiai munkát végző szakemberek képzése, akik magas szintű pedagógiai, pszichológiai, nevelésszociológiai és gyermekjogi ismeretekkel, továbbá a sajátos pedagógiai, pszichológiai ismereteket igénylő személyek, csoportok nevelési, oktatási módszereinek, eljárásainak ismeretével és olyan nevelői képességekkel rendelkeznek, amelyek birtokában képesek elméleti ismereteik alkotó szellemű alkalmazására a pedagógia különböző gyakorlati területein, elsősorban a 6—18 éves korosztály nevelésében, pedagógus-munkakörökben az oktatási-nevelési, a nevelési és a gyermekvédelmi, gyermekjóléti intézményekben.

A szak — első alapképzésben nappali tagozaton — csak kétszakos képzés keretében végezhető. A szakon tanári képesítést nem lehet szerezni.

2. Az oklevélben szereplő szakképzettség megnevezése

Pedagógia szakos nevelő.

*3. A képzési idő / A képzés volumene**3.1. Félévek száma:*

— kétszakos képzésben 8 félév, a főiskolai szintű tanár és bölcsész szakok mellett a tanító, gyógypedagógus szakokkal is;

— egyszakos képzésben a nem nappali tagozatokon: 8 félév, 180 kreditpont.

Összes szakterületi tanóraszám: legalább 900 óra.

3.2. A szakterületi ismeretekből megszerzendő kreditpontok száma: 90 kreditpont, amelyből a képzés főbb tanulmányi területeinek 4.2.1. és 4.2.2. pontjában meghatározott alapozó, illetve törzsképzés követelményei és kreditpontértékei az egyetemi szintű pedagógia szakkal azonosak. A szakterületi kredittartományba tartozik ezen felül a szakdolgozat kreditértéke.

3.3. A kötelező, a kötelezően választható és a szabadon választható tantárgyakhoz rendelt kreditpontok százalékos aránya a teljes képzési időhöz tartozó kreditértékhez viszonyítva:

3.3.1. Arányok egy szak esetén:

— a kötelező tárgyakhoz (ismeretanyaghoz) rendelt kreditérték: 50—70%,

— a kötelezően választható tárgyakhoz (ismeretanyaghoz) rendelt kreditérték: 20—40%,

— a szabadon választható tárgyakhoz (ismeretanyaghoz) rendelt kreditérték: legalább 5%;

3.3.2. Kétszakos képzésben:

— a szakterületi képzés területén a 90 kreditpont értékű tárgyakat legalább 80 kreditponttal a kötelező és legalább 8 kreditponttal a kötelezően választható tárgyakból kell kialakítani.

A fenti arányok — az 1. számú mellékletben meghatározottak alkalmazásával — a másik szakon szerezhető kreditértékekkel teljesülhetnek.

4. A képzés főbb tanulmányi területei és azok arányai

4.1. Általánosan művelő, értelmiségképző ismeretek; 15 kreditpont:

Az értelmiségi létre felkészítő és a szakmai műveltséget megalapozó általános bölcsészeti, társadalomtudományi és természettudományi ismereteket foglalja magában.

4.2. Szakterületi ismeretek, főbb képzési szakaszai, témakörei és ezek kreditértéke 90 kreditpont:

4.2.1. Alapozó képzés — legalább 22, legfeljebb 28 kreditpont:

— pszichológiai tárgyak (az általános, a fejlődés-, a személyiség- és a szociálpszichológia, valamint a nevelés- és oktatáslélektan tárgykörei);

— a pedagógia határtudományai (nevelésfilozófia, nevelésszociológia, gyógypedagógia, az etika, esztétika, közgazdaságtan, emberi jogok: gyermek-, ifjúsági, női, kisebbségi és családjog, a szociálpolitika, egészségügy, környezet-kultúra pedagógiai vonatkozásai, kommunikáció, informatika, kutatómódszertan).

4.2.2. Törzsképzés — legalább 26, legfeljebb 34 kreditpont:

— magyar és egyetemes neveléstörténet, nevelésmélt, oktatásmélt, oktatáspolitikai (tanügyigazgatási, oktatás-gazdaságtani, a társadalmi egyenlőtlenségek, hátrányos megkülönböztetés kiküszöbölésére, a hazai cigányságra vonatkozó ismeretek a közoktatásban, a felsőoktatásban és a szakképzésben),

— tanulásmódszertan, tanulási technikák, kreativitás, kommunikáció-fejlesztés, tanulói kompetenciák,

— az oktatási-nevelési, nevelési és gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények pedagógiai feladatrendszer (az általános és középiskolában napközi otthoni és tanulószobai foglalkozásokon, szabadidő-szervezői, diákmozgalmi, gyermekvédelmi munkakörökben, a pedagógiai szakszolgálat és a gyermekek átmeneti gondozását biztosító intézményekben, kollégiumokban, gyermekotthonokban, javítóintézetekben, nevelőtanári és gyermekvédelmi feladatkörökben),

— pedagógiai képesség- és személyiségfejlesztő gyakorlatok,

— minőségbiztosítás és innováció a pedagógiai gyakorlatban.

4.2.3. Szakképzés (szakirányú elméleti és gyakorlati ismeretek) — legalább 32, legfeljebb 40 kreditpont.

A szakirányú ismeretek tárgykörei négy tantárgycsoportot alkotnak, egyenként legalább 8-8 kreditponttal:

4.2.3.1. fejlesztési módszerek és technikák a gyermekek és serdülőkorúak nevelésében:

közösségfejlesztés, értékek, értékválasztás és zavarai, motiváció, önismeret, mentálhigiéne, pályaorientáció, kommunikáció, konfliktus-felismerés és -kezelés, életmód, médiapedagógia, tanulásszervezés, tanulástanítása, tehetségfejlesztés, tehetséggondozás;

4.2.3.2. hátrányos helyzetű csoportok speciális pedagógiája:

szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek szocializációja, gyermek és szülői jogok érvényesítése; gyermek- és ifjúságvédelem jogi alapjai és intézményrendszere; a felzárkóztatás, tanulási és magatartászavarok kezelésének feladatai, antiszociális viselkedés megelőzése; sajátos nevelési igényű gyermekek integrált nevelése; roma tanulók pedagógiája; képességkibontakoztató felkészítés, integrációs felkészítés követelményei eljárásai, módszerei; erőszak- és dropprevenció;

4.2.3.3. napközis és bentlakásos intézmények nevelőmunkája:

tanulástechnikák, önértékelés, viselkedéskultúra, életvitel, önellátásra nevelés, háztartás-ökonómia, egészségfejlesztés, családi életre nevelés, gyermek- és ifjúságvédelmi feladatok a napköziben, kollégiumban, az átmeneti gondozást biztosító gyermekjóléti intézményekben, gyermekotthonokban, a gyermekek és családok átmeneti otthonában, javítóintézetben;

4.2.3.4. speciális nevelői feladatkörök, alternatív nevelési rendszerek:

szabadidő-, dráma-, múzeum-, diákmozgalom-, játékpedagógia, iskolai kirándulás, nyári táboroztatás, ifjúsági turizmus, alternatív pedagógiák.

4.3. A szakterületi elméleti és gyakorlati képzés arányai

A 4.2.1.—4.2.3. pontban jelzett tanulmányi területeken az elméleti és gyakorlati jellegű foglalkozások, tantárgyak aránya a kötelező tanórák mintegy 50-50%-a, amelyben az e területeken előírt 90 kreditpontból 25—30 kreditpont a képző intézmény által vezetett, minősítéssel záruló csoportos tantermi vagy külső gyakorlatok kreditértéke. A csoportos gyakorlatokhoz különböző képességfejlesztő (kommunikációs, konfliktusfelismerési és -kezelési, önismereti stb.) tréningfoglalkozások is tartoznak, amelyekhez kreditpont nem rendelhető.

4.4. Összefüggő külső szakmai gyakorlatok

— Az összefüggő külső egyéni szakmai gyakorlatok időtartama a 4.2.3. pontban jelzett négy különböző területen egyenként legalább 2 egymást követő nap, továbbá legalább kétféle területen 2-2 összefüggő hét, amely gyakorlatok során a hallgató a nevelőmunkának a különböző területein, különböző típusú intézményekben a gyermekek és ifjak körében történő foglalkozásokon — a képző intézmény által megbízott pedagógus, vezetőtanár, tereptanár irányításával — önálló nevelési feladatokat végez.

— A kötelező külső összefüggő egyéni szakmai gyakorlatokhoz kreditpont nem rendelhető, teljesítése a záróvizsgára bocsátás feltétele.

4.5. A főbb tanulmányi területekre vonatkozó további szabályok kétszakos és egyszakos képzés esetében:

a) kétszakos képzés esetén a 4.2. szakterületi képzés 90 kreditpontjához hozzáadódik a szakdolgozat kreditértéke;

b) ha a kétszakos képzésben a másik szak tanári szak, a pedagógia szakon a 4.1. tanulmányi terület 15 kreditpontja a tanári szak felvételével, továbbá a tanári szakon a tanári képesítés követelményeiről szóló külön jogszabályban meghatározott területek közül a pedagógiai és pszichológiai képzési terület legalább 20 kreditpontja, valamint az iskolai gyakorlatok területéről legalább 4 kreditpont teljesítettnek tekintendő;

c) ha a kétszakos képzésben a másik szak gyógypedagógus szak, a pedagógia szak 4.1. és 4.2. tanulmányi területének összesen 105 kreditpontján túlmenően a gyógypedagógia szakon a kötelező tantárgyakhoz rendelt legfeljebb 140 kreditpontot kell teljesíteni (az egyszakos gyógypedagógus-képzésben ez az oklevél elnyeréséhez összegyűjtendő 210 kreditpont 67%-a), a 140 kreditpontból 25 kreditpont elismerésre kerül a pedagógia szak alapozó képzési tanulmányi területének teljesítésével (a gyógypedagógia szakon a megfelelő alapozó tanulmányi területhez legalább 75 kreditpont tartozik); a szakdolgozat kreditértéke 20 kreditpont (vagy az egyik szakon kell szakdolgozatot írni, vagy a két szakon külön-külön, amely esetben a 20 kreditpont feleződik a két szakdolgozat között); a szakdolgozatot túlmenően további kötelezően választható tantárgyak, valamint a szabadon választható tantárgyak kreditkerete a pedagógia szak 4.2. tanulmányi területén felvett tárgyakkal teljesítettnek tekintendő;

d) ha a kétszakos képzésben a másik szak tanító szak, akkor a tanító szakon 60 kreditpontot az alapozó képzés tanulmányi területén és 12 kreditpontot (az összes kredit 5%-át) a szabadon választható tantárgyak kreditkeretének terhére el kell ismerni a pedagógia szak 4.1. és 4.2. tanulmányi területéhez tartozó tantárgyak teljesítésével. A további 168 kreditpontból (a tanító szak szakmai elméleti, szakmai gyakorlati és speciális szakmai tanulmányi területén) a kötelező tantárgyakra jutó legfeljebb 71%-os aránynak megfelelő 120 kreditpontot kell teljesíteni, és ezen felül a tanító szakon a szakdolgozat 15 kreditpontja szükséges az oklevél megszerzéséhez;

e) egyszakos képzésben a 4.1. tanulmányi terület 15 kreditpontját, a 4.2. tanulmányi terület 90 kreditpontját kell összegyűjteni, a szakdolgozat kreditértéke 20 kreditpont, és további 55 kreditpontot kell teljesíteni a 4.2. tanulmányi területen a 90 kreditpont összegyűjtéséhez még fel nem vett kötelezően vagy szabadon választható tantárgyak, illetve a nem szakterületi ismeretekkel kapcsolatos tantárgyak felvételével.

5. Az ismeretek ellenőrzésének sajátosságai

Az ismeretek ellenőrzési rendszerére vonatkozóan a 1. számú mellékletben foglaltak az irányadók.

5.1. Kötelező szigorlatok

A kötelező szigorlatok száma: 3.

Egy szigorlat legalább 12 kreditpont értékű ismeretanyag számonkérését jelenti.

A kötelező szigorlatok tartalma:

1. A nevelés elméleti, történeti, társadalomtudományi alapjai.
2. A neveléstudományt megalapozó pszichológiai ismeretek.
3. A nevelés eszközei, szinterei és módszerei, nevelési problémák a gyermek- és serdülőkorban.

A 4.2.3. pont egyes tantárgycsoportjaiban a tanúsítvánnyal elismert, szabadon választható specializációs program esetén egy további szigorlat kötelező az adott tantárgycsoport ismereteiből.

A kötelező szigorlatokra felkészítő integráló jellegű tantárgyakhoz 2-2 kreditpont rendelhető, amelyek a szakterületi képzés kreditértékei közé számítanak.

5.2. A szakdolgozat

A szakdolgozat kreditértéke:

egyszakos képzésben 20 kreditpont,

kétszakos képzésben 15 kreditpont.

A szakdolgozat követelményeire vonatkozóan az 1. számú mellékletben foglaltak az irányadók.

5.3. A záróvizsgára az 1. számú mellékletben foglaltak az irányadók.

6. A szak szempontjából lényeges más rendelkezések

Tanúsítvánnyal elismert specializációk:

A 4.2.3. pontban felsorolt négy területen a képző intézmények — a szabadon választható specializáció keretében — összefüggő képzési programokat alakíthatnak ki, amelyeken a mindenkinek kötelező ismereteket legalább 12 kreditponttal meghaladó programok teljesítése esetén — amelyhez az adott területnek megfelelő intézményben további egy hetes külső egyéni szakmai gyakorlat teljesítése is szükséges — a képző intézmény az oklevélhez csatolt tanúsítvánnyal ismeri el az alábbi specializációkat:

- fejlesztési módszerek és technikák a gyermekek és serdülőkorúak nevelésében,
- hátrányos helyzetű csoportok speciális pedagógiája,
- napközis és bentlakásos intézmények nevelőmunkája,
- speciális nevelői feladatkörök, alternatív nevelési rendszerek.

A Kormány 169/2003. (X. 21.) Korm. rendelete

az agrár-felsőoktatás alapképzési szakjainak képesítési követelményeiről szóló 146/1998. (IX. 9.) Korm. rendelet módosításáról

A Kormány a felsőoktatásról szóló — többször módosított — 1993. évi LXXX. törvény 72. §-ának *d*) pontjában foglalt felhatalmazás alapján a következőket rendeli el:

1. §

Az agrár-felsőoktatás alapképzési szakjainak képesítési követelményeiről szóló 146/1998. (IX. 9.) Korm. rendelet 3. számú melléklete folytatólagosan kiegészül a főiskolai szintű vidékfejlesztési agrármérnöki alapképzési szak e rendelet *mellékletében* meghatározott képesítési követelményeivel.

2. §

A főiskolai szintű vidékfejlesztési agrármérnök alapképzési szak kreditrendszerű képzésének sajátos követelményeit a felsőoktatási alapképzési szakok képesítési követelményeinek kreditrendszerű képzéséhez illeszkedő kiegészítéséről szóló 77/2002. (IV. 13.) Korm. rendeletnek az agrár szakcsoport sajátos képesítési követelményeiről szóló 1. számú melléklete határozza meg.

3. §

Ez a rendelet a kihirdetését követő 8. napon lép hatályba.

A miniszterelnök helyett:

Kiss Péter s. k.,
a Miniszterelnöki Hivatalt vezető miniszter

Melléklet

a 169/2003. (X. 21.) Korm. rendelethez

Vidékfejlesztési agrármérnöki alapképzési szak

1. A képzési cél

Vidékfejlesztési agrármérnökök képzése — az 1. számú melléklet 1. pontjára is tekintettel —, akik képesek mindazon feladatok ellátására, amelyek a vidéki településeken élő lakosság megélhetési körülményeinek, jövedelemszerzési lehetőségeinek — az életminőség — javítására irányulnak, továbbá amelyek a természeti erőforrások, a környe-

zet, a táj megőrzését szolgálják, és amelyek a vidék társadalomban betöltött funkcióinak ellátását tartósan erősítik. A gazdasági funkciók közül kiemelten ismerik a mező- és erdőgazdálkodást, gyepgazdálkodást, a megújuló természeti erőforrások, energiahordozók előállítását, a fenntartható hasznosítást, az ezekhez kapcsolódó feldolgozást, a kereskedelmet és a foglalkoztatást elősegítő intézményrendszert és eljárásokat, a vállalkozói tevékenység lehetőségeit. Az ökológiai funkciók tekintetében ismeretekkel rendelkeznek az egészséges élet természeti alapjainak védelméről, a tájak sokszínűségéről, a tájjellegnek a megőrzéséről, a biológiai sokszínűségéről és az ökológiai rendszerek védelméről. A társadalmi és kulturális funkciók közül ismerik azokat az évszázadok során a vidéki életformához szorosan kapcsolódó közösségi és kulturális értékeket, amelyek a falusi közösségekben megtestesülő értékek megőrzésében nyilvánulnak meg.

2. Az oklevélben szereplő szakképzettség megnevezése

Vidékfejlesztési agrármérnök.

3. A képzési idő

3.1. 6 félévben legalább 2200 tanóra, 1. számú melléklet 3 b) és 3 c) pontjában foglaltak figyelembevételével, 180 kreditpont.

3.2. A kötelező tárgyakhoz rendelt kreditpontok százalékos aránya: legfeljebb 70%.

A kötelezően választható tárgyakhoz rendelt kreditpontok százalékos aránya: legalább 25%.

A szabadon választható tantárgyakhoz rendelt kreditpontok százalékos aránya: legfeljebb 5%.

4. A képzés főbb tanulmányi területei és azok aránya

4.1. Szakcsoportos alapképzés legalább 62, legfeljebb 72 kreditpont.

4.1.1. Természettudományos és mérnöki alapismeretek legalább 20, legfeljebb 30 kreditpont: idegen nyelv, növény-tani alapismeretek, állattani alapismeretek, kémiai alapismeretek, ökológia, számítástechnika, gazdasági matematika, földmérés és kartográfia, statisztika, biometria.

4.1.2. Mezőgazdasági és rokonterületi alapoó ismeretek legalább 20, legfeljebb 28 kreditpont: munkavédelem, műszaki ismeretek, talajtan, agrokémia, takarmányozás-tan, környezetgazdálkodás alapjai, földműveléstan, tér-informatika, mezőgazdasági stratégiák.

4.1.3. Gazdasági és humánismeretek legalább 20, legfeljebb 30 kreditpont: filozófia és kultúrtörténet, emberi jogi ismeretek, közgazdaságtan alapjai, mezőgazdasági üzemtan, területi gazdaságtan, marketing, tervezés, vezetési ismeretek, természeti erőforrások és ökonómiaja, számvitel és pénzgazdálkodás, termelési folyamatok szervezése és ökonómiaja.

4.2. Szakcsoportos alapoó (törzs-) képzés:

Szakmai törzsanyag legalább 45, legfeljebb 55 kreditpont: idegen nyelv (szaknyelv), növénytermesztés és ter-

mékfeldolgozás, állattenyésztés és termékkfeldolgozás, kertészet és termékkfeldolgozás, EU mezőgazdasága, regionális politikája, támogatási formák, gyeptermesztés és hasznosítás, erdőgazdálkodás, vidékfejlesztés, vidékfejlesztés módszertana, agrárszociológia, szaktanácsadási ismeretek, szaktanácsadói management, falusi turizmus és vendéglátás.

4.3. Differenciált szakmai ismeretek legalább 15, legfeljebb 25 kreditpont.

Szakirányonként 25 tanóra, a teljesítmény 13%-a, a tanulmányi terület kreditértéke: legalább 22 kreditpont. Az indításkor tervezett szakirányok: Környezetgazdálkodási, Tájtermesztési, Birtoktervezési és Vidékfejlesztési programmenedzser szakirány.

4.4. Szakmai gyakorlat legalább 18, legfeljebb 26 kreditpont: naposi gyakorlatból és gazdasági gyakorlatból tevődik össze. A naposi gyakorlaton (32 órán) túl egyénileg a hallgatók 150 óra hetesi és 400 óra összefüggő gazdasági gyakorlatot teljesítenek.

5. Az ismeretek ellenőrzési rendszere

Az 1. számú melléklet 5. pontjában foglaltak figyelembevételével:

— a kötelező szigorlati tárgyak: műszaki ismeretek; növénytermesztés és termékkfeldolgozás; állattenyésztés és termékkfeldolgozás; kertészet és termékkfeldolgozás;

— a nyelvvizsga követelmény egy élő idegen nyelvből alapfokú C típusú államilag elismert vagy azzal egyenértékű nyelvvizsga letétele;

— a szakdolgozathoz rendelt kreditek száma: 15 kreditpont;

— a komplex szóbeli záróvizsga témaköre: vidékfejlesztés, szaktanácsadás, valamint a választott szakirány.

A Kormány 170/2003. (X. 21.) Korm. rendelete

a rendvédelmi felsőoktatás alapképzési szakjainak képesítési követelményeiről szóló 55/1999. (III. 31.) Korm. rendelet módosításáról

A Kormány a felsőoktatásról szóló, többször módosított 1993. évi LXXX. törvény 72. §-ának d) pontjában foglalt felhatalmazás alapján a következőket rendeli el:

1. §

A rendvédelmi felsőoktatás alapképzési szakjainak képesítési követelményeiről szóló 55/1999. (III. 31.) Korm.

rendelet (a továbbiakban: Rendelet) 1. számú mellékletének 3. a) pontja helyébe a következő rendelkezés lép:

„a) Nappali tagozat

A képzési idő 6 félévben legalább 5700 ósszóra — az ennek megfelelő tanulmányi munka legalább 180 kredit —, ebből legalább 2500 a tanóra és 400 óra a szakmai gyakorlat.”

2. §

A Rendelet 2. számú melléklete folytatólagosan kiegészül az e rendelet *mellékletében* szereplő főiskolai szintű katasztrófavédelmi alapképzési szak képesítési követelményeivel.

3. §

A főiskolai szintű rendvédelmi alapképzési szak kreditrendszerű képzésének sajátos követelményeit a felsőoktatási alapképzési szakok képesítési követelményeinek kreditrendszerű képzéshez illeszkedő kiegészítéséről szóló 77/2002. (IV. 13.) Korm. rendeletnek a rendvédelmi szakcsoport sajátos képesítési követelményeiről szóló 10. számú melléklete határozza meg.

4. §

Ez a rendelet a kihirdetését követő 8. napon lép hatályba.

A miniszterelnök helyett:

Kiss Péter s. k.,
a Miniszterelnöki Hivatal vezető miniszter

Melléklet
a 170/2003. (X. 21.) Korm. rendelethez

Katasztrófavédelmi szak

1. A képzési cél

Rendvédelmi és közigazgatási szakemberek képzése, akik — az 1. számú melléklet 1. pontjában foglaltakra is tekintettel — alkalmasak a természeti és civilizációs katasztrófák elleni védekezésben a megelőzés, illetőleg katasztrófák esetén az alap- és szakmai feladatok végrehajtására, az ilyen tevékenységet végzők közvetlen irányítására, a katasztrófa elleni védekezéssel kapcsolatos döntéselőkészítési, tervezési, szervezési és tájékoztatási, képzési feladatok ellátására, a katasztrófa elhárításban közreműködő szervezetek tevékenységének koordinálására, a hivatásos katasztrófavédelmi szervezetekben érdemi ügyintézői és vezetői munkára.

2. Az oklevélben szereplő szakképzettség megnevezése

Katasztrófavédelmi szervező

3. A képzési idő

Az 1. számú melléklet 3. pontjában foglaltakra tekintettel nappali tagozaton 6 félév, legalább 2500 tanóra és 400 óra szakmai gyakorlat, 180 kreditpont, levelező tagozaton 8 félév — az oktatás eltérő módszereire, valamint a képzésre felvehető dolgozók munkakörére és gyakorlatára is tekintettel — legalább 600 tanóra.

Az elméleti, illetve gyakorlati képzéshez rendelt kreditpontok aránya nappali tagozaton: 75%—25%.

4. A képzés főbb tanulmányi területei és azok arányai

4.1. Általános műveltségi ismeretek: az összes kreditpont 15—20%-a, 27—36 kreditpont: etikai, politológiai, szociológiai, idegen nyelvi, retorikai ismeretek.

4.2. Alapozó ismeretek: az összes kreditpont 35—40%-a, 63—72 kreditpont: bevezetés az állam- és jogtudományokba, büntetőjogi, emberi jogi, polgári jogi, közigazgatási jogi, magyar alkotmányjogi, nemzetközi jogi, pedagógiai, pszichológiai ismeretek, vezetés és szervezési ismeretek, számítástechnika és informatika.

4.3. Katasztrófavédelmi szakmai ismeretek: az összes kreditpont 32—36%-a, 58—65 kreditpont: katasztrófa-elhárítási tervezési és vezetési szakismeretek, katasztrófa-elhárítási igazgatási és jogi ismeretek, katasztrófaelhárítási technikai ismeretek, katasztrófamenedzsment, katasztrófa megelőzés, ágazati katasztrófaelhárítási ismeretek, tűzvédelmi szakismeretek, nemzetközi katasztrófaelhárítási jogi, katasztrófaelhárítási felkészítési ismeretek, katasztrófaelhárítás információs rendszere, katasztrófaelhárítás finanszírozási rendszere, katasztrófaelhárítás beavatkozási rendszere, katasztrófák következményeinek felszámolása.

4.4. Rendvédelmi különös ismeretek: az összes kreditpont 10—15%-a, 18—27 kreditpont: katasztrófaelhárítás gyakorlati ismeretek, testnevelés.

5. Az ismeretek ellenőrzési rendszere

Az 1. számú melléklet 5. pontjában foglaltakra tekintettel:

- kötelező szigorlati tárgyak:
 - = polgári védelmi ismeretek,
 - = tűzvédelmi ismeretek,
- záróvizsgatárgyak: közigazgatási jog, katasztrófa megelőzés, katasztrófaelhárítás beavatkozási rendszere,
 - a záróvizsga szóbeli vizsgája legalább 30 kreditpont értékű ismeretanyagot fog át,
 - középfokú C típusú államilag elismert, általános vagy szakmai nyelvvizsga,
 - a szakdolgozat kreditértéke 12 kreditpont.

A Kormány tagjainak rendeletei

A földművelésügyi és vidékfejlesztési miniszter 110/2003. (X. 21.) FVM rendelete

az erdészeti szaporítóanyagokról

A növényfajták állami elismeréséről, valamint a szaporítóanyagok előállításáról és forgalomba hozataláról szóló 2003. évi LII. törvény 30. §-a (2) bekezdésének e) pontjában, valamint az erdőről és az erdő védelméről szóló 1996. évi LIV. törvény 106. §-ának (1) bekezdésében kapott felhatalmazás alapján a következőket rendelem el:

I. Fejezet

ÁLTALÁNOS RENDELKEZÉSEK

A rendelet célja és alkalmazási köre

1. §

(1) Az erdőgazdálkodásban olyan szaporítóanyagot kell felhasználni, amely lehetővé teszi a környezethez jól alkalmazkodott, genetikailag változatos erdei ökoszisztémák kialakulását, a természeti rendszerek és a biológiai fajok, taxonok evolúciós képességének megőrzését, és amelytől egyúttal az erdők élőfakészletének növelése, a faanyag minőségének javulása, illetve az erdők környezetre gyakorolt jótékony hatásának megőrzése és javítása kellő biztonsággal elvárható.

(2) Természetközeli erdők esetében az adott ökológiai feltételekhez jól alkalmazkodott, genetikailag kielégítően sokszínű és mikroevolúciós képességű, valamint a fatermesztés céljainak is megfelelő mennyiségi és minőségi tulajdonságokat felmutató származások származásazonosított minősített szaporítóanyagának alkalmazását kell elősegíteni. Faültetvények esetében nagy hozamú és ökológiailag kielégítően stabil fajták fajtaazonos és fajtatiszta szaporítóanyagát kell felhasználni.

(3) A rendelet hatálya kiterjed:

a) az 1. számú mellékletben foglalt erdészeti fajok és fajtáik szaporítóanyagára, a szaporítóanyag begyűjtésére, előállítására, nevelésére, készletezésére, forgalomba hozatalára és felhasználására,

b) a szaporítóanyagok előállítását, begyűjtését, nevelését, készletezését és forgalomba hozatalát közvetve vagy közvetlenül szolgáló létesítményekre, növényállományokra,

c) azon természetes személyekre, jogi személyekre, jogi személyiséggel nem rendelkező gazdasági társaságokra (a továbbiakban együtt: szervezetek), amelyek erdészeti szaporítóanyag előállításával, begyűjtésével, nevelésével, készletezésével, forgalomba hozatalával és felhasználásával foglalkoznak,

d) a szaporítóanyag minősítő rendszert működtető és ellenőrző Országos Mezőgazdasági Minősítő Intézetre (a továbbiakban: minősítő intézet).

Fogalommeghatározások

2. §

E rendelet alkalmazásában

1. *erdészeti szaporítóanyag*: az 1. számú mellékletben felsorolt fajok és mesterséges hibridjeik, fajtáik erdészeti célú növények előállítását szolgáló vetőmagja, vegetatív szaporító alapanyaga, és az ezekből nevelt ültetési anyagok, amelyek megfelelnek a minősítés követelményeinek,

2. *szaporító alapanyag*: növényelőállítására szolgáló vetőmag, illetve állomány alól kiemelt csemete vagy növényi rész,

3. *szaporítóanyag kategóriák*: a szaporítóanyagoknak az OECD és EU erdészeti szaporítóanyag rendszerek származási és vizsgálati követelményei alapján kialakított csoportjai (származásazonosított, kiválasztott, kiemelt, vizsgált), amelyek megfelelnek a 7. §-ban részletezett követelményeknek,

4. *származási körzet*: kielégítően egységes ökológiai adottságokkal rendelkező, földrajzilag körülhatárolható olyan terület vagy területek csoportja, amelyen belül egy faj vagy alfaj populációi azonos külső megjelenési vagy genetikai bélyegekkel rendelkeznek,

5. *származás*: az a földrajzi hely, ahol az adott faállomány vagy faegyed megtalálható,

6. *eredet*: az a hely, ahol egy faállomány vagy populáció őshonosan tenyészik, vagy ahonnan egy nem őshonos faállomány eredetileg származik,

7. *szaporítóanyag-forrás*: szaporítóanyag begyűjtését vagy előállítását szolgáló természetes maggyűjtési egység (erdőállomány, facsoport, faegyed) vagy törzsültetvény,

8. *állomány*: kielégítően egységes fenotípusú és megfelelő nagyságú faállomány (populáció), amely más faállományoktól egyértelműen elhatárolható,

9. *természetes előfordulás*: a magtermelő (begyűjtő) állomány vagy szaporítóanyag-forrás természetes előfordulása, ha folyamatosan, több generációra visszatekintve természetesen újult fel, illetve, ha a saját maga vagy a vele közvetlenül szomszédos természetes előfordulású állományok szaporítóanyagával mesterségesen erdősített,

10. *őshonosság*: a magtermelő (begyűjtő) állomány vagy szaporítóanyag-forrás őshonos, ha természetes előfordulású vagy ha azonos származási körzetben gyűjtött magból nevelt csemetével mesterségesen erdősített,

11. *erdészeti törzsültetvény*: a magtermelő állomány, a magtermesztő ültetvény, valamint az anyatelep,

12. *magtermelő állomány*: elsődlegesen magtermesztési célú, megfelelő nagyságú, szükséges mértékig a nemkívánatos beporzástól izolált, vetőmagot termő faállomány, amely a hasonló ökológiai viszonyok között tenyésző más faállományokhoz képest kedvezőbb külső képet vagy igazolt genetikai fölényt mutat, és területileg elhatárolható,

13. *magtermesztő ültetvény*: ismert származású klónokból vagy magoncokból, meghatározott arányban, egyedenként azonosítható módon, elsődlegesen magtermesztés céljára létesített, a nemkívánatos idegen beporzástól megfelelően izolált, az önbeporzás valószínűségének mérséklése érdekében kialakított elrendezésű és méretű ültetvény,

14. *anyatelep*: vegetatív szaporító alapanyag termelése céljából létesített ültetvény,

15. *központi anyatelep*: a törzsanyatelep szuperelit szaporítóanyagából létesített, elsősorban üzemi anyatelepek létesítésére szolgáló elit fokozatú szaporító alapanyagot termő anyatelep,

16. *üzemi anyatelep*: a központi anyatelep elit fokozatú szaporítóanyagából létesített, certifikált fokozatú, erdősítési célú ültetési anyag előállításához szükséges szaporító alapanyagot termő anyatelep,

17. *szaporítóanyag előállítás*: a szaporítóanyag gyűjtésének, előállításának, tárolásának, szaporításának, felkészítésének és feldolgozásának minden formája, az ültetési anyag termesztéséig és reklámozásáig bezárólag,

18. *erdőgazdálkodó*: az erdőőről és az erdő védelméről szóló 1996. évi LIV. törvény 13. §-ának (1) bekezdése szerinti erdőtulajdonos vagy az erdőgazdálkodási tevékenységet folytató jogszerű használó,

19. *erdészeti csemetekert*: erdészeti szaporítóanyag előállítására, nevelésére, tárolására szolgáló, a minősítő intézet által engedélyezett és bejegyzett terület (faiskola), a rajta lévő létesítményekkel és növényállománnyal,

20. *bejegyzett magbegyűjtőhely*: a minősítő intézet által bejegyzett, átmeneti magtárolásra alkalmas hely, ahol a begyűjtött mag, makk felvásárlása, átvétele, készletezése, feldolgozása történik,

21. *import*: harmadik országból az Európai Unióba végzett beszállítás,

22. *export*: az Európai Unióból egy harmadik országba végzett kiszállítás,

23. *átzállítás*: az Európai Unió tagállamai közötti szaporítóanyag szállítás,

24. *szaporítóanyag választék*: valamely szaporítóanyag azon tulajdonsága, amelyet a nevelési technológia és a kor jellemez (például 2 éves alávágott magági csemete),

25. *zárlat alatti termesztés*: Magyarországon szakmai előírás szerint fel nem használható külföldről származó szaporítóanyag előállítása külföldi értékesítés céljára a minősítő intézet külön engedélye alapján, zárlat alatt; a szaporítóanyagot teljes egészében ki, illetve át kell szállítani, vagy meg kell semmisíteni,

26. *származási igazolvány*: a forgalomba hozható szaporítóanyag klón- vagy származásazonosságát, kategóriáját igazoló okirat,

27. *kitermesztés*: erdészeti szaporítóanyag minták fajtaazonosságának, életképességének, teljesítőképességének összehasonlító vizsgálata a kibocsátó törzsültetvény bírálata, minősítése érdekében,

28. *törzskönyvi előjegyzés*: az elszaporítás kiinduló anyagának vagy törzsültetvénynek előzetes nyilvántartásba vétele,

29. *törzskönyvezés*: az elszaporítás kiinduló anyagának vagy törzsültetvénynek közhitelű nyilvántartásba vétele,

30. *törzsültetvénné minősítés*: újonnan létesített vagy kijelölt törzsültetvény továbbszaporításra (szaporítóanyag kibocsátásra) alkalmas voltának hivatalos tanúsítása,

31. *törzsültetvény szemle*: a továbbszaporításra való alkalmasság meghatározott időközönkénti hivatalos ellenőrzése,

32. *törzsültetvényzárolás*: a továbbszaporításból való átmeneti vagy végleges kizárás,

33. *genotípus*: az egyed génjeiben tárolt genetikai információk összessége,

34. *fenotípus*: az egyed megjelenési formája, amelyet a genotípus és a környezet határoz meg,

35. *populáció*: egyazon fajhoz tartozó, azonos területet egy időben benépesítő, egymással potenciálisan szaporodási közösséget alkotó egyedek összessége,

36. *fajta genetikai jellege*: a fajtát alkotó genotípusok száma és az erdősítésre felhasználható szaporítóanyag előállításának módja (generatív, vegetatív) alapján jellemezhető fajtatulajdonság,

37. *klóncsoport*: klónok rögzített arányú együttese, amelyek közösen alkotnak fajtát, és amelynek erdősítésre felhasználható szaporítóanyaga a klón-komponensként megadott összetétel (arány) szerint összekevert vegetatív ültetési anyag,

38. *klónösszeállítás*: ismert és ellenőrzött tulajdonságú klónok (általában törzsfákról származó oltványok) meghatározott összetételű és rögzített arányú együttese, amelynek erdősítésre felhasználható szaporítóanyaga a klónösszeállítás szabad vagy ellenőrzött beporzású magja, illetve az abból nevelt csemete,

39. *magonc-összeállítás*: ismert származású (általában szelektált törzsfák magjából nevelt) magcsemetével azonosítható módon, rögzített elrendezés szerint létesített olyan növényállomány, amelynek erdősítésre felhasználható szaporítóanyaga a magonc-összeállítás szabad vagy ellenőrzött beporzású magja, illetve az abból nevelt csemete,

40. *testvérvonalak szülei*: olyan különleges magtermesztő ültetvény, amelyben az ellenőrzött vagy szabadbeporzású vetőmag előállítás során csak egy meghatározott nőnemű egyed használható anyaként, egy meghatározott apa (teljes testvérek módszer), illetve több meghatározott vagy meghatározatlan apa (féltestvérek módszer) pollenjének felhasználásával,

41. *klónkeverék*: nagyobb számú, ismert származású, de egyenként nem azonosított, generatív úton előállított

egyed korlátozott számú vegetatív elszaporításával keletkezett növényanyag,

42. *fajtabírálat*: egyes fajtulajdonságok helyszíni becslése, illetve bonitálása szakértői bizottság segítségével,

43. *törzsfaj*: erdészeti nemesítés céljára kiválasztott és törzskönyvezett faegyed,

44. *klónvizsgálat*: olyan nemesítési eljárás, amelynek során a kísérletbe vont növényanyagot vegetatív módon szaporítva tanulmányozzák,

45. *utódvizsgálat*: olyan nemesítési eljárás, amelynek célja egy meghatározott egyed (klón, törzsfaj) genetikai értékének meghatározása ivaros úton keletkezett utódainak kísérleti összehasonlításával,

46. *származásvizsgálat*: olyan nemesítési eljárás, amely az egyes származások kísérleti összehasonlításával a faj elterjedésén belüli genetikai változatosság kutatását célozza a termesztési céloknak leginkább megfelelő származások kiválasztása érdekében,

47. *genetikai gyérítés*: magtermesztő ültetvényben végrehajtott olyan törzsszámcsökkentés, amelynek célja az ültetvényben előállított vetőmag termesztési értékének javítása az ültetvényben elhelyezett klónok, illetve utódnemzedékek (családok) előzetes genetikai értékelése alapján,

48. *erdei génrezervátum*: az erdészeti genetikai erőforrásokot hosszú távon, eredeti élőhelyen megőrző erdőállomány, amelynek célja a génkészlet minél teljesebb körű megőrzése, a genetikai sokféleség fenntartása, a természetes rekombináció lehetőségének megteremtése és a begyűjtött magból olyan utóállományok létrejöttének elősegítése, amelyek evolúciós képességüket megtartva a változó környezeti felételekhez várhatóan jobban alkalmazkodnak,

49. *gényűjtemény*: szelektált növényanyag (klónok, törzsfák, klónfajták, utódnemzedékek stb.) megőrzésére, nemesítési megfigyelések céljára és szuperelit szaporítóanyag kibocsátására alkalmas gyűjtemény (növényállomány),

50. *törzsalomány*: fa alakú formában fenntartott gényűjtemény,

51. *törzsanyatelep*: évente visszavágott, juvenilis állapotban tartott klóngyűjtemény.

Az erdészeti szaporítóanyag minősítési (certifikációs) rendszer

3. §

(1) Az 1. §-ban meghatározott követelmények teljesítése érdekében az erdészeti szaporítóanyagok begyűjtése, előállítás, nevelése, készletezése, forgalomba hozatala és felhasználása Magyarországon állami ellenőrzés alatt áll.

(2) A szaporítóanyag minősítési rendszert olyan módon kell kialakítani és működtetni, hogy lehetővé tegye a mesterséges erdőszítéssel létesített erdőkről rendelkezésre álló genetikai információknak (fajta, származás) az erdőtervben való rögzítését.

4. §

(1) A minősítő intézet a szaporítóanyag minősítési rendszer alkalmazása során együttműködik az Állami Erdészeti Szolgálattal (a továbbiakban: erdészeti hatóság), az erdészeti tudomány és oktatás intézményeivel, védett természeti területen lévő erdő vagy védett faj esetén a Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztériummal, az erdőgazdálkodók és szaporítóanyag előállítók szakmai és érdekvédelmi szervezeteivel, az Erdészeti Szaporítóanyag Terméktanáccsal.

(2) A minősítő intézet jogosult egyes különleges szakmai célfeladatok esetében erdészeti genetikai ismerettel, illetve egyéb megfelelő szakismerettel rendelkező természetes személyek és szervezetek közreműködését igénybe venni.

II. Fejezet

A SZAPORÍTÓANYAGOK ELŐÁLLÍTÁSA, MINŐSÍTÉSE, FORGALOMBA HOZATALA

Származási körzetek elhatárolása

5. §

(1) A Magyarország területén származásigazolásra kötelezett fafajok, illetve fafajcsoportok fafajonként, illetve fajcsoportonként kialakított származási körzeteinek térképeit és kódlistáját a 2. számú melléklet tartalmazza.

(2) A 2. számú mellékletben fel nem sorolt fajok esetében Magyarország egész területe egy származási körzetnek minősül.

6. §

(1) A forgalomba hozatal céljára szánt kiválasztott, kiemelt és vizsgált kategóriájú erdészeti szaporítóanyagot kibocsátó szaporítóanyag-források engedélykötelesek. A származásazonosított szaporítóanyag-forrásokat (begyűjtött állományokat) a minősítő intézetnek be kell jelenteni.

(2) Az engedélyről az erdőgazdálkodó kérvényére, közérdek esetén az illetékes szakhatóságok kezdeményezése alapján a minősítő intézet dönt. Engedélyezési egységként egy szaporítóanyag-forrás, magtermelő állomány, magtermesztő ültetvény, illetve klón vagy klónkeverék engedélyezhető.

(3) Az engedély megkérésénél fel kell tüntetni az engedélyezési egység földrajzi és közigazgatási azonosítóit, tengerszint feletti magasságát és területét. Közigazgatási azonosító a községhatár, tag, erdőrészlet, ezek hiányában a helyrajzi szám.

(4) Legfeljebb tízéves időszakra előzetesen engedélyezhető a vizsgált szaporítóanyagok előállítására szolgáló szaporítóanyag-forrás, ha a 3. és 4. számú mellékletben részletezett genetikai értékelés vagy összehasonlító vizsgálatok előzetes eredményeiből feltételezhető, hogy a szaporítóanyag-forrás a vizsgálatok befejezésekor meg fog felelni az engedélyezésre vonatkozóan e rendeletben foglalt előírásoknak.

Szaporítóanyag kategóriák

7. §

(1) Az erdészeti szaporítóanyagot kategóriába sorolással kell minősíteni (certifikálni) a kibocsátó szaporítóanyag-forrásról rendelkezésre álló ismeretek és az előre jelezhető termesztési érték alapján.

(2) Azonosított származású kategóriába minősíthető a szaporítóanyag, ha

a) vetőmagját igazoltan valamely, az 5. § szerinti származási körzetben, a gyűjtési hely 6. § (3) bekezdése szerinti azonosítóinak megadásával gyűjtötték be,

b) az állomány őshonos, nem őshonos, vagy honosított ismeretlen származását feljegyezték,

c) termelését a minősítő intézet ellenőrzése mellett végezték.

(3) Kiválasztott kategóriába minősíthető a szaporítóanyag, ha

a) olyan külső megjelenés alapján végzett tömegszelekcióval kiválasztott állományból gyűjtötték be, amely megfelel az 5. számú mellékletben foglaltaknak,

b) a szaporítóanyag-forrás a minősítő intézet által elfogadott, ellenőrzött és nyilvántartott,

c) a szaporítóanyag-forrás származási körzetét és eredetét a minősítő intézet feljegyezte,

d) termelését a minősítő intézet ellenőrzése mellett végezték.

(4) Kiemelt kategóriába minősíthető a szaporítóanyag, ha

a) olyan külső megjelenés alapján végzett egyedszelekcióval kiválasztott szaporítóanyag-forrásból gyűjtötték be, vagy termelték meg, amely megfelel az 5. számú mellékletben foglaltaknak,

b) a szaporítóanyag-forrás a minősítő intézet által elfogadott, ellenőrzött és nyilvántartott,

c) termelését a minősítő intézet ellenőrzése mellett végezték.

(5) Vizsgált kategóriába minősíthető a szaporítóanyag, ha

a) olyan szaporítóanyag-forrásból gyűjtötték be vagy állították elő, amely megfelel a 3. és 5. számú mellékletben foglaltaknak,

b) a szaporítóanyag-forrás a minősítő intézet által elfogadott, ellenőrzött és nyilvántartott,

c) a szaporítóanyag-forrás genetikailag meghatározott többtelehasznossága az 4. számú melléklet szerinti módszertani összehasonlító kísérletekkel bizonyított, továbbá a kísérletek eredményeit a minősítő intézet a 3. számú melléklet követelményei szerint elismerte és feljegyezte,

d) termelését a minősítő intézet ellenőrzése mellett végezték.

A fajtahasználat és szaporítóanyag forgalomba hozatal feltételei

8. §

(1) Erdészeti szaporítóanyag csak akkor forgalmazható, ha azonosított származású, kiválasztott, kiemelt vagy vizsgált kategóriába minősíthető és a szaporítóanyag forrása szerepel a (7) bekezdés szerinti nemzeti jegyzéken vagy az Európai Unió közös szaporítóanyag-forrás jegyzékében. Akác (*Robinia pseudoacacia*) és erdefenyő (*Pinus sylvestris*) fajokból csak kiválasztott, kiemelt vagy vizsgált, nemesnyár (*Populus cv.*) és nemesfűz (*Salix cv.*) fajták vegetatív szaporítóanyaga esetében csak vizsgált kategóriájú szaporítóanyag állítható elő, hozható forgalomba és használható fel.

(2) Az 1. számú mellékletben felsorolt fajok vetőmagja csak úgy forgalmazható, ha a 6. számú melléklet A) része szerinti, a vetőmag tulajdonságaira vonatkozó követelményeknek eleget tesz.

(3) Az 1. számú mellékletben felsorolt fajok és mesterséges hibridek vegetatív szaporító alapanyaga és ültetési anyaga csak akkor forgalmazható, ha eleget tesz a 6. számú melléklet B) részében, a *Populus* és *Salix* fajok esetében ezen felül a C) részében előírt, a vegetatív szaporító alapanyagok és ültetési anyagok küllemi tulajdonságaira vonatkozó követelményeknek.

(4) Az 1. számú mellékletben felsorolt fajok és mesterséges hibridek ültetési anyaga csak akkor forgalmazható, ha eleget tesz a 6. számú melléklet D) része, mediterrán éghajlatú régiók számára forgalmazott ültetési anyagok esetén az E) része szerinti, az ültetési anyagok küllemi tulajdonságaira vonatkozó követelményeinek.

(5) A minősítő intézet kérelem esetén az (1) bekezdésben foglaltak alól kivételt tehet

a) kísérleti, tudományos, oktatási vagy nemesítési célú szaporítóanyag,

b) kiállítási vagy bemutató célú szaporítóanyag,

c) az őshonos fajok génállományának megőrzésére és elszaporítására létesített, a minősítő intézet által nyilvántartott, a genetikai sokszínűség megőrzését célzó természetvédelmi célú növényállományok szaporítóanyaga tekintetében.

(6) A minősítő intézet hiányhelyzetben meghatározott fajok, engedélyezési egységek és szaporítóanyag kategó-

riák esetében csökkentett követelményszintű szaporítóanyag használatát is engedélyezheti, úgy, hogy az 1. §-ban meghatározott célok ne sérüljenek. Az engedélyekben a minősítő intézet feltételeket és határidőket írhat elő. A minősítő intézet által meghatározott feltételeket és határidőket a szaporítóanyag forgalmazója köteles közölni minden átvevővel. A szaporítóanyagot ez esetben a kérelmező és az átvevő csak az előírt módon használhatja fel.

(7) A minősítő intézet Nemzeti szaporítóanyag-forrás jegyzéket állít össze a jóváhagyott szaporítóanyag-források engedélyezési egységeiről. A jegyzéket az erdészeti szaporítóanyagok alapanyagairól készült nemzeti jegyzékek formátumának tekintetében az 1999/105/EK tanácsi irányelv alkalmazására vonatkozó részletes szabályok megállapításáról szóló, a Bizottság 2002/1597/EK rendelete szerint kell elkészíteni.

(8) Genetikailag módosított erdészeti szaporítóanyaggal kapcsolatos géntechnológiai tevékenységet — így a szervezetek géntechnológiával való módosítását, a géntechnológiával módosított szervezetek és az azokból előállított termékek zárt rendszerben történő felhasználását, a környezetbe való kibocsátását és a forgalomba hozatalát, illetve az országba történő behozatalát, külföldre történő kivitelét, valamint szállítását — a vonatkozó külön jogszabályok előírásai alapján lehet végezni. A részben vagy egészben géntechnológiával módosított szervezetekből álló erdészeti szaporítóanyagot e feltétel teljesülése esetén csak akkor lehet forgalmazni, ha a vizsgált kategóriába tartozik, és megfelel a 3. és 4. számú mellékletben foglaltaknak.

Géngyűjtemények, nemesítői törzsállományok

9. §

(1) Az erdei fajok genetikai sokféleségének megtartása, genetikai készletének megőrzése és hasznosítása, a nemesítési kiinduló anyagok megőrzése, fenntartása és megfigyelése, továbbá a fajták szuperelit kiindulási anyagának kibocsátása érdekében az erdőgazdálkodó génrezervátumot, a minősítő intézetnél bejegyzett szervezet géngyűjteményt létesíthet és tarthat fenn.

(2) A géngyűjtemény létesítésénél és fenntartásánál az egyes tételeket azonosíthatóan kell nyilvántartani. A génrezervátumok kijelöléséről, fenntartásáról, kezeléséről külön jogszabály rendelkezik.

(3) Az erdészeti fajta fajtafenntartója köteles a fajta kiinduló anyagát képező egyedeket kijelölni, és ezek szuperelit szaporítóanyagából az 5. számú melléklet előírásainak megfelelő központi törzsültetvényt létesíteni, és egyidejűleg a növényállományokat a minősítő intézetnek törzskönyvezésre bejelenteni.

(4) A minősítő intézet a géngyűjteményeket a nemesítő bejelentése alapján nyilvántartja és évente szemlézi, szuperelit szaporítóanyagot kibocsátó növényállomány esetében törzskönyvezi.

(5) Csak a bejelentett, nyilvántartott, illetve a törzskönyvezett géngyűjtemények részesíthetők támogatásban.

Törzsültetvények elfogadása, szaporítási fokozatok

10. §

(1) Kiválasztott, kiemelt és vizsgált szaporítóanyag csak elsődlegesen szaporítóanyag előállítás céljára létesített vagy kijelölt, a minősítő intézet által elfogadott növényállományról — törzsültetvényből — állítható elő, gyűjthető be, hozható forgalomba, illetve használható fel.

(2) A rendelet alkalmazásában erdészeti törzsültetvénynek minősül

- a) az anyatelep vegetatív szaporítóanyag előállítására,
- b) a magtermesztő ültetvény generatív szaporítóanyag előállítására, valamint
- c) a magtermelő állomány generatív szaporítóanyag előállítására.

(3) Törzsültetvény akkor fogadható el hivatalosan kiválasztott, kiemelt, illetve vizsgált szaporítóanyag kibocsátására alkalmasnak, ha

- a) utódaitól elvárható az 1. §-ban előírt feltételek teljesítése,
- b) kiválasztott és kiemelt kategória esetében külső megjelenése alapján továbbtermesztésre alkalmasnak ígérkezik,
- c) vizsgált kategória esetében a genetikailag meghatározott javított termesztési értéke (többlethasznossága) összehasonlító kísérletekben és vizsgálatokban bizonyított.

(4) Az elfogadás kategória, törzsültetvénytípus, szaporítási fokozat és faj szerinti részletes szakmai követelményrendszerét és a vizsgálatok módszertanát a 3—5. számú mellékletek tartalmazzák.

(5) A kibocsátott szaporítóanyag szaporítási fokozata alapján

- a) a vegetatív szaporítóanyagot termő törzsültetvényeket
 1. szuperelit fokozatú szaporítóanyagot termő törzsanyatelepnek, illetve törzsállománynak,
 2. elit fokozatú szaporítóanyagot termő központi anyatelepnek,
 3. certifikált fokozatú szaporítóanyagot termő üzemi anyatelepnek;
- b) a generatív szaporítóanyagot termő törzsültetvényeket elit fokozatú vetőmagot termő magtermesztő ültetvénynek, illetve magtermelő állománynak lehet minősíteni.

(6) Olyan törzsültetvényt, amely részben vagy teljes egészében genetikailag módosított szervezetekből álló kiindulóanyagból létesülne, csak abban az esetben lehet engedélyezni, ha az emberi, állati és növényi környezetre való kedvezőtlen hatásoktól való mentesség a 8. § (8) bekezdése szerinti külön jogszabályok alapján végzett eljárások és vizsgálatok alapján egyértelműen bizonyított. A törzsültetvény létesítés csak a külön rendelet alapján kiadott engedély és a vizsgált kategóriának való megfelelés alapján kezdhető meg.

Törzsültetvények létesítése, fenntartása, minősítése és megszüntetése

11. §

(1) Törzsültetvényt létesíthet és tarthat fenn minden olyan szervezet, amely

a) anyatelep és magtermesztő ültetvény esetében csemetekerti engedéllyel,

b) magtermelő állomány esetén az 5. számú mellékletben meghatározott követelményeknek megfelelő erdőállománnyal rendelkezik.

(2) Központi anyatelepet és magtermesztő ültetvényt nemesítői törzsállomány vagy törzsanyatelep szuperelit fokozatú szaporítóanyagából, üzemi anyatelepet központi anyatelep elit fokozatú szaporítóanyagából kell létesíteni.

(3) Törzsültetvény létesítését a 20. § (6) bekezdése szerinti határidőig írásban be kell jelenteni a minősítő intézetnek, erdészeti fajta központi törzsültetvényének létesítéséhez a fajtafenntartó hozzájárulása is szükséges.

(4) A létesítendő anyatelepről erdészeti csemetekert üzemeltetésére jogosító szakképesítéssel rendelkező személlyel kiviteli tervet kell készíttetni. A (2) bekezdés szerint igényelt fémszárolt szaporítóanyagot a 20. § (6) bekezdésében meghatározott határidőig kell írásban igényelni a megjelölt központi törzsültetvény fenntartójánál. Magtermesztő ültetvény kiviteli tervét erdészeti nemesítői ismeretekkel rendelkező szakértővel kell készíttetni vagy véleményeztetni, aki felel a szakszerű kivitelezésért is.

(5) A kiviteli terv tartalmi előírásait, az anyatelep és a magtermesztő ültetvény létesítésének, illetve a magtermelő állomány kijelölésének szakmai követelményrendszerét az 5. számú melléklet tartalmazza.

(6) Anyatelep és magtermesztő ültetvény kiviteli tervét a minősítő intézet szakmailag felülvizsgálja, és létesítését abban az esetben engedélyezi, ha megfelel az 5. számú melléklet előírásainak. Anyatelep létesítését a minősítő intézet a beküldött kiviteli terv alapján nyilvántartásba veszi.

(7) Az eltelepített törzsültetvényeket a minősítő intézet a beküldött kiviteli terv alapján előzetes nyilvántartásba veszi. Ha a törzsültetvény a jóváhagyott kiviteli terv alapján szakmailag megfelelő módon létesült, a benne található klónok, családok, fajták azonosíthatók, továbbá kora és fejlődési állapota alapján továbbszaporításra való alkalmassága megállapítható, a minősítő intézet törzsültetvényre nyilváníthatja, és törzslapot állít ki róla.

(8) A törzsültetvények továbbszaporításra való alkalmasságát (fajtatisztaságát, egészségi állapotát, életerejét) a minősítő intézet évenkénti (magtermelő állományok esetében időarányos) szemlével ellenőrzi. Anyatelepek esetében az ellenőrzés kitermesztéssel is kiegészíthető. Az ellenőrzés tényéről és eredményéről a minősítő intézet szemlejegyzőkönyvet állít ki.

(9) Ha a szemle alapján a törzsültetvény továbbszaporításra alkalmatlan, ideiglenesen vagy véglegesen zár alá kerül. A zárolás ismételt szemle után feloldható, ha a kiváltó okot megszüntették. Továbbszaporításra való végleges alkalmatlanság (a fajtatisztaságban, egészségi állapotban, életerőben bekövetkezett lényeges és helyrehozhatatlan leromlás) esetén a minősítő intézet a törzsültetvényt a továbbszaporításból kizárja, és törli a törzskönyvből.

12. §

(1) A törzsültetvényeket olyan kultúrállapotban kell tartani, hogy termőképességük, életerejük, növényegészségügyi állapotuk a fajra, fajtára jellemző szakmai kívánalmaknak megfelelően.

(2) A törzsültetvények fenntartása során a fajtaidegen, beteg, sérült, leromlott életképességű egyedeket el kell távolítani.

(3) Törzsültetvény megszüntetésének szándékát és tényét írásban kell bejelenteni a minősítő intézetnek. Állami támogatásból létesített vagy fenntartott törzsültetvény és magtermelő állomány megszüntetéséhez a minősítő intézet engedélyre van szükség. A magtermelő állomány megszüntetéséhez az erdészeti hatóság szakhatósági hozzájárulása szükséges.

(4) Magtermelő állomány törzsültetvényként megszüntethető,

a) ha az állomány egészségi állapota, kora ezt szükségessé teszi,

b) az állomány természetes felújítása esetén,

c) az erdőgazdálkodó kérelmére, ha a terület fenntartását nem tudja ellátni.

(5) A törzsültetvényekről a minősítő intézet — a változások folyamatos követésével — számítógépes nyilvántartást vezet, amelyet rendszeresen közzétesz.

A szaporítóanyag-tételek elkülönítése, megjelölése

13. §

(1) A szaporítóanyagot a szaporítás előállítás, nevelés, tárolás, feldolgozás, szállítás során tételenként el kell különíteni, és egyértelműen meg kell jelölni az egyedi jóváhagyási egységre való hivatkozással. Külön tételnek számít a fajban, fajtában, kategóriában, származási helyben vagy törzsültetvényben, gyűjtési vagy termési évben, korban, választékban eltérő szaporítóanyag egy egységként kezelt mennyisége.

(2) Az egyazon származási körzeten belül gyűjtött, azonosított származású szaporítóanyag tételek összekeverhetők, ebben az esetben a keverés tényét, az összetevők megnevezését, mennyiségét és származási igazolványszámát fel kell tüntetni.

(3) A törzskönyvezett magtermelő állományok vetőmagját és csemetéjét állományonként elkülönítetten kell kezelni.

(4) Kevert szaporítóanyag tétel esetén a legalacsonyabb kategóriájú és szaporítási fokozatú összetevő jellemzői vonatkoznak az egész új tételre.

(5) Ha színes címkét vagy okmányt használnak az erdészeti szaporítóanyagok bármely kategóriája vonatkozásában, a szállító címkéje vagy okmánya sárga a „származás-azonosított” szaporítóanyagok esetében, zöld a „kiválasztott” szaporítóanyagok esetében, rózsaszín a „kiemelt” szaporítóanyagok esetében és kék a „vizsgált” szaporítóanyagok esetében.

A szaporító alapanyag származásigazolása

14. §

(1) Az 1. számú melléklet szerinti, származásigazolásra kötelezett erdészeti fajok szaporító alapanyagát arra alkalmas erdőállományban, vagy erdészeti törzsültetvényben kell begyűjteni, illetve termelni. A szaporító alapanyag begyűjtését és termelését a minősítő intézet ellenőrzi.

(2) A minősítő intézet kérelemre engedélyezhet parkokban, arborétumokban, fasorokban stb. való maggyűjtést is, ha az az 1. §-ban előírt követelmények teljesülését nem veszélyezteti. Ez esetben mennyiségi és más feltételek köthetők ki a 8. § (5) bekezdése szerint.

(3) A szaporító alapanyagok származását (faj/fajta/klón azonosságát) a minősítő intézet, illetve megbízottja igazolja alap származási igazolvány kiállításával. A forgalomba hozatal, illetve felhasználás előtt a minősítő intézet által kiadott, az állami ellenőrzés tényét igazoló fémezéssel, illetve címkével kell ellátni:

a) a törzs-, központi és üzemi anyatelepek vegetatív szaporító alapanyagát,

b) a magtermesztő ültetvényben előállított vetőmagot,
c) a magtermelő állományban termelt (gyűjtött) vetőmagot, ideértve az állomány alóli természetes újulatból kiemelt csemetét.

(4) Az alap származási igazolványnak tartalmaznia kell a 7. számú melléklet szerint:

- a) az átadót és az átvevőt,
- b) a fafajt (botanikai néven is), fajtát,
- c) a szaporítóanyag választékának megnevezését,
- d) a mértékegységet és a mennyiséget,
- e) a szaporítóanyag forrás természetét és azonosító kódját,
- f) a szaporítóanyag kategóriát,
- g) a törzsültetvény azonosítóját,
- h) a felhasználás irányát,
- i) a származási helyet a kategóriának megfelelően azonosítva és annak tengerszint feletti magasságát,
- j) az eredetet,
- k) vetőmag esetében a termés évét, az ezermagtömeget, a tisztasági- és csírázási százalékot, valamint, hogy
- l) a szaporítóanyag géntechnológiával módosított-e.

A szaporító alapanyag begyűjtése állományokban

15. §

(1) Az erdészeti szaporító alapanyag begyűjtésének joga a bejegyzett begyűjtőhelyet fenntartó erdőgazdálkodót illeti meg, amennyiben rendelkezik az adott fajból termő korú és megfelelő területű erdőállománnyal, és nem áll fenn valamely, az erdőről és az erdő védelméről szóló törvényben meghatározott korlátozó feltétel, továbbá az erdőgazdálkodó a minősítő intézetnél regisztrációs igényét bejelentette.

(2) Az erdőgazdálkodó gyűjtési jogát gyakorolhatja ön-maga vagy az erre vonatkozó hozzájárulásával rendelkező magánszemélyek (kisgyűjtők) útján, illetve szerződéssel átengedheti bejegyzett erdészeti csemetetermelőnek, szaporítóanyag forgalmazónak. Ez esetben az erdőgazdálkodó határidőket, korlátozásokat, elővásárlási jogot és más megkötéseket jogosult kikötni.

(3) Erdészeti szaporító alapanyag gyűjtést végezhet az erdőgazdálkodón kívül az engedélyes erdészeti csemetetermelő, valamint a minősítő intézetnél bejegyzett mag-, illetve szaporítóanyag forgalmazó, az erdőgazdálkodó engedélyével.

(4) Az erdészeti szaporító alapanyag begyűjtője és forgalmazója köteles a minősítő intézetnek bejelenteni 8 nappal a gyűjtés megkezdése előtt a begyűjtés helyszínét a begyűjtési hely 6. § (3) bekezdés szerinti azonosítóinak és regisztrációs számának megadásával, a gyűjteni kívánt szaporító alapanyag fajtát, tervezett mennyiségét és a gyűjtés helyszínét, magtermelő állomány esetén annak azonosítóját.

(5) Begyűjtőhelynek bejelenthető az erdészet, erdészház, csemetekert, major stb. átmeneti magtárolásra alkalmas része, melléképülete vagy külön erre a célra létesített ideiglenes vagy végleges építmény, ahol a begyűjtött mag, makk felvásárlása, átvétele, készletezése történik.

(6) A bejegyzett begyűjtőhelyen felelős készletkezelőt kell kijelölni.

(7) A bejegyzett begyűjtőhelyen készletnyilvántartást (gyűjtési jegyzéket, naplót) kell vezetni a begyűjtött és felvásárolt szaporítóanyagról, amiben fel kell tüntetni annak fajtát, mennyiségét, származási körzetét, a begyűjtési hely 6. § (3) bekezdés szerinti azonosítóit és regisztrációs számát, illetve a magtermelő állomány azonosítóját, a gyűjtő nevét és engedélye számát. A begyűjtési jog átruházásáról szóló szerződést a begyűjtőhelyen a minősítő intézet, illetve megbízottja kérésére be kell mutatni.

(8) A begyűjtött készletet tételenként elkülönítve kell tárolni és a nyilvántartással megegyező módon meg kell jelölni.

(9) Külön tételnek számít a fajban, fajtában, származási körzetben, begyűjtési évben, kategóriában és törzsültetvényben eltérő készletmegyő.

(10) A minősítő intézet vagy megbízottja alap származási igazolványt állít ki, ha a szaporító alapanyag értékesítésre, saját csemetekertbe vagy saját erdősítésbe elhagyja a bejegyzett begyűjtőhelyet.

Szaporítóanyag termesztés anyatelepen és magtermesztő ültetvényben

16. §

(1) Kiválasztott, kiemelt és vizsgált kategóriájú szaporítóanyagot termelni, előállítani csak a 10. § szerint elfogadott és a 11. § szerint továbbszaporításra alkalmasnak minősített törzsültetvényben szabad.

(2) A törzsültetvény tulajdonosa az előállított szaporítóanyagról faj, fajta, kategória, szaporítási fokozat és évjárat szerinti nyilvántartást vezet.

(3) Az erdészeti szaporító alapanyag begyűjtője és forgalmazója köteles a minősítő intézetnek bejelenteni 8 nappal a gyűjtés megkezdése előtt a begyűjtőhelyeket, a gyűjteni kívánt szaporító alapanyag fajtát, tervezett mennyiségét és a gyűjtés helyszínét, és törzsültetvény azonosítóját.

(4) A termelt szaporítóanyagot tételenként elkülönítve kell tárolni, és meg kell jelölni.

(5) A minősítő intézet vagy megbízottja erdészeti szaporító alapanyag származási igazolványt állít ki, ha a szaporítóanyag értékesítésre, saját csemetekertbe vagy saját erdősítésbe elhagyja a törzsültetvényt.

Ültetési anyag nevelés csemetekertben

17. §

(1) Erdészeti ültetési anyagot forgalomba hozatal céljából előállítani csak bejegyzett és engedélyezett csemetekertben szabad.

(2) Erdészeti csemetekert létesítését a minősítő intézet engedélyezi. Az engedély visszavonásig érvényes.

(3) Az engedély iránti kérelmet a minősítő intézethez kell benyújtani, mellékelve

a) a szakképzettséget igazoló bizonyítvány másolatát,

b) a faiskolai terület növényegészségügyi alkalmasságának igazolását,

c) a csemetekerti terület áttekintő és a táblabeosztást kimutató helyszínrajzát,

d) ha e tevékenységet vállalkozásként végzik, a vállalkozói igazolványt és a cégbejegyzés másolatát,

e) a jogszerű földhasználat igazolását,

f) az Erdészeti Szaporítóanyag Terméktanács tagsági igazolását.

(4) A minősítő intézet a csemetekert létesítését engedélyezi, ha

a) a kérelmezett üzem a szakszerű szaporítóanyag előállításához szükséges feltételekkel rendelkezik,

b) magánszemély esetén ő maga, hozzátartozója vagy alkalmazottja, jogi személy vagy jogi személyiség nélküli gazdasági társaság esetén tagja vagy alkalmazottja a szakiránynak megfelelő végzettséggel rendelkezik,

c) a terület növényegészségügyi szempontból szaporítóanyag előállítás céljára megfelel,

d) a szaporítóanyag előállítás technikai és technológiai eszközrendszere a termelés jellegének megfelelő mértékben és színvonalon rendelkezésre áll.

(5) A minősítő intézet a csemetekerti engedélyt visszavonja, ha

a) az engedélyes a szaporítási tevékenységet megszünteti,

b) az engedélyes három egymást követő éven át nem végez szaporítást,

c) az engedélyes a szaporítóanyag előállítással kapcsolatos jogszabályokat vagy szakmai előírásokat súlyosan vagy sorozatosan megszegi,

d) a csemetekertben a (4) bekezdés a) pontja szerinti, a szakszerű szaporítóanyag előállításához szükséges feltételek megszűntek, vagy súlyos sérelmet szenvedtek,

e) a csemetekerti terület szaporítóanyag előállítás céljára növényegészségügyi szempontból alkalmatlanná válik, és a növényvédelmi hatóság az engedély visszavonását javasolja.

(6) A minősítő intézet az engedély kiadásáról vagy visszavonásáról értesíti az illetékes megyei (fővárosi) földművelésügyi hivatalt és növény- és talajvédelmi szolgálatot, az Állami Erdészeti Szolgálat illetékes területi igazgatóságát, valamint az Erdészeti Szaporítóanyag Terméktanácsot.

(7) Az engedélyezéssel kapcsolatos adatokban bekövetkezett változásokat a termelő köteles 30 napon belül bejelenteni a minősítő intézetnek, egyidejűleg kérve az engedély módosítását.

A szaporítóanyag minősítése (certifikációja)

18. §

(1) A csemetekertben minden szaporítóanyag-tételről és az üzleti eseményekről a 20. § szerint nyilvántartást, valamint évenkénti megvalósulási (tábla) térképet kell készíteni, amelyen azonosíthatóan meg kell jelölni a szaporítási naplóban lévő tételek elhelyezkedését. A nyilvántartásban fel kell tüntetni a felhasznált szaporító alapanyag származási igazolványának számát, a vetés, dugványozás időpontját és helyét (tábla, parcella), mennyiségét és a származási adatokat. Az üzleti események, illetve szakmai tevékenység, továbbá a korosodás miatt bekövetkező változásokat folyamatosan át kell vezetni a nyilvántartásban.

(2) A minősítő intézet az ültetési célú szaporítóanyagok minősítését (certifikálását) az alapanyag származási igazolványok, a nyilvántartás, az éves üzemi térkép és nevelés alatt álló növényanyag valós mennyisége és állapota alapján végzi el a megfelelő kategóriába minősítéssel, amelynek eredményéről minősítő szemlejegyzőkönyvet állít ki.

Szaporítóanyagok forgalomba hozatalra előkészítése

19. §

(1) A forgalomba hozatalra és felhasználásra kerülő szaporítóanyagot az előállítónak kell méret és minőségi osztályokba sorolni, valamint azonosító jelzéssel ellátni. A küllemi tulajdonságok tekintetében a vevő és az eladó közötti szerződés a meghatározó, de a minősítő intézet vitás ügyekben és az ellenőrzések során a 6. számú melléklet A)–E) részében foglalt előírásokat, valamint a „kereskedelemben szokásosan elfogadható minőség” vonatkozásában a 6. számú melléklet F) részében leírtakat tekinti mértékadónak.

(2) Az előállított szaporítóanyag 6. számú melléklet szerinti küllemi tulajdonságait (a látható minőségét) a minősítő intézet szűrőpróbaszerűen ellenőrizheti és erről jegyzőkönyvet állít ki.

(3) A kiemelt ültetési anyagot oly módon kell tárolni, hogy a növények életképessége, életeraje megmaradjon.

(4) A szaporítóanyagot csak a 13. §-ban foglaltaknak megfelelő tételekben és szállítói származási bizonylattal kísértén szabad forgalomba hozni. A szállítói bizonylat egy példányát a 20. § (6) bekezdésének b) és c) pontjai szerinti határidőre meg kell küldeni a minősítő intézetnek.

(5) A szállítói származási bizonylatnak — a 7. számú melléklet szerint az alap származási igazolványon a 14. § (4) bekezdése szerint feltüntetett adatokon felül — tartalmaznia kell:

a) az alap származási igazolványra történő hivatkozást, ideértve az egyes tételek összevonása esetén az összevonást (összekeverést) igazoló, újonnan kiállított alap származási igazolványt is,

b) a szállító és átvevő nevét,

c) a szállított szaporítóanyag mértékegységét és mennyiségét,

d) vizsgált kategóriába tartozó szaporítóanyagok esetében, amelyek szaporítóanyag-forrását a 6. § (4) bekezdése szerint engedélyezték, az „ideiglenesen engedélyezett” megjelölést,

e) annak megjelölését, hogy a szaporítás vegetatív úton történt-e,

f) a csemetekerti szemlejegyzőkönyv számát,

g) vetőmagok esetében az alábbi magvizsgálati adatokat:

1. a tiszta vetőmag, egyéb magok és a léha magok súlyszázaléka a vetőmag tételként forgalmazott termékben (tisztaság),
2. a tiszta vetőmag csírázási százalék, illetve, ha lehetetlen vagy nem gyakorlatias a csírázási százalék mérése, egy meghatározott módszerre történő hivatkozással értékelt életképességi százalék,
3. 1000 tiszta mag súlya,
4. a csíráképes magok száma a vetőmagként forgalmazott termék kilogrammjában, vagy ha lehetetlen vagy nem gyakorlatias a csírázóképes magok számát meghatározni, az életképes magok kilogrammonkénti száma.

(6) Az (5) bekezdés g) pontja szerinti adatokat átszállítás esetén ISTA rendszerű akkreditált laboratóriumban kell megállapítani.

(7) Vetőmagvak forgalomba hozatala esetén:

a) a magtégeket csak lezárt csomagolásban lehet forgalmazni, azzal, hogy a lezárás olyan kell legyen, amely a csomag felnyitásával használhatatlanná válik,

b) annak érdekében, hogy az adott szezonból származó vetőmag gyorsan hozzáférhető legyen, a forgalomba hozatal az első vevőig az (5) bekezdés g) pontja szerinti magvizsgálati ismérvek hiányában is megengedett; ebben az esetben a forgalmazónak a vizsgálati eredményeket pótlólagosan közölnie kell a vevővel, a vizsgálatok elvégzése után haladéktalanul, de legkésőbb 30 napon belül,

c) a vetőmagok kis mennyiségei tekintetében az 1999/105/EK tanácsi irányelv részletes alkalmazási szabályainak megállapításáról szóló, a Bizottság 2301/2002/EK rendelete (a továbbiakban: a Bizottság 2301/2002/EK rendelete) szerint kis tételnek minősülő vetőmag mennyiség esetén az (5) bekezdés g) pontja szerinti ezermag tömeget, tisztasági és csírázási százalékot nem kell megállapítani.

(8) A vizsgált kategóriájú ültetési anyagot csomagolási egységenként (kötegenként) minősítő (certifikációs) címkével kell ellátni, amelyen fel kell tüntetni a termelőt, a faj nevét (botanikai néven is), a fajta nevét, a választék megnevezését, a szaporítóanyag kategóriát, a növények számát, amelyekre a címke érvényes, valamint, hogy az ültetési anyag géntechnológiával módosított-e. Más kategóriába sorolt ültetési anyag önkéntesen is ellátható csomagolási egységenként (kötegenként) minősítő (certifikációs) címkével, ha szakmai vagy kereskedelmi érdek ezt indokolja.

(9) Azokat a kategóriákat, amelyekben a különböző típusú kiindulóanyagokból nyert szaporítóanyag forgalmazható, a 8. számú melléklet tartalmazza.

A készletek nyilvántartásának kötelezettsége

20. §

(1) Az engedélyes csemetekertek, a bejegyzett magbejűtőhelyek és a szaporítóanyag forgalmazók kötelesek nyilvántartást vezetni minden készletről. A nyilvántartáshoz össze kell gyűjteni az egyes tételekhez tartozó bizonylatokat.

(2) A szaporítóanyagok nyilvántartását a 7. számú melléklet szerint megadott formanyomtatványon vagy ennek megfelelő tartalmú elektronikus adathordozón kell vezetni. Az utóbbi esetben ellenőrzéskor vagy szemlekor egy lenyomatot térítésmentesen a minősítő intézet rendelkezésére kell bocsátani.

(3) A 7. számú melléklet szerint meghatározott szállítói alapanyag és ültetési anyag származási bizonylatok minősítő intézeti példányait a minősítő intézetnek meg kell küldeni.

(4) A minősítő intézet jogosult a szaporítóanyagokkal kapcsolatos nyilvántartásokba, iratokba és bizonylatokba betekinteni, szükség esetén azokról másolatot készíttetni.

(5) A minősítő intézet a tudomására jutott üzleti adatokat, csak jogszabálynak megfelelő módon használhatja fel, az érintett hozzájárulása nélkül névre szólóan közzé nem teheti. Kivételt képez, ha a közzététel súlyos szakmai hiba, szabálysértés vagy bűncselekmény megelőzését, illetve elhárítását szolgálja.

(6) Az e rendeletben foglalt előírások végrehajtására a következő határidők irányadóak:

a) termelői (házi, belső használatra szánt) csemeteleltár: augusztus 15-ig,

b) szállítói szaporító alapanyag származási bizonylat megküldése a minősítő intézetnek: őszi időszakban december 31-éig, a tavaszi időszakban május 31-éig,

c) szállítói ültetési anyag származási igazolvány megküldése a minősítő intézetnek: az őszi forgalom után december 31-éig, a tavaszi forgalom után május 31-éig,

d) importkérelem és zárlati termelés engedélyezésének kérése harmadik országból: a behozatal tervezett időpontját megelőző 30 nap,

e) átszállítás bejelentése az Európai Unió valamely tagállamából, zárlati termelés engedélyezésének kérése: a behozatal tervezett időpontját megelőző 15 nap,

f) nemzetközi export (OECD), Európai Unió belüli átszállítási származásigazolási igény: az átszállítás tervezett időpontját megelőző 8 nap,

g) belföldiesítés kérése: az import szaporítóanyag beérkezése után, de legkésőbb 8 napon belül,

h) törzsültetvény létesítési engedély kérelem: a létesítés előtt 30 nappal,

i) csemetekert szüneteltetése: a tárgyév június 30-áig,

j) adatváltozás bejelentése: 30 napon belül,

k) maggyűjtés megkezdése: 8 nappal a gyűjtés kezdete előtt,

l) fémzárolási kérelem: 8 nappal a tervezett időpont előtt.

Szaporítóanyag forgalomba hozatal

21. §

(1) Az erdőgazdálkodó, illetve az engedélyes csemetetermelő jogosult telephelyén az általa termelt, illetve begyűjtött szaporítóanyagot — e rendelet előírásai szerint — forgalomba hozni.

(2) A szaporítóanyag forgalmazó köteles tevékenységét a minősítő intézetnek bejelenteni, csatolva:

a) a szakképzettséget igazoló bizonyítvány másolatát,

b) telephelye (ahol a szaporítóanyag tárolását, osztályozását, csomagolását végzi) megnevezését, címét,

c) a telephely terület növényegészségügyi alkalmasságának igazolását,

d) amennyiben tevékenységét ilyen formában végzi, a vállalkozói igazolvány, cégbejegyzés másolatát,

e) az Erdészeti Szaporítóanyag Terméktanács tagsági igazolását.

(3) A bejelentés alapján a minősítő intézet a forgalmazót bejegyzi az erdészeti szaporítóanyag forgalmazók szakmai névjegyzékébe.

(4) A szaporítóanyag forgalmazó a felvásárolt tételeket csak olyan származási bizonylattal kísérten adhatja tovább, amelyen a viszonteladás ténye és az esetleges tételmegosztás vagy összevonás fel van tüntetve.

(5) A viszonteladás esetén a szállítói származási bizonylaton az eredeti alap származási igazolvány vagy szállítói származási bizonylat származási adatait hiánytalanul meg kell ismételni, és hivatkozni kell a kiinduló bizonylat számára.

(6) A szaporítóanyag forgalmazó köteles vezetni a 20. § (1) és (2) bekezdése szerinti nyilvántartásokat, és betartani a 20. § (6) bekezdése szerinti határidőket. A szaporítóanyag-tételek nyilvántartására, elkülönítésére, forgalomba hozatalára, előkészítésére a 13—15. § és a 18—20. § előírásai vonatkoznak. A viszonteladó az egy tételként kezelhető szaporítóanyag mennyiségeket megbonthatja, illetve összevonhatja.

(7) A minősítő intézet a szaporítóanyag forgalmazót a szakmai előírások betartása tekintetében szűrőpróbaszerűen ellenőrzi.

(8) A termelő, illetve forgalmazó felelős a közölt adatok helyességéért.

Szaporítóanyag export harmadik országba, átszállítás az Európai Unió más tagállamába

22. §

(1) Erdészeti szaporítóanyagot az Európai Unió más tagállamának területére átszállítani, harmadik országba exportálni csak az e rendelet előírásai szerint minősítve, a növényegészségügyi előírások betartásával, az OECD erdészeti szaporítóanyag-forgalmi rendszer előírásai szerint, nemzetközi (OECD) származási igazolvánnyal szabad. Harmadik országba irányuló export esetén a minősítő intézet csökkentett követelményszint alkalmazását is engedélyezheti az exportáló kérésére.

(2) A harmadik országba exportáló szervezetnek nemzetközi OECD származási igazolványt kell kérnie a minősítő intézettől, amit a belföldi származási igazolvány(ok) adatai alapján a minősítő intézet illetékes főfelügyelője állít ki.

(3) Az Európai Unió más tagállamába átszállító köteles EU származási igazolványt kérni a minősítő intézettől, amit a minősítő intézet illetékes főfelügyelője állít ki. A minősítő intézet a más tagállamba való átszállításról haladéktalanul, de legkésőbb 60 napon belül értesíti az átszállítás célországának illetékes hatóságát a kiszállított erdészeti szaporítóanyagról a hivatalos szervek részéről történő kölcsönös segítségnyújtás tekintetében az 1999/105/EK tanácsi irányelv alkalmazására vonatkozó részletes szabályok megállapításáról szóló, a Bizottság 1598/2002/EK rendelete szerinti „Információs adatlap” megküldésével.

Átszállítás az Európai Unió valamely tagállamából

23. §

(1) Az Európai Unió valamely tagállamából a nemzeti szaporítóanyag-forrás jegyzékek összegzésével felállított Erdészeti Közös Szaporítóanyag-forrás Jegyzékben regisztrált kiinduló anyagból nyert szaporító alapanyag, illetőleg az abból nevelt ültetési anyag bejelentési kötelezettség mellett, de külön engedély nélkül szállítható át Magyarországra. A bejelentést az átszállítást végző szállító köteles 8 napon belül megtenni, a behozott faj, fajta EU regisztrációs számának, megnevezésének, származási adatainak (földrajzi hely, tengerszint feletti magasság) megadásával, valamint a szaporítóanyagot kísérő származási igazolvány vagy szállítói bizonylat másolatának megküldésével. A minősítő intézet az átszállított szaporítóanyagot belföldiesítő szemlében részesíti.

(2) A minősítő intézet az erdészeti szaporítóanyagok forgalmazásáról szóló, a Tanács 1999/105/EK irányelve (a továbbiakban: a Tanács 1999/105/EK irányelve) 17. cikkének (2) bekezdése szerinti eljárás keretében, és a tagállamok meghatározott erdészeti szaporítóanyagok végfelhasználók részére történő forgalmazásának betiltására vonatkozó felhatalmazása tekintetében az 1999/105/EK tanácsi irányelv alkalmazására vonatkozó részletes szabályok megállapításáról szóló, a Bizottság 1602/2002/EK rendeletében leírt feltételek szerint korlátozhatja, illetve részben vagy teljes egészében megtilthatja az Európai Unió valamely tagállamából származó, az „Erdészeti közös szaporítóanyag-forrás jegyzék”-ben regisztrált kiinduló anyagból nyert szaporító alapanyag, illetve az abból nevelt ültetési anyag hazai végfelhasználók számára való értékesítését (magvetés, erdősítés céljára), ha az 1. §-ban foglalt előírások sérelmének veszélye áll fenn.

(3) A (2) bekezdés szerinti eljárásnak akkor van helye, ha a szaporítóanyag kiinduló anyaga és az abból nyert szaporító alapanyag, ültetési anyag — tekintettel a származási hely ökológiai körülményeire, illetve a növényanyag fenotípusos és genetikai adottságaira — nem alkalmas Magyarországon erdőgazdasági célú felhasználásra, a hazai erdőkre, a természeti környezetre, a genetikai és a biodiverzitásra gyakorolt káros hatása miatt. Az eljárás számszerűsített erdőgazdasági tapasztalatok, illetve a 3. és 4. számú mellékletben részletezett tudományos módszerű vizsgálatok, összehasonlító kísérletek eredményei alapján indítható meg.

(4) Számszerűsített erdőgazdasági tapasztalatok esetén az Állami Erdészeti Szolgálat által hivatalosan hitelesített származású erdősítések megmaradási és növekedési adatait, kísérletek esetében a kísérleti dokumentációt és az értékelt eredményeket, illetve a korábbi kísérletek szakirodalmi adatait kell bizonyítékként benyújtani.

(5) A korlátozási vagy megtiltási kérelmet

a) magforrások és magtermelő állományok származás-azonosított és kiválasztott kategóriájú szaporítóanyaga esetében a szóban forgó származási körzetre való hivatkozással,

b) magtermesztő ültetvények, család(ok) szülei, klónok és klónösszeállítások kiemelt vagy vizsgált kategóriájú szaporítóanyaga esetében az egyedi engedélyezési egységre való hivatkozással kell benyújtani.

Import harmadik országból

24. §

(1) Erdészeti szaporítóanyag harmadik országból akkor importálható, ha

a) az Európai Unió Tanácsának határozata alapján az Európai Unión belül előállított és a Tanács 1999/105/EK

irányelve követelményeit teljesítő szaporítóanyaggal egyenértékűnek számít, vagy

b) a minősítő intézet az Európai Unió Bizottságának felhatalmazása alapján kivételes engedélyt adott ki.

(2) Az (1) bekezdés *b)* pontja esetében a növényanyag szaporítóanyagként kevésbé szigorú követelményekkel kerül importra. A kivételes engedély kiadásának feltétele, hogy a szaporítóanyag az ellátás biztonsága érdekében szükséges, és semmiféle kedvezőtlen befolyása nincs az erdőgazdálkodásra, továbbá az 1. §-ban részletezett célokat nem veszélyezteti. A kivételes engedély kiegészítő rendelkezésekkel látható el.

(3) Forgalomba hozatali célra előállított erdészeti szaporítóanyagot csak bejegyzett erdészeti szaporítóanyag-előállítónak és szaporítóanyag forgalmazónak szabad importálni. Az import erdészeti szaporítóanyagot alapanyag vagy ültetési anyag származási igazolványnak vagy azzal egyenértékű, a származási ország által kiadott okmányoknak kell kísérnie, és a beérkezést a szaporítóanyagot kísérő származási igazolvány másolatának megküldésével 8 napon belül be kell jelenteni. A minősítő intézet az átszállított szaporítóanyagot belföldiesítő szemlében részesíti.

(4) Az (1) bekezdés *b)* pontja szerint importált erdészeti szaporítóanyagot az erdészeti szaporítóanyag-előállítónak az importálás, a további feldolgozás és a forgalomba hozatal során a többi szaporítóanyagtól elkülönítve kell tárolni és a „kevésbé szigorú követelményeket teljesítő szaporítóanyag” kategóriát kell alkalmazni.

(5) Az (1)–(4) bekezdésben foglalt előírások nem vonatkoznak

a) azokra a növényi részekre és ültetési anyagokra — összesen legfeljebb 300 db importálónként és naponként — amelyek bizonyíthatóan nem erdészeti célú felhasználásra kerülnek,

b) azokra a szaporítóanyagokra, amelyek vámszabad területen vagy vámhatósági zár alatt találhatók,

c) a Bizottság 2002/2301/EK rendelete szerint fajonként megállapított kis tételnek számító szaporító alapanyag mennyiségekre.

(6) Zárlati termesztés esetén, ha a faj, származás vagy fajta Magyarországon nem szaporítható és nem használható fel, a teljes mennyiséget kötelező kiszállítani vagy a szemle során meg kell semmisíteni.

III. Fejezet

AZ ELLENŐRZÉS SZABÁLYAI

25. §

(1) A minősítő intézet köteles ellenőrizni az erdészeti szaporítóanyagokra vonatkozó jogszabályok és szabványok megtartását.

(2) Az ellenőrzés a szaporítóanyag előállítására terjed ki, különös tekintettel a származás és fajtaazonosság által meghatározott, biológiai-genetikai „nem látható” minőségre.

(3) A hatósági jogkörben ellenőrzést végző jogosult:

a) munkaidő, illetve üzleti idő alatt az ellenőrzött telkére, üzemi területére, üzemi épületeibe, valamint szállítóeszközeibe belépni,

b) a szaporítóanyagok nyilvántartásával, forgalomba hozatalával, felhasználásával kapcsolatos iratokba betekinteni, azok valóságát vizsgálni és róluk másolatot készíteni,

c) a szaporítóanyagokból térítés nélkül mintát venni,

d) az ellenőrzés során továbbszaporításra alkalmatlannak minősített növényállomány magtermését, szaporítóanyagát, továbbá az egyes szaporítóanyag-tételeket, vagy a termelő teljes termését szaporítóanyagként a forgalomba hozataltól és a saját célú felhasználástól eltiltani,

e) a nem megfelelő minőségű szaporítóanyag zár alá vételére és a zár feloldására,

f) a nem igazolt származású vagy nem megfelelő minőségű, más célra fel nem használható szaporítóanyag megsemmisítésének elrendelésére,

g) a szabálytalanság súlyosságának megfelelően szabálysértési vagy büntetőeljárás kezdeményezésére,

h) minőségvédelmi bírság kiszabására.

(4) Az ellenőrzött köteles túrni a (3) bekezdésben felsorolt intézkedéseket, továbbá köteles a szükséges bizonylatokat bemutatni, és tájékoztatást adni.

(5) Az ellenőrzéseket a hatóságnak úgy kell végrehajtania, hogy a megmintázott szaporítóanyag ne károsodjon és a szállítás indokolatlan késedelmet ne szenvedjen.

26. §

A minősítő intézet az erdészeti szaporítóanyag minősítéséért és ellenőrző vizsgálataiért a külön jogszabályban meghatározott díjra jogosult.

IV. Fejezet

ZÁRÓ RENDELKEZÉSEK

27. §

(1) Ez a rendelet a Magyar Köztársaságnak az Európai Unióhoz történő csatlakozásáról szóló nemzetközi szerződést kihirdető törvény hatálybalépésének napján lép hatályba, egyidejűleg az erdészeti szaporítóanyagokról szóló 91/1997. (XI. 28.) FM rendelet (a továbbiakban: R.) hatályát veszti.

(2) Ez a rendelet a Magyar Köztársaság és az Európai Közösségek és azok tagállamai között társulás létesítéséről

szóló, Brüsszelben 1991. december 16-án aláírt Európai Megállapodás tárgykörében, az azt kihirdető 1994. évi I. törvény 3. §-ával összhangban az erdészeti szaporítóanyagok forgalmazásáról szóló, a Tanács 1999/105/EK irányelvvel összeegyeztethető szabályozást tartalmaz.

(3) Az R. követelményei szerint előállított, a rendelet hatálybalépésekor a minősítő intézet által már szemlézett szaporítóanyagok a rendelet hatálybalépését követően is forgalomba hozhatók.

Dr. Németh Imre s. k.,
földművelésügyi és vidékfejlesztési miniszter

1. számú melléklet
a 110/2003. (X. 21.) FVM rendelethez

A rendelet hatálya alá tartozó fajok és mesterséges hibridek

- Abies alba Mill. jegenyefenyő¹
Abies cephalonica Loud. görög jegenyefenyő
Abies grandis Lindl. óriás jegenyefenyő
Abies pinsapo Boiss. spanyol (andalúz) jegenyefenyő
Acer campestre L. mezei juhar^{1,2}
Acer platanoides L. korai juhar¹
Acer pseudoplatanus L. hegyi juhar¹
Acer tataricum tatár juhar^{1,2}
Alnus glutinosa Gaertn. mézgás éger¹
Alnus incana Moench. hamvas éger
Betula pendula Roth. bibircses nyír¹
Betula pubescens Ehrh. szőrös nyír
Carpinus betulus L. gyertyán¹
Castanea sativa Mill. szelídgesztenye
Cedrus atlantica Carr. atlaszcédrus
Cedrus libani A. Richard libanoni cédrus
Fagus sylvatica L. bükk¹
Fraxinus angustifolia Vahl. keskenylevelű kőris¹
Fraxinus excelsior L. magas kőris¹
Fraxinus ornus virágos kőris¹
Juglans nigra fekete dió^{1,2}
Juniperus communis közönséges boróka^{1,2}
Larix decidua Mill. európai vörösfenyő¹
Larix x eurolepis Henry hibrid vörösfenyő
Larix kaempferi Carr. japán vörösfenyő
Larix sibirica Ledeb. szibériai vörösfenyő
Malus sylvestris vad alma^{1,2}
Picea abies Karst. lucfenyő¹
Picea sitchensis Carr. szitkafenyő
Pinus brutia Ten. keleti aleppófenyő
Pinus canariensis C. Smith kanári fenyő
Pinus cembra L. cirbolyafenyő
Pinus contorta Loud. csavarttűs fenyő
Pinus halepensis Mill. aleppófenyő
Pinus leucodermis Antoine páncélfenyő
Pinus nigra Arnold feketefenyő¹
Pinus pinaster Ait. tengerparti fenyő
Pinus pinea L. mandulafenyő
Pinus radiata D. Don monterey-fenyő
Pinus sylvestris L. erdeifenyő¹
Populus sp. és az e fajok közötti mesterséges hibridek¹
Populus alba fehér nyár^{1,3}
Populus nigra fekete nyár^{1,3}
Populus x canescens szürke nyár^{1,3}
Populus tremula rezgő nyár^{1,3}
Prunus avium L. vadseresznye¹
Pseudotsuga menziesii Franco duglászfenyő¹
Pyrus pyraister közönséges vadkörte^{1,2}
Quercus cerris L. cser¹
Quercus frainetto magyar tölgy^{1,2}
Quercus ilex L. magyaltölgy
Quercus petraea Liebl. sensu lato kocsánytalan tölgy¹
Quercus pubescens Willd. sensu lato molyhos tölgy^{1,2}
Quercus robur L. kocsányos tölgy¹
Quercus rubra L. vörös tölgy¹
Quercus suber L. paratölgy
Robinia pseudoacacia fehér akác¹
Salix alba fehér fűz klónfajtái^{1,2}
Sorbus sp. berkenyék^{1,2}
Tilia cordata kislevelű hárs¹
Tilia platyphyllos nagylevelű hárs¹
Tilia tomentosa ezüst hárs^{1,2}
Ulmus campestris sensu lato mezei szil^{1,2}
Ulmus glabra hegyi szil^{1,2}
Ulmus laevis vénic szil^{1,2}

¹ Magyarországon erdészeti jelentőséggel rendelkező fajok.

² Magyarországi erdészeti jelentőségük miatt a listára került fajok.

³ Magyarországon őshonos Populus fajok.

A *sensu lato* kifejezés azt jelöli, hogy a faj (fajcsoport) több, a gyakorlatban el nem különített botanikai taxont foglal magában (például a kocsánytalan tölgy esetében Quercus petraea, Quercus polycarpa, Quercus dalechampii).

2. számú melléklet a 110/2003. (X. 21.) FVM rendelethez

Származási körzetek és importelőírások

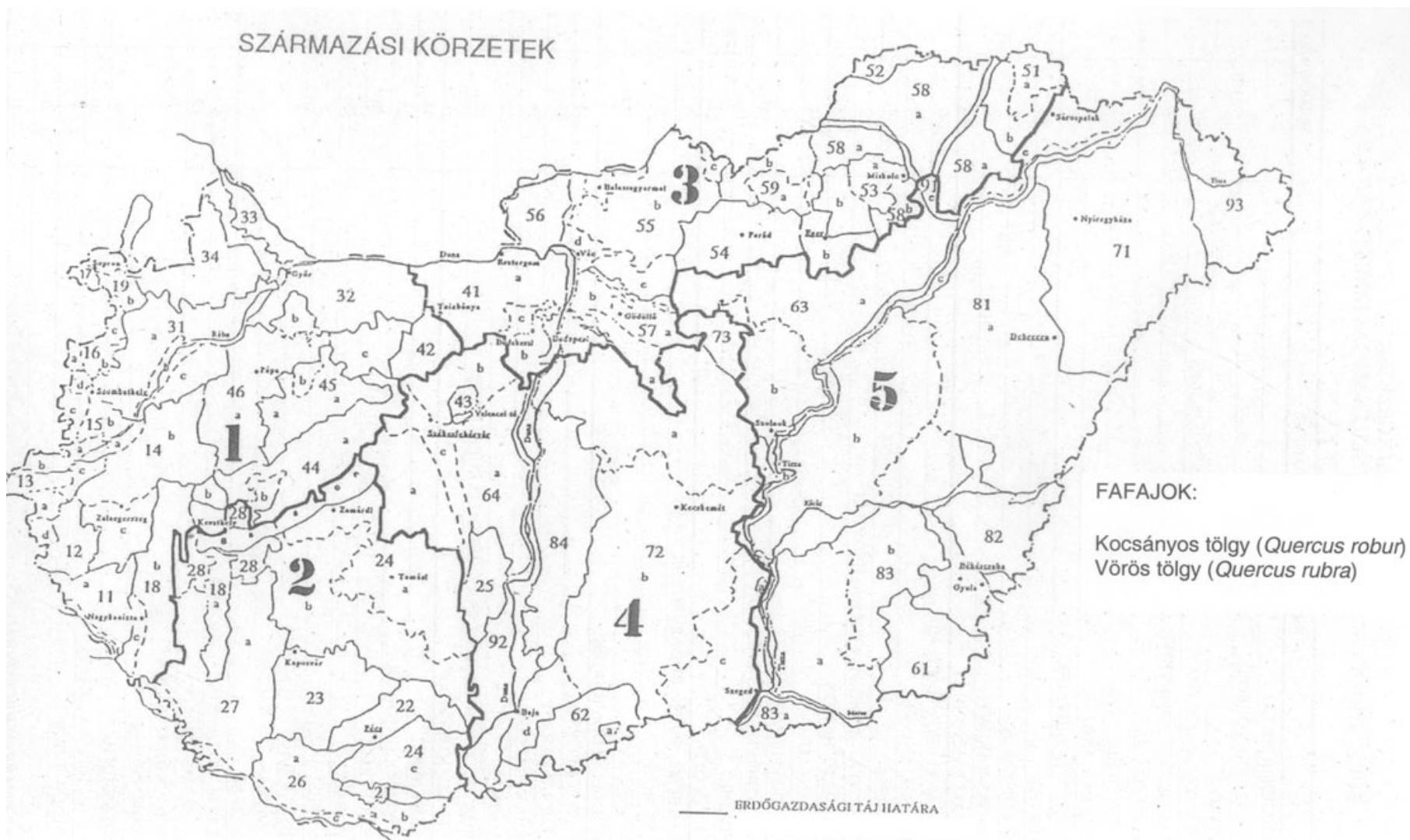
A) Származási körzetek elhatárolása az 1. számú mellékletben felsorolt fafajok számára

*Származási körzetek**Kocsányos tölgy és vöröstölgy fafajra*

Körzet	Erdőgazdasági táj neve	Erdőgazdasági táj*	
1.	Göcseji Bükk-táj	37	11
	Göcseji Fenyőrégió	38	12
	Őrség	39	13
	Vas-Zalai Hegyhát	40	14
	Vas Megyei Dombvidék	45	15
	Irottkőalja	46	16
	Soproni Hegyvidék	47	17
	Déli Pannonhát	36	18
	Soproni Dombvidék	48	19
	Kemenesalja	44	31
	Kisalföldi Homok	24	32
	Szigetköz	50	33
	Hanság	49	34
	Vértes	25	42
	Bakonyalja	41	44
Magas-Bakony	42	45	
Északi Pannonhát	43	46	
2.	Villányi Hegyvonulat	30	21
	Mecsek	32	22
	Zselicség	33	23
	Baranya-Somogy-Tolnai Hegyhát	29	24
	Ormánság	31	26
	Somogyi Homokvidék	34	27
	Nagyberek és Kis-Balaton	35	28

Körzet	Erdőgazdasági táj neve	Erdőgazdasági táj*	
3.	Gerecse-Pilis-Budai Hegyek	23	41
	Sátor-Hegység	15	51
	Tornai Karszt	17	52
	Bükk Hegység	18	53
	Mátra	20	54
	Cserhát	21	55
	Börzsöny	22	56
	Gödöllői Dombvidék	12	57
	Borsodi Dombvidék és Sajó-Hernád-Hullámtér	16	58
	Hevesi Dombvidék	19	59
4.	Tengelici Homok	28	25
	Sukoró	26	43
	Észak-Bácskai Lőszhát	9	62
	Mezőföld	27	64
	Duna-Tisza Közi Homokhát	8	72
	Jászság	13	73
	Kiskunsági Szikterület	10	84
	Közép- és Alsó-Dunai Ártér	11	92
5.	Békési Hát	5	61
	Mátra-Bükkalja	14	63
	Nyírség	2	71
	Nagykun-Hajdúhát	3	81
	Körösvidék	4	82
	Csanádi Hát	6	83
	Tisza-Bodrog-Maros Hullámtér	7	91
	Szatmár-Beregi Síkság	1	93

* Az Erdőrendezési Szolgálat 1986-ban kiadott „Erdőtervezési útmutató”-jában használt decimális beosztás szerint.

Származási körzetek

Bükk, kocsánytalan tölgy, molyhos tölgy, cser és magaskőrís fajokra

Körzet	Erdőgazdasági táj neve	Erdőgazdasági táj*	
1.	Göcseji Bükk-táj	37	11
	Göcseji Fenyőrégió	38	12
	Őrség	39	13
	Vas-Zalai Hegyhát	40	14
	Vas Megyei Dombvidék	45	15
	Irottkőalja	46	16
	Soproni Hegyvidék	47	17
	Déli Pannonhát	36	18
	Soproni Dombvidék	48	19
2.	Vértes	25	42
	Bakonyalja	41	44
	Magas-Bakony	42	45
	Északi Pannonhát	43	46
3.	Villányi Hegyvonulat	30	21
	Mecsek	32	22
	Zselicség	33	23
	Baranya-Somogy-Tolnai Hegyhát	29	24
	Tengelici Homok	28	25
	Ormánság	31	26
	Somogyi Homokvidék	34	27
	Nagyberek és Kis-Balaton	35	28
	Sukoró	26	43
Mezőföld	27	64	
4.	Gerecse-Pilis-Budai Hegyek	23	41
	Cserhát	21	55
	Börzsöny	22	56
	Gödöllői Dombvidék	12	57

Körzet	Erdőgazdasági táj neve	Erdőgazdasági táj*	
5.	Sátor-Hegység	15	51
	Tornai Karszt	17	52
	Bükk Hegység	18	53
	Mátra	20	54
	Borsodi Dombvidék és Sajó-Hernád-Hullámtér	16	58
	Hevesi Dombvidék	19	59
6.	Kemenesalja	44	31
	Kisalföldi Homok	24	32
	Szigetköz	50	33
	Hanság	49	34
	Békési Hát	5	61
	Észak-Bácskai Lőszhát	9	62
	Mátra-Bükkalja	14	63
	Nyírség	2	71
	Duna-Tisza Közi Homokhát	8	72
	Jászság	13	73
	Nagykun-Hajdúhát	3	81
	Körösvidék	4	82
	Csanádi Hát	6	83
	Kiskunsági Szikterület	10	84
	Tisza-Bodrog-Maros Hullámtér	7	91
	Közép- és Alsó-Dunai Ártér	11	92
Szatmár-Beregi Síkság	1	93	

* Az Erdőrendezési Szolgálat 1986-ban kiadott „Erdőtervezési útmutató”-jában használt decimális beosztás szerint.

SZÁRMAZÁSI KÖRZETEK

Származási körzetek

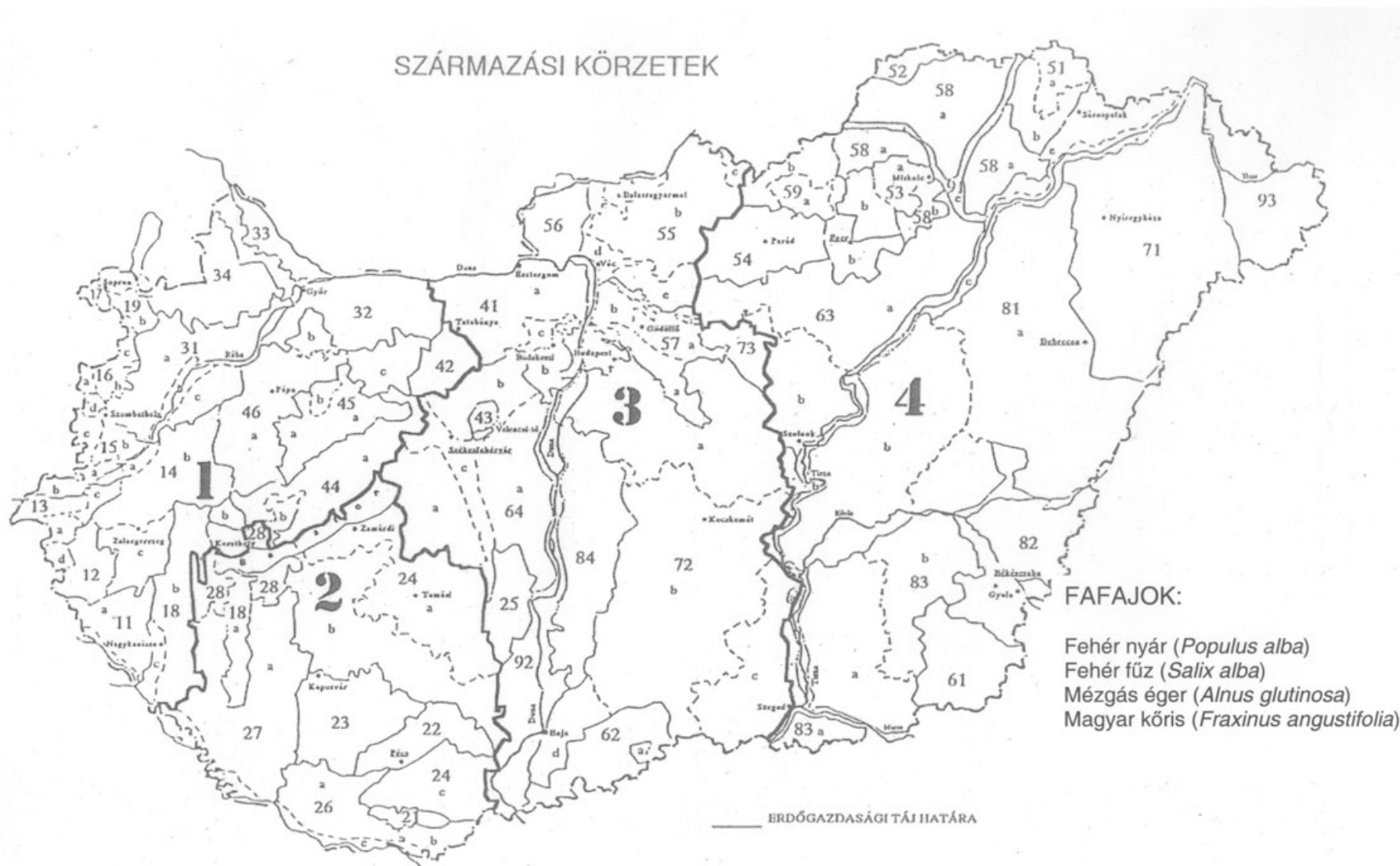
Fehérnyár, fehérfűz, mézgás éger és magyar (keskenylevelű) kőris fafajokra

Körzet	Erdőgazdasági táj neve	Erdőgazdasági táj*	
1.	Göcseji Bükk-táj	37	11
	Göcseji Fenyőrégió	38	12
	Őrség	39	13
	Vas-Zalai Hegyhát	40	14
	Vas Megyei Dombvidék	45	15
	Irottkőalja	46	16
	Soproni Hegyvidék	47	17
	Déli Pannonhát	36	18
	Soproni Dombvidék	48	19
	Kemenesalja	44	31
	Kisalföldi Homok	24	32
	Szigetköz	50	33
	Hanság	49	34
	Vértes	25	42
	Bakonyalja	41	44
	Magas-Bakony	42	45
Északi Pannonhát	43	46	
2.	Villányi Hegyvonulat	30	21
	Mecsek	32	22
	Zselicség	33	23
	Baranya-Somogy-Tolnai Hegyhát	29	24
	Ormánság	31	26
	Somogyi Homokvidék	34	27
	Nagyberek és Kis-Balaton	35	28

Körzet	Erdőgazdasági táj neve	Erdőgazdasági táj*	
3.	Gerecse-Pilis-Budai Hegyek	23	41
	Sukoró	26	43
	Tengelici Homok	28	25
	Cserhát	21	55
	Börzsöny	22	56
	Gödöllői Dombvidék	12	57
	Észak-Bácskai Lőszhát	9	62
	Mezőföld	27	64
	Duna-Tisza Közi Homokhát	8	72
	Jászság	13	73
	Kiskunsági Szikterület	10	84
	Közép- és Alsó-Dunai Ártér	11	92
4.	Sátor-Hegység	15	51
	Tornai Karszt	17	52
	Bükk Hegység	18	53
	Mátra	20	54
	Borsodi Dombvidék és Sajó-Hernád-Hullámtér	16	58
	Hevesi Dombvidék	19	59
	Békési Hát	5	61
	Mátra-Bükkalja	14	63
	Nyírség	2	71
	Nagykun-Hajdúhát	3	81
	Körösvidék	4	82
	Csanádi Hát	6	83
	Tisza-Bodrog-Maros Hullámtér	7	91
Szatmár-Beregi Síkság	1	93	

* Az Erdőrendezési Szolgálat 1986-ban kiadott „Erdőtervezési útmutató”-jában használt decimális beosztás szerint.

SZÁRMAZÁSI KÖRZETEK

B) Átszállítás vagy import esetén javasolt származási területek

1. Az őshonos lombos állományalkotó fajok (tölgyfélék, bükk) behozatala elsősorban a Kárpát-medence területéről javasolható. Szükség esetén elfogadhatók azon nyugat-európai származási területek is, amelyek csak mérsékelt atlanti hatásnak kitettek, illetve nem állnak a mediterrán vagy magashegységi hatás alatt.

2. A nem őshonos és tűlevelű fafajok esetében a szaporítóanyag külföldről való behozatalakor a származási kísérletekben kiválóan teljesítő származásokat kell alkalmazni. A származási kísérletek és genetikai vizsgálatok adatainak felhasználásával összeállított ajánlati listák fafajonként az alábbi táblázatban találhatóak:

<i>Lucfenyő (Picea abies)</i>		
Románia:	Bihar-hegység, Keleti-Kárpátok	1000 m alatt
Ukrajna:	Keleti-Kárpátok	1000 m alatt
Szlovákia:	Alacsony-Tátra, Kárpátok és előhegyei (Fátra, Gömöri-hegység stb)	900 m alatt
Lengyelország:	Beszkidek (Istebna) Mazuria, Galicia sík- és dombvidéki előfordulásai	800 m alatt
Csehország:	Cseh Erdő, Cseh-Morva-dombvidék	800 m alatt
Németország:	Westerhof környéke.	800 m alatt
<i>Feketefenyő (Pinus nigra)</i>		
Korzika:	a Pinus nigra. ssp. laricio alfaj állományai	1000 m alatt
<i>Erdeifenyő (Pinus sylvestris)</i>		
Ukrajna:	Podolia és Észak-Ukrajna erdőssztyepp övezete	600 m alatt
Csehország:	Dél-Csehország és Morvaföldi dombvidék	600 m alatt
Lengyelország:	Szilézia síkvidéke	300 m alatt
Németország	Szászországtól az Elbáig terjedő terület	300 m alatt
<i>Vörösfenyő (Larix decidua)</i>		
Csehország:	Szudétavidék	800 m alatt
Ausztria:	Keleti-Alpok pereme	1000 m alatt
Lengyelország	Közép-Lengyel dombvidék	800 m alatt
<i>Duglászfenyő (Pseudotsuga mensiesii)</i>		
Kanada	British-Columbia kontinentális klímájú területei	800 m alatt
USA	Washington és Oregon állam kontinentális területei	800 m alatt

3. A hazai erdők ökológiai, genetikai és növényegészségügyi védelme érdekében nem javasolt erdészeti szaporítóanyag behozatala, kivéve a származási kísérlettel bizonyított ökológiai alkalmasságot és a zárlat alatti termesztést,

- 1000 m tengerszint feletti magasságból,
- az 57. szélességi foktól északabbra, illetve a Kárpátoktól keletebbre eső területről,
- jelentős atlanti (mintegy 70 km-es parti sáv), illetve mediterrán hatás alatt álló területről,
- Európán kívüli területről.

C) Felhasználási javaslatok

1. Kötelező felhasználási (körzet) előírások az erdészeti szaporítóanyagra nincsenek. Az erdőtulajdonosok, illetve kezelők szakmai felelőssége, hogy olyan szaporítóanyag felhasználását részesítsék előnyben, amely szakismereteik szerint a legjobban megfelel az adott élőhelyen.

2. Lehetőleg származási körzeten belüli szaporítóanyagot kell felhasználni.

3. Ha a származási körzeten belüli szaporítóanyagból az igény nem fedezhető, az őshonos fafajok szaporítóanyagát az ökológiailag legközelebb álló (hasonló klímájú, magassági fekvésű) területről kell hozni.

4. Szaporítóanyag átvitel esetén a kedvezőbb adottságú területről a kedvezőtlenebb felé irányuljon a szállítás.

3. számú melléklet
a 110/2003. (X. 21.) FVM rendelethez

**A vizsgált szaporítóanyag kibocsátására alkalmas
szaporítóanyag-források elismerésének szakmai
követelményei**

1. Az elismerés kezdeményezésének követelményei

1.1. Az elismerés kezdeményezésekor a következő érdemi tulajdonságok ismertetésére kell kitérni:

- a) a szaporítóanyag kiinduló anyaga előállításának, kiválasztásának módszere, az alkalmazott szelekciós (populációgenetikai, nemesítési) eljárások,
- b) a kiindulóanyag genetikai jellege,
- c) a szaporítóanyag jellege (mag, dugvány stb.) és tervezett kategóriája (kiválasztott, kiemelt, vizsgált),
- d) részletes, a gyakorlati megkülönböztetést lehetővé tevő leírás,
- e) a vizsgált szaporítóanyag kiinduló növényállományának tulajdonjogi helyzete, esetleges fajtaoltalom vagy szabadalom,
- f) külföldi növényanyag esetén a hazai bejelentő írásbeli nyilatkozata az elszaporítás és forgalomba hozatal jogi lehetőségeiről.

1.2. Gazdasági értéket meghatározó tulajdonságok

A bejelentőnek fel kell sorolnia mindazon kísérleteket, próbatermesztéseket, amelynek alapján a vizsgált szaporítóanyag kiinduló növényállományának előnyei, igényei, tulajdonságai megállapíthatók, bizonyíthatók. Azok a kísérletek vehetők figyelembe, amelyeket a minősítő intézetnek a „Kísérlet bejelentő és nyilvántartó lap”-on előzetesen vagy legkésőbb az előterjesztés elkészítéséig bejelentettek, és amelyek a szakmai követelményeknek megfelelnek. A gazdasági szempontok alapján a vizsgált szaporítóanyag kiinduló növényállományának teljesítményét az előállítóknak az adott kísérletek statisztikai értékelésével és az alapfaj számára jelentős termőhelytípus-csoportok lefedésével országosan bizonyítani kell, legalább 3, az alapfajra jellemző termőtájbán.

1.3. Az erdészeti hasznosítás lehetőségei

Meg kell adni a vizsgált szaporítóanyag kiinduló növényállományának fő hasznosítási típusát, javasolt felhasználási körét:

- a) milyen természetű igényt elégít ki,
- b) milyen fontos termékek (faanyag, nektár, védőhatás stb.) előállítására, szolgáltatására alkalmas,
- c) melyek az alapvető termesztéstechnológiai igényei,
- d) erdősitése a kísérleti eredmények alapján, mely erdőgazdasági tájakon, milyen termőhelytípus-csoportokon javasolt.

2. A vizsgált szaporítóanyag kiinduló növényállományának bejelentése, elfogadásának szakmai követelményei

A kiinduló növényanyag bejelentése elfogadható, ha:

2.1. Általános követelmények:

- a) a kötelező ismervek (megkülönböztethetőség, egyenműség, állandóság) kísérleti vizsgálata alapján bizonyítottan elkülöníthető más növényanyagoktól,
- b) gazdaságilag jelentős tulajdonságai várhatóan kedvezőbbek, illetve előzetes számítás szerint termesztése gazdaságos,
- c) az általa nyújtott nem anyagi jellegű szolgáltatások (kedvezőtlen környezeti hatásokkal szembeni ellenálló-képesség, védőhatás) következtében az erdők környezetre gyakorolt jótékony hatása javítható,
- d) elszaporítása üzemi méretben megoldott, vagy legalább az erre irányuló kutatás ígéretes.

2.2. Genetikai jelleghez kapcsolt előírások

2.2.1. Magtermő klónösszeállítások, magtermesztő ültetvények esetében:

- a) erdei-, vörös-, feketefenyő esetében értékelte vagy értékelés alatt álló utódvizsgálat,
- b) egyéb fajoknál beállított, értékelhető klónvizsgálat (a törzsfák alaki és magtermesztési tulajdonságaira).

A kötelező legkisebb klónszám egységesen: 30 klón.

2.2.2. Magtermő magonc-összeállítások esetében legalább 30, kiemelkedően jó külső megjelenés alapján szelektált törzsfacsalád.

2.2.3. Klóncsoportok esetében többfokozatú klónkísérletekben egyenként és szintetikus kiinduló növényállományként együttesen megvizsgált, elkülönítve fenntartott:

- a) gyorsan növvő, rövid vágásfordulójú fajoknál (nyár, fűz, akác) legalább 5 klón,
- b) közepes vágásfordulójú fajoknál legalább 25 klón,
- c) lassan növvő lombos fajoknál legalább 50 klón.

2.2.4. Klónkeverékek esetében:

- a) gyorsan növvő fajok esetében 100, különleges esetekben 50 klón,
- b) lassan növvő kemény lombos fajok esetében 500, különleges esetekben 300 klón.

2.2.5. Egyklónú kiinduló növényanyag esetében:

- a) csak gyorsan növvő, rövid vágásfordulójú fajok (nyár, fűz, akác) fogadható el,
- b) többfokozatú, az alapfaj számára jelentős tájakat és termőhelytípus-csoportokat lefedő klónkísérletek alapján statisztikailag igazolt, többlethaszonban, minőségi jellemzőben, kórtani, illetve termőhelyi toleranciában megnyilvánuló termesztési érték,
- c) előzetes, tájékoztató jellegű faminőségvizsgálat (testsűrűség, rosthossz, évgyűrű analízis).

3. A kiinduló növényanyag vizsgálata

3.1. A minősítő intézet

- a) bekéri az értékeléshez szükséges, a vizsgálati időszak előtti és az alatti újabb adatokat, folyamatos előállítói/kiválasztói adatszolgáltatás keretében,
- b) iránymutatást ad a kísérleti adatok feldolgozására és értékelésére,
- c) helyszíni bíráló(ka)t szervez,

d) ellenőrzi a kísérleti adatokat, szükség szerint helyszíni adatfelvételezéssel,

e) saját szervezésű kísérleteket állít be,

f) rendszerezi, feldolgozza, statisztikailag értékeli az adatokat,

g) a kísérleti eredmények összevont ökonómiai elemzésével vizsgálja a kiinduló növényanyag termesztésének gazdaságosságát.

3.2. Általános irányelvek

3.2.1. Elismerés egyeztetett módszertan alapján létesített és értékelt kísérletek alapján lehetséges.

3.2.2. Az egyes kísérletek statisztikai értékelésével ki kell mutatni a vizsgált kiinduló növényanyagnak a kísérletbe állított növényanyagok rangsorában elfoglalt helyzetét, a kontroll (standard és összehasonlító) növényanyagokhoz viszonyított számszerű különbséget és a szignifikáns differenciát (SzD 5%).

3.2.3. A vizsgált szaporítóanyag kiinduló növényállományának gazdasági jelentőségét számszerűsíthető, mérhető, illetve bonitálható tulajdonságok és teljesítmények $p^*=5\%$ tévedési szintű statisztikai értékelésével és ökonómiai vonzataik összevont értékelésével (előnyök-hátrányok kimutatása) kell megállapítani.

3.3. Elismerési követelmények

3.3.1. A vizsgált szaporítóanyag kiinduló növényállománya feleljen meg az erdőgazdálkodás és a faipar igényeinek és termesztése legyen gazdaságos. Az előnyöket és hátrányokat összehatásukban kell mérlegelni. A csupán egy jellemző tulajdonságban kiemelkedő növényanyagnak a többi tulajdonságára nézve legalább átlagosnak kell lennie.

3.3.2. Azoknál a kiinduló növényanyagoknál, amelyeket nem elsősorban gazdasági hasznuk miatt kívánnak elfogadtatni, a nem anyagi jellegű szolgáltatás (védőhatás, esztétikai érték, génmegőrzés, természetes populációk, génkészletek fenntartása stb.) minősége a döntő. Hozamuk, faminőségük legalább átlagos legyen.

3.3.3. A gazdasági értéket meghatározó főbb tulajdonságok:

3.3.3.1. Mennyiségi (tömeg) hozamok:

- területegységre vonatkoztatott fatérfogat,
- biomassza.

3.3.3.2. Minőséget meghatározó tulajdonságok:

- egyenes, hengeres, koronán átfutó törzs,
- fahibáktól mentes törzsfelépítés,
- elsődleges erdei választékok jó kihozatala,
- faanyag minősége, jó felhasználhatósága,
- nemesnyár, fűz esetében a teherviselő szerkezetekre alkalmas faanyagminőség bizonyítására „I—214” minőségi mutatóit elérő műszaki jellemzők,
- akác, fenyő és egyéb alapfajú fajtáknál legalább az alapfaj átlagos műszaki jellemzői,
- egyéb beltartalmi jellemző esetén a célnak megfelelő tulajdonság és az alapfaj hasonló mutatója közti szignifikáns különbség,

h) méhlegelőt javító növények esetében a virágzási időtartam hossza, a virágzási időnyit bővítő jelleg (korai-kései), valamint a virágtömeg, cukorérték, nektárkiválasztó képesség.

3.3.3.3. Ökológiai tűrőképesség:

- az alapfajra jellemző élőhely termőhelyi szélsőségeivel szemben mutatott tolerancia,
- időjárás szélsőségekkel szembeni ellenálló-képesség, tűrőképesség, tolerancia,
- nyarak: fagy, vihar, széltörés, szárazság,
- akác: fagy, szárazság,
- fenyők: hótörés, hónyomás, ónos eső, vihar, szárazság.

3.3.3.4. Termőhelyi ajánlás:

- a vizsgált szaporítóanyag kiinduló növényanyaga arra a termőhelytípus-csoportra ajánlható, ahol a kísérletek alapján a vizsgált növényanyagokkal kialakult rangsorában elfoglalt helyzete alkalmasságát bizonyítja,
- meg kell adni azokat a termőhelytípus-csoportokat, ahol a teljesítmény kiemelkedő,
- több kísérlet együttes elemzésével meg kell adni a növényanyag számára jelentős termőhelytípus-csoportok átlagában a sorrend és a relatív hozamok változását.

3.3.3.5. Erdővédelmi jellemzők:

- az alapfajra jellemző, kiemelt kórokozók és károsítókkal szembeni tolerancia vagy rezisztencia,
- jó vadkártűrő képesség,
- környezeti ártalmakkal szembeni ellenálló-képesség.

3.3.3.6. A termesztés és felhasználás főbb szempontjai:

- könnyű és gazdaságos szaporíthatóság generatív vagy vegetatív úton,
- klónozott kiinduló anyagok esetében jó gyökeresedő képesség és üzemi szinten is gazdaságos szaporítási módszer,
- magtermesztő ültetvényeknél bő és rendszeres magtermés, alacsony léha mag tartalom, jó tiszta mag kihozatal, csírázó-képesség és csírázási erély,
- jó szaporítóanyag megnevelhetőség és kiültetéskor magas megmaradási arány,
- lágyszárúakat legyőző gyors fiatalkori növekedés,
- kedvező erdőművelési tulajdonságok (például könnyű nyeshetőség),
- a fakitermelés gépesíthetősége szempontjából kedvező tulajdonságok,
- a faanyag felhasználására vonatkozó faipari szabványok előírásai alapján fűrész-, lemez-, forgácsipari célra, teherviselő szerkezetek, bútor stb. készítésére, papír- és cellulózgyártásra, egyéb vegyi, biológiai és mechanikus felhasználásra való alkalmasság.

4. A vizsgált szaporítóanyag kibocsátására alkalmas kiinduló növényanyag elfogadásának feltételei

A minősítő intézet a kiinduló növényanyagot elismeri és regisztrálja, ha

a) mint meghatározott genetikai tartalmat hordozó élő anyag az általános követelményeknek megfelel, azonosítható,

b) mint az erdészet termelőeszköze a termesztés ökonómiai céljainak megfelel,

c) szaporítóanyagának széles körű használatától az erdők élőfakészletének növelése, a kikerülő faanyag minőségének javítása, illetve környezetre gyakorolt jótékony hatásának megőrzése kellő biztonsággal elvárható, vagy előre jelezhető.

4. számú melléklet

a 110/2003. (X. 21.) FVM rendelethez

A vizsgált szaporítóanyag elismerése céljára beállított összehasonlító vizsgálatok követelményei

1. A kísérletezés általános követelményei

1.1. Az összehasonlító vizsgálatokat, kísérleteket úgy kell megtervezni, kivitelezni, kezelni, felvételezni, értékelni és a nyert eredményeket értelmezni, hogy a kísérletbe vont kezelések (származások, utódnemzedékek, klónok, fajták stb.) egymás között és az alkalmazott kontrollal (standard, összehasonlító fajták) egybevetve tárgyilagosan összehasonlíthatók legyenek.

1.2. Az örökletes tulajdonságok becslését és a megadott viszonyítási alapra (kontrollkezelésként használt standard fajta, kísérleti átlag) vonatkoztatott relatív teljesítmény megállapítását

a) vegetatív szaporítású klón, klóncsoport és klónkeverék esetében a kiinduló töegyed genotípusának változatlan megsokszorozásával (klónozás) nyert szaporulatának többfokozatú klónkísérletekben való vizsgálatával,

b) generatív szaporítású magtermő klónösszeállítások esetében a törzsfajta-klónok klón- és az ivaros úton nyert utódok (családok) utódvizsgálatával,

c) generatív szaporítású magtermő magonc-összeállítások és „kiválasztott” kategóriájú szaporítóanyagot kibocsátó állományok esetén a kiinduló populációt alkotó egyedek fenotípusának értékelésével, illetve a kedvező fenotípusú egyedek gyakoriságának és teljesítményének az utódnemzedékben való mérésével kell végezni.

1.3. A fajták gazdasági jelentőséget meghatározó tulajdonságait, többethozamát vagy értékét igazoló kísérleteket úgy kell beállítani, hogy a vizsgált tulajdonságok, illetve teljesítmények statisztikailag értékelhetők, és a kísérleti hiba kimutatható legyen.

A statisztikai értékelést $p^* = 5\%$ -os tévedési szinten (valószínűségi szinten) kell elvégezni.

1.4. A kötelező fajtakritériumok (megkülönböztetethez, egyneműség, állandóság) vizsgálatát célzó morfoló-

giai, illetve élettani kísérletek klóngyűjteményekben is elvégezhetők.

1.5. A kísérlet

a) típusa (klón- vagy utódvizsgálat, információs/előzetes-kiválasztó/fajtaösszehasonlító üzemi/termesztéstechnológiai kísérlet), és

b) elrendezése, ismétlés-, kezelés- és egyed/parcella mutatói

legyenek összhangban egymással és a nemesítés folyamatában elfoglalt helyzet meghatározta kísérleti céllal.

1.6. Minden kísérletben kötelező elhelyezni a fajfa szerinti standard fajtát. Emellett — szükség szerint — szerepelni kell olyan összehasonlító fajtának vagy fajnak is, amelyhez a fajtát a nemesítő hasonlítani kívánja, illetve amelynek segítségével a vizsgált fajta megkülönböztetethez meg lehet állapítani. Azoknál a fajoknál, ahol nincs standard fajta, az államilag elismert fajtát, ha ez sem áll rendelkezésre, valamely ismert származású (OECD szabályok szerint származásigazolt) szaporítóanyagot kell felhasználni a kísérlet kontrollkezeléseként.

1.7. A kísérletek öleljék fel a fajta alapfaja számára jelentősnek ítélt termőhelytípus-csoportok minél szélesebb körét. A speciális termőhelyre szánt fajtáknál a kísérletek súlypontja az adott speciális körülményre essen. A fajtákat a részükre legfontosabb erdőgazdasági tájakban, az ott leggyakoribb termőhelytípusokon kell kipróbálni. A kísérleti területen részletes termőhelyfeltárást kell végezni.

1.8. A kísérleteket az 5. pont szerint nyilván kell tartani. Létesítésüket a kivitel évében be kell jelenteni a minősítő intézetnek.

2. A kísérlet típusok

2.1. Egy kísérlet egyértelműen jellemező három ismerv:

2.1.1. Az alkalmazott vizsgálati módszer:

- a) klónvizsgálat,
- b) utódvizsgálat,
- c) származásvizsgálat.

2.1.2. A nemesítés rendszerében elfoglalt helyzet:

- a) előzetes-kiválasztó,
- b) fajtaösszehasonlító,
- c) üzemi/termesztéstechnológiai kísérlet.

2.1.3. A kísérletechnikai kivitel (tényező) száma, elrendezés, ezen belül kezelésszám, ismétlésszám, egyed/parcella).

2.2. Az alkalmazott vizsgálati módszer szerinti kísérlet típusok

2.2.1. A klónvizsgálat

A gyakorlatban is vegetatív úton szaporított fajták esetében kell alkalmazni. Indokolt kivételt képez a magtermő klónösszeállítások, magtermesztő ültetvények nemesítési rendszerében a törzsfajta-klónok előszelekciója habitus és magtermesztési érték alapján. A klónvizsgálattal az eredeti kiinduló egyed termesztési értékét közvetlenül el lehet

bírálni, mert a klónszaporulatokban a genotípus változatlan és azonos marad.

A nemesítés során többfokozatú klónkísérletekben egyre szigorodó követelményszintű pozitív szelekciót kell alkalmazni.

2.2.2. Az utódvizsgálat

Meghatározott egyedek bírálatát jelenti, ivaros úton keletkezett utódaik összehasonlítása alapján. A vizsgált kérdés az, hogy a kedvező fenotípus alapján kiválasztott egyed generatív úton (magról) szaporítva milyen mértékben örökíti át tulajdonságait az utódnemzedékben.

Utódvizsgálattal a generatív szaporítású fajtákat kell értékelni. Magtermő klónösszeállítás, magtermesztő ültetvény esetében az utódvizsgálatot törzsfa-klónként külön-külön el kell végezni. Magtermő magonc-összeállításnál a törzsfánkenti „családokat” elkülönítve és azonosíthatóan kell vizsgálni és negatív szelekciót (genetikai gyérítést) kell alkalmazni.

2.2.3. A származásvizsgálat

Módszerében és elveiben megegyezik az utódvizsgálattal. Az alapvető különbség, hogy nem egy-egy konkrét egyed, hanem egyedek csoportjának (populációjának, illetve a populációból vett mintának) generatív úton nyert utódait hasonlítjuk össze. Az egyedcsoportot az adott származás (a szóban forgó faj helyi populációja) mintájának tekintjük, ezért az egyedek utódait a származáson belül nem kezeljük elkülönítetten. A származásvizsgálat célja a faj elterjedésén belüli genetikai és környezeti variáció kutatása, a termesztési célokra leginkább megfelelő származások kiválasztása. A származásvizsgálat a magtermelő állományok (helyi populációk, származások) összehasonlításánál alapvető jelentőségű.

2.3. A nemesítési rendszerben elfoglalt helyzet szerinti kísérlet típusok

Az egyes fajokra ki kell dolgozni a nemesítés rendszerét. A kísérleteknek meghatározott helyet kell elfoglalni a rendszerben. Típusuk megválasztása, elrendezésük, kivitelezésük módja legyen összhangban a nemesítési-fajtavizsgálati sémákkal.

2.3.1. Korai értékelés (fiatalkori tesztelés)

Célja: nagytömegű nemesítői alapanyag (származások, klónok, utódnemzedékek) előzetes, gyors tesztelése

- kórtani rezisztencia, tolerancia,
- növekedési ritmus,
- beltartalmi érték,
- fiziológia, fenológia, morfológia,
- abiotikus stresszekkel szembeni tűrőképesség,
- elszaporíthatóság (például gyökeresedési hajlam),
- megkülönböztethetőség, egyneműség, állandóság

szempontjából.

Helye: laboratórium, üvegház, tenyész kert, csemeterkert.

Módszertan: a vizsgálati cél szerint, nemesítői programban meghatározottan, 1—5 évi vizsgálat. Teljes véletlen vagy véletlen blokk elrendezés.

2.3.2. Előzetes kiválasztó (információs, regiszter, első fokú klón, kisparcellás) kísérletek

2.3.2.1. Vegetatív szaporítású fajták klónvizsgálata

Célja: nagyszámú ismeretlen tulajdonságú klón első szelekciója, az ígéretesek kiemelése

- mortalitás,
- fiatalkori növekedési erély,
- növekedési ritmus,
- habitus, törzsalak, finomágúság,
- kórtani tolerancia

alapján.

Helye: az alapfaj számára megfelelő termőhelytípusokon, optimális és egyöntetű ökológiai viszonyok között 3—5 helyen.

Módszertan: sok, esetleg 100 feletti klónszám, 6 ismétlés 1—4—8 egyed/parcella, az inkomplett blokkelrendezés valamely típusa (például négyzetes rács). 40 alatti klónszám esetében véletlen teljes blokkelrendezés is lehetséges. Rövid vizsgálati idő:

- nyár-fűz 8—12 év,
- akác 10—12 év,
- egyéb lomb, fenyő 10—15 év.

2.3.2.2. Magtermő klónösszeállításokhoz szelektált törzsfák

2.3.2.2.1. Klónvizsgálata

Célja: magtermesztési érték meghatározása, fenológiai és morfológiai vizsgálatok, szelekció habitus alapján, kórtani megfigyelések, megkülönböztethetőség.

Helye: Klóngyűjtemény.

Módszertan: sok, legtöbbször 100 feletti törzsfa-klón 1—2 ismétlésben, 3—5 egyed.

2.3.2.2.2. Utódvizsgálata

Célja: törzsfák genetikai értékének bírálatá, magonc utódaik vizsgálatával.

Helye: a fafajnak megfelelő termőhelytípusokon, 3—5 helyen, egyenletes ökológiai feltételek között.

Módszertan: sok utódnemzedék, 4—6 ismétlés, 10...100 egyedszám parcellánként (a kezelésszám és elrendezés függvényében). Véletlen teljes blokk, osztott parcellás, inkomplett blokkelrendezés. Közép- és hosszú távú értékelés.

3. A kísérlet típusok megválasztása

3.1. Egy meghatározott kísérleti cél elérésére több kísérleti elrendezés is alkalmas lehet. A szabatos értékelhetőség, a célszerűség szakmai minimumkövetelményei az alábbiakban határozhatók meg.

3.2. A kísérleteknek három követelménynek kell megfelelni:

3.2.1. Általában

a) feleljenek meg a vizsgált növényanyag genetikai jellegének (például klónfaját többfokozatú klónkísérletekben, magtermesztő ültetvény törzsfa oltványait klón- és utódvizsgálatokban kell értékelni),

b) legyenek összhangban a nemesítés folyamatában elfoglalt helyzetükkel (más-más a követelmény az előzetes kiválasztó — fajtaösszehasonlító — üzemi/termesztéstechnológiai kísérletekkel szemben).

3.2.2. Egy-egy adott kísérlet során a kísérlettechnikai kivitel jellemzőinek (ismétlésszám, kezelésszám, egyed/parcella) és az alkalmazott kísérleti kontroll kezeléseknél meg kell felelni a rájuk vonatkozó, az előzőekben részletezett követelményeknek és statisztikailag igazolható összehasonlítást kell lehetővé tenniük.

3.2.3. E három alapelv betartása mellett a kísérleti típus

a) a kibocsátásra tervezett szaporítóanyag kategóriája, és

b) a vizsgálatba vont növényanyag (fajta, fajtaértékű szaporítóanyag-forrás) genetikai jellege (a kialakításában részt vevő genotípusok száma és a részvétel módja) figyelembevételével kell megválasztani.

3.2.4. Biztosítani kell a nemesítés folyamatában egymásra épülő kísérleti szintek (fokozatok) logikai sorrendjét.

4. A kísérlet megtervezésének menete

4.1. Az erdészeti fajtakísérletek döntő többsége terepi kísérlet. A létesítőnek messzemenően figyelembe kell vennie a termőhelyi adottságokat, és ezt a kísérlet térbeli rendjének kialakításakor érvényesítenie kell. A terepviszonyok, ökológiai tényezők figyelmen kívül hagyásával létesített kísérletet — helyesen megválasztott vizsgálati módszer és elrendezésmód esetén is — értékelhetetlennek kell tekinteni, mert a termőhelyi hatások elfedik vagy eltorzítják a tényleges kezeléskülönbségeket.

4.2. Az előkészítő munka

4.2.1. A rész követelményei alapján ki kell választani az elrendezésmódot.

4.2.2. Az elrendezésmód követelményeivel összhangban meg kell határozni:

a) a kísérlet kezelésszámát, ami a vizsgált kezelések (fajták) és a kísérlet kontroll kezeléseként beállított standard és összehasonlító fajták (klónok, származások stb.) számának összege,

b) az ismétlések számát (üzemi kísérletben legalább 3, egyéb típusban legalább 4),

c) a parcellánkénti egyedszámot,

d) az ültetési hálózatot (növényteret).

4.2.3. A növényteret megválasztásánál figyelembe kell venni a fajfaj, illetve -fajta sajátosságait, a termesztési célt és a termőhelyi viszonyokat. Általában az adott termőhelyen bevált közepes növényteret kell alkalmazni. A hálózati kísérletek kivételével egy kísérleten belül a növényteret azonosnak kell lennie minden kezelésre nézve.

4.2.4. A növényteret, a kezelés, ismétlés és a parcellánkénti egyedszám alapján ki kell számítani a kísérlet területszükségletét.

4.2.5. Az erdőtervek, illetve helyi ismeretek alapján előzetesen ki kell választani azokat az erdő-, illetve földrész-

leteket, amelyek termőhelyük és területnagyságuk alapján kísérleti terület céljára alkalmasnak ítélik.

4.3. A helyszín megválasztása

4.3.1. Az előzetesen megválasztott területek alkalmaságáról a helyszínen kell meggyőződni.

4.3.2. Termőhelyfeltárást kell végezni talajmintavétel-lel, termőhelytípus (genetikai talajtípus) térkép és a szakismeretek alapján.

4.3.3. A kísérleti területről méretarányos vázlatot kell készíteni, amelyen fel kell tüntetni a fatermőképességet befolyásoló tényezők területi elhelyezkedését, a szintvonalakot (ártér és lejtős területek) és a lejtésirányt.

4.3.4. Olyan területet kell kiválasztani, ahol

a) a terület nagysága elegendő,

b) a termőhelytípus-csoport az adott faj számára megfelelő,

c) a termőhelyi viszonyok közel egyenletesek vagy egy irányban változnak (lejtő, ártéri fekvés),

d) a fatermőképességbeni különbségek előzetes kiválasztó kísérlet esetén egy, egyéb kísérlet esetén két termőhelyi osztálynál nem nagyobbak.

4.4. A kísérleti terv véglegesítése, a térbeli rend kialakítása

4.4.1. Ha a kiválasztott terület megfelel a követelményeknek, a kísérleti tervet véglegesíteni lehet.

4.4.2. A kísérlet alakját a termőhelyi egyenetlenségek hibahatásának mérséklése érdekében lehetőleg négyzet vagy téglalap formájúra kell kialakítani.

4.4.3. A parcellák alakja — egy kísérleten belül egységesen — négyzet, téglalap, sáv alakú vagy soros lehet. Az 1:3 oldalarányú, téglalap alakú parcella a kedvező, mert ez a forma csökkenti leginkább a terep inhomogenitásának hatását, hátránya viszont, hogy a két oldal arányának növekedésével — azonos egyed/parcellaszám mellett — nő a szélső szegélysorokba kerülő, szomszédhatásnak kitett fák száma.

4.4.4. A kísérlet alakja egyes elrendezésekben (például latin négyzet) kötött, másokban (például véletlen teljes blokk) rugalmasabban alakítható. Kötött elrendezésű kísérletet csak homogén termőhelyen szabad létesíteni.

4.4.5. A gyakorlatban a termőhely domborzati és ökológiai viszonyai többé-kevésbé egyenetlenek, változóak. A kísérlet térbeli rendjét az adott területről nyert információk szerint az alábbi „kettős irányelv” szerint kell kialakítani:

a) a blokkon — véletlen teljes blokkelrendezésnél az ismétléseken — belül közel azonos feltételeket kell biztosítani,

b) a blokkok (ismétlések) parcelláin a kezeléseket véletlenszerű sorrendben kell elhelyezni.

4.4.6. Egy irányban egyenletesen változó termőhely esetén az ismétléseket úgy kell elhelyezni a terepen, hogy a változás hatása valamennyi parcellát azonos mértékben érintse. A blokkokon (ismétléseken) belül a parcellákat

úgy kell kialakítani, hogy hosszabbik oldaluk a változás irányába essen.

4.4.7. A termőhelyi tényezők figyelembevételével megtervezett blokkok és ismétlések parcelláin a kezeléseket véletlenszerű sorrendben kell elhelyezni.

5. A kísérletek nyilvántartása

5.1. Az erdészeti kísérletek — néhány különleges eset-től eltekintve — hosszú, gyakran több évtizedes időtartamúak. A kísérletek adatait erre tekintettel az alábbi szempontok szerint időtállóan rögzíteni szükséges.

5.2. Minden kísérletről részletes kísérleti leírást kell készíteni, amely magában foglalja:

- a) a területi azonosító adatokat (községhatár, tag erdő-rész, helyrajzi szám),
- b) a létesítés időpontját,
- c) a kísérlet létesítőjét és kezelőjét,
- d) a nemesítés rendszerében elfoglalt helyet és kísérleti célt,
- e) a kísérleti cél elérésére alkalmazott módszert és kísérleti típust,
- f) a kezeléseket számát és felsorolását a kontroll megjelölésével,
- g) az elrendezésmódot, az ismétlésszámot, a parcellánkénti egyedek számát, az erdősítési hálózatot,
- h) a felhasznált szaporítóanyag korát, választékát és származását,
- i) a termőhelyfeltárás adatait,
- j) áttekintő (megközelítési) és üzemtervi térképvázlatot, továbbá a kísérlet alapvázlatát a kezeléseket feltüntetéseivel,
- k) a tervezett erdőművelési beavatkozásokat,
- l) a megfigyelés, adatfelvételezés módját, tervbe vett idejét és szempontjait,
- m) minden olyan további lényeges tényezőt, amely a kísérlet értékelésében jelentős lehet.

A leírás kivonatát a kísérlet bejelentő és nyilvántartó lapra értelemszerűen fel kell vezetni.

5.3. Minden nemesítő intézmény köteles az általa létesített kísérletekről a kísérleti leírásokat tartalmazó nyilvántartást vezetni.

5.4. Az erdészeti kísérletekről a minősítő intézet országos nyilvántartást vezet. Szaporításra engedélyezés, illetve fajtaelismerés csak olyan kísérletek alapján történhet, amelyek a minősítő intézet tudomására és nyilvántartásába kerültek, és a szakmai követelményeknek megfelelőnek bizonyultak.

5.5. A kísérletekről a kísérleti leírással és a kísérlet bejelentő és nyilvántartó lappal egyidejűleg kísérleti naplót kell vezetni. A kísérleti naplóba folyamatosan be kell jegyezni minden lényeges eseményt, tevékenységet, illetve erdőművelési beavatkozást.

5.6. Gondoskodni kell róla, hogy a kísérleteket az erdőtervbe is bejegyezzék. Célszerű a részletes kísérleti leírás

egy példányát az Állami Erdészeti Szolgálat területi igazgatóságánál is elhelyezni, az erdőterv mellékleteként.

6. A kísérletek kivitelezése

6.1. A kísérlet létesítésekor azonos technológiát (talaj-előkészítés, ültetés, növényvédelem stb.) kell alkalmazni a teljes kísérleti területen. Értelemszerűen a termesztéstechnológiai kísérletek, ahol a vizsgálat tárgya éppen a különböző technológiák hatása, ez alól indokolt kivételt képeznek.

6.2. A felhasznált szaporítóanyagokat a keveredés elkerülése érdekében festéssel, jeltáblával, elütő színű műanyag szalaggal jól elkülöníthetően már a csemetekertben meg kell jelölni.

6.3. A felhasznált szaporítóanyag legyen

- a) faj- és fajtaazonos,
- b) azonos szaporítási fokozatú,
- c) azonos korú és szaporítóanyag választékú (kivétel a klónkísérletbe vitt magonc kontrollt),
- d) ép, egészséges,
- e) egységes feltételek között megnevelt, valamint
- f) igazolt és azonosított származású.

Ezen feltételektől eltérni csak akkor indokolt, ha a kísérlet a szaporítóanyag-féleség/minőség különbözősége hatásának vizsgálatát célozza.

6.4. A kísérletet gondosan ki kell tűzni, határainak töréspontjait tartósan meg kell jelölni. Gondoskodni kell arról, hogy az ismétlések, blokkok, kezeléseket jól felismerhetőek és azonosíthatóak legyenek.

6.5. A kísérleteket legalább 2—3 sor (nyárok, fűz, általában a tág hálózatot kívánó fajok esetében) vagy a várható famagasság felének megfelelő szélességű védőszegéllyel kell körülvenni. A kísérletből megmaradt szaporítóanyagot célszerű azonosítható módon a szegélybe erdősíteni, mert így a faminőségi vagy faterméstani vizsgálatokhoz szükséges mintatorzsek a kísérlet megbontása nélkül ki-dönthetők.

6.6. A létesítéskor esetleg technikai okokból kimaradó fajták helyére a kísérleti kontrollt (standard fajtát) javasolt ismételtlen a kísérletbe vinni. Ez az értékelést nem zavarja, hanem növeli az összehasonlítási alap pontosságát, ugyanis több egyedből megbízhatóbb a középérték.

7. A kísérletek fenntartása

7.1. A kísérleti és kontroll kezeléseket valamennyi parcelláján azonos időben, módon és eréllyel kell végrehajtani valamennyi tevékenységet (ápolás, nyesés, növtérbővítés stb.). Kivételt képez, amikor a vizsgálat az eltérő termesztéstechnológiára is kiterjed. Ebben az esetben azonban az eltérő beavatkozásokat a kísérleti leírásban tervezettnek megfelelően oly módon kell végrehajtani, hogy az egyértelmű, statisztikailag értékelhető legyen.

7.2. Erdőművelési beavatkozásoknál (gyérítés, növértérbővítés) két megoldás lehetséges:

- a) egységesen kell eljárni minden kezelés (fajta) esetében,
- b) az egyes kezelések fejlődési állapotától (növedék, körlap stb.) meghatározottan a beavatkozás korábban, későbbben vagy eltérő eréllyel hajtható végre (ilyen helyzet származási kísérletekben adódhat).

7.3. A 7.1. és 7.2. pont szerinti erdőművelési beavatkozások tényét, időpontját, adatait (kikerülő egyedek fatérfogata, választékmegoszlása, darabszáma, technológiai jellemzők stb.) a kísérleti naplóban rögzíteni kell.

7.4. Az információs (előzetes kiválasztó) és fajtaösszehasonlító kísérleteknek optimális talajjelőkészítési, telepítési, ápolási, védelmi stb. feltételeket kell biztosítani. Üzemi kísérletekben a szakszerű üzemi gyakorlatban elvárható ápolási szint szükséges.

7.5. A kísérleteket vadveszélyes helyen be kell keríteni.

8. A kísérletek felvételezése, adatközlés

8.1. Általános irányelvek

8.1.1. A kísérleteket folyamatosan meg kell figyelni, és el kell készíteni a kísérleti leírásban megtervezett felvételeket. A kísérleti naplóban rögzíteni kell a felvételezés idejét, módját, a tervezettől való esetleges eltérést, és a felvett adatokat a felvételi űrlapok csatolásával. Az adatokat folyamatosan ki kell értékelni, az eredményeket a kísérleti naplóba fel kell jegyezni.

8.1.2. A felvett adatok (tulajdonságok, teljesítmények, jellemzők) tegyék lehetővé a fajta

- a) azonosítását, megkülönböztethetőségének igazolását,
- b) egyöntetűségének, állandósultságának bizonyítását,
- c) gazdaságilag jelentős tulajdonságai alapján előnyei, igényei megállapítását.

8.1.3. A fajtánként súlypontosan kezelendő tulajdonságcsoportokat (az alapfaj, a genetikai fajtajelleg stb. figyelembevételével), és a kísérletek értékelésénél alkalmazott biometriai módszereket a nemesítővel egyeztetve a minősítő intézet határozza meg.

8.1.4. Az adatokat a statisztikai értékelést segítő egységes űrlapon kell felvenni. Törekedni kell a helyszíni elektronikus adatrögzítés kialakítására, módszertani egyeztetés alapján a minősítő intézet elektronikus adatrögzítő eszközön is fogad adatokat.

8.1.5. A rendszeres adatfelvételezés tegye lehetővé egy kísérlet szabatos matematikai-statisztikai értékelését, a benne lévő valamennyi kezelés összehasonlítását, a rangsor felállítását, továbbá egységes módszerrel biztosítsa a kísérletek egymással való reális összehasonlíthatóságát is.

8.1.6. Fel kell venni a kísérlet adatait:

- a) az első vegetációs időszak végén (megmaradás, pótlásigény),
- b) az 5-tel osztható életkorokban,
- c) minden nevelővágás előtt,

d) egészségi állapotban, növekedésben észlelt jelentős változás esetén,

- e) fajtabejelentéskor és helyszíni bírálatok előtt,
- f) a tervezett vágáskor fele időpontjában.

8.1.7. A már minősített, de tartamkísérletekben továbbra is megfigyelt fajtákról való adatközlést a minősítő intézet a fajtafenntartás időarányos teljesítése alapfeltételének tekinti és ismeri el.

8.1.8. Meg kell szervezni a kísérleti adatok tárolásának számítógépes rendszerét. A rendszert a minősítő intézettel egyeztetve célszerű kialakítani.

8.2. A fajtabélyegek és a DUS vizsgálatok

8.2.1. Készíteni kell a megkülönböztethetőség, mint kötelező fajtakritérium igazolására szolgáló (UPOV-módszer szerinti, fajtaoltalmi célú) és gyakorlati fajtaazonosításra alkalmas fajtaleírást is.

8.2.2. Az erdészeti fajok közül a nyárra, fűzre és lucfenyőre van kidolgozott UPOV módszertani útmutató. A fajtaleírás készítésekor ezt kell alkalmazni. Más fajok esetében ezek analógiájára egyszerűbb leírást kell készíteni.

8.2.3. Klóncsoportok, klónösszeállítások esetén a leírás klónonként is szükséges.

8.2.4. Magtermő klónösszeállításokban a megkülönböztethetőséget a klónokra kell értelmezni.

8.2.5. Szintetikus fajtáknál az egyneműséget a lényeges gazdasági jellemzőkre kell értelmezni, az egyes komponensek fenológiai és morfológiai különbözősége ez esetben természetes.

8.2.6. Az egyneműség és állandóság vizsgálatát a fajta-kísérletek parcelláin álló egyedek és a csemetekerti szaporítások közvetlenül mérhető tulajdonságainak középértéke és szórása statisztikai vizsgálata alapján kell elvégezni.

8.2.7. Fokozatosan be kell vezetni a biokémiai vizsgálati eljárásokat (gél-elektroforézis, terpénanalízis, HPLC, RFLP, RAPD DNS stb.). A nemesnyár, fűz, akác és lucfenyő egyklónú és klóncsoport genetikai jellegű fajták, valamint a magtermő klónösszeállítások törzsfaklónjai ezzel az eljárással egyértelműen azonosíthatók.

8.3. Gazdasági értéket meghatározó tulajdonságok

8.3.1. A fajtánként súlypontosan vizsgálandó értékmérő tulajdonságokat meg kell határozni.

8.3.2. Közvetlenül mérhető adatok, fafajonként jellemzően:

- a) famagasság 4 m-ig 10 cm-es, felette 0,5 m-es pontossággal,
- b) évi magassági növekedés (cm),
- c) mellmagassági átmérő (két egymásra merőleges irányból való mérés átlaga, mm pontossággal); átmérő helyett megadható a mellmagassági kerület is; 5 éves korig vagy 4 méter magasságig töátmérőt kell mérni,
- d) mért adatokból számított átlagos fatérfogat, területegységre vetített fatérfogat,
- e) körlap- és fatérfogat-növedék,
- f) a törzs és az ágak által bezárt szög, 5°-os osztályok szerint,

g) finomágúság bonitált skála vagy az ág és a törzs átmérőjének aránya szerint,

h) erdei faválasztékok kihozatala álló vagy döntött fakon végzett választékbecslés szerint,

i) kéregszázalék, kitermelési apadék mért adatok alapján,

j) szaporítóanyag tulajdonságok: mag-, dugványprodukción, csírázóképeség, megeredési százalék, megmaradási százalék, nevelési technológia iránti igényesség,

k) különleges egyéb tulajdonságokat (például beltartalom, díszérték) felmutató fajta esetén a különleges igény kielégítésére jellemző mért vagy bonitált adatok,

l) méhlegelőt javító fajtáknál:

1. virágzási idő kezdete, vége, időtartama,
2. cukorérték,
3. korai és kései virágzás mértéke,
4. nektárkiválasztó képesség,

m) magtermesztő ültetvényeknél:

1. a törzsfaklónok magtermesztési értéke,
2. toboz-, (mag) termésmennyiség,
3. kihozatal tiszta magban,
4. ezermagtömeg,
5. léha magok aránya,
6. csírázóképeség, csírázási erély,
7. magtermés egyenletessége, virágzásbiológia.

8.3.3. Beltartalmi értékek

8.3.3.1. Bejelentéskor legalább fiatalkori faminőségi adatokkal kell rendelkezni. Nemesnyár, fűz és akác klónfajtáknál, valamint azon fajták esetében, amelyeket különleges faminőségi feltétel alapján terveznek a választékba illeszteni, a minősítő intézet által kialakított metodikájú faminőségvizsgálat szükséges.

8.3.3.2. Vizsgálni kell:

a) a testsűrűség (meghatározott nedvességtartalom mellett, g/cm^3 vagy kg/m^3),

b) a rosthosszúság,

c) a nyomó- és hajlítószilárdság, valamint

d) az ütő-törő szilárdság értékét.

8.3.3.3. A vonatkozó faipari szabványok alapján meg kell határozni a fajta faanyagának javasolható vagy lehetséges felhasználási területét (például lemez-, fűrészipar, farostlemezipar, forgácsolóipar).

8.3.4. Termőhelyi adatok

A kísérleti helyszínről részletes termőhelyi felvételt kell készíteni. A „Kísérleti leírás”-hoz csatolni kell a „T-lapot” és a talajvizsgálati jegyzőkönyvet. Éghajlati és időjárási tényezők esetén a legközelebbi meteorológiai állomás adatait kell figyelembe venni.

8.3.5. Erdővédelmi adatok

8.3.5.1. A fajta erdővédelmi jellemzőit az alapfaj számára kiemelten fontos abiotikus tényezőkkel szembeni tűrőképesség, valamint a kórokozók és károsítók megjelenésének (tüneteinek) gyakorisága és fokozatai számbavételével (bonitálásával) kell meghatározni.

8.3.5.2. Közölni kell a mért jellemzők abszolút és a kontrollkezelésekhez (standard fajtákhoz) viszonyított relatív gyakoriságát.

8.3.6. Termesztéstechnológiai adatok

8.3.6.1. Adatokat kell közölni a fajta termesztéstechnológia iránti igényességéről, a külterjes kezeléssel szembeni tűrőképességéről, a várható (előre jelezhető) erdőnevelési, erdőművelési tulajdonságairól, termesztésének/kitermelésének gépesíthetőségéről.

8.3.6.2. Az adatokat természetes formájukban (munkaóra/1000 db, gépóra/m², gépóra/ha stb.) kell a kísérleti naplóba feljegyezni.

5. számú melléklet

a 110/2003. (X. 21.) FVM rendelethez

Erdészeti törzsültetvények létesítésének, minősítésének és fenntartásának szakmai követelményei

1. Magtermelő állományok

1.1. Az állományok minősítésének követelményei

1.1.1. Általános követelmények

1.1.1.1. Az állomány a hasonló korú és a hasonló ökológiai feltételek között tenyésző állományok átlagánál legalább egy, az erdészeti hasznosítás szempontjából lényeges tulajdonságban jobb legyen, a többi tulajdonság pedig legalább érje el a környező állományok átlagát.

1.1.1.2. A magtermelő állományok elsősorban a természetes előfordulásokból, ezek hiányában a helyi környezeti feltételekhez feltehetően alkalmazkodott állományok közül jelölendők ki.

1.1.1.3. Az állományok megfelelő távolságban legyenek az azonos faj rossz minőségű vagy a hibridizálódásra képes rokon fajok állományaitól.

1.1.1.4. A magtermelő egyedek száma elegendő legyen a beltényészet elkerüléséhez. Fő állományalkotó fajok magtermelő állományainak területe csak kivételes esetben legyen 1 hektárnál, nem állományalkotó fajok esetében 0,5 hektárnál kisebb. Azonos fajú, közel azonos korú és minőségű erdőrészek tömbösíthetők.

1.1.1.5. Az állományok kora, fejlődési állapota olyan legyen, hogy a minősítés szempontjai világosan megállapíthatók és értékelhetők legyenek.

1.1.1.6. Az állományok legyenek mentesek a fajra jellemző kórokozó és károsító szervezetektől, mutassanak megfelelő ellenálló képességet az élőhelyükre jellemző kedvezőtlen ökológiai tényezőkkel szemben.

1.1.1.7. A morfológiai és a fenológiai tulajdonságaikra az adott fajra jellemző egyedi változatosság érvényesüljön. Nem kizáró ok például tölgyek esetében korán és későn fakadó változatok együttes előfordulása egy állományon belül.

1.1.1.8. A gyakorlati termesztésben el nem különített taxonok (például kocsánytalan tölgy: *Quercus petraea*,

Quercus polycarpa, *Quercus dalechampii*), illetve olyan fajok esetében, ahol a vetőmag keveredésének lehetősége kizárt (például KTT-B), az együttes előfordulás megengedett. Az elegység kizáró ok, ha a vetőmag begyűjtése során a fajkeveredés veszélye fennáll (például KST-KTT-csertölgy).

1.1.1.9. A fatermesztés minőségi javításához szükséges tulajdonságaikban a származási körzeten belül a kijelölendő állományoknak kielégítően egységesnek kell lenniük.

1.1.1.10. Fatérfigat és tömeghozam szempontjából az állományok teljesítménye kedvezőbb legyen mint a hasonló korú és a hasonló ökológiai feltételek között tenyésztő állományok átlaga.

1.1.1.11. Az alak, növekedési forma és habitus szempontjából különösen fontos a törzsegyenesség, a törzsátmérővel arányos finom és jól tisztuló ágrendszer, a villás és csavart egyedek kis gyakorisága.

1.1.1.12. Az állományok faminősége, az értékes erdei választékok kihozatala a hasonló korú és a hasonló ökológiai feltételek között tenyésztő állományok átlagánál kedvezőbb legyen.

1.1.2. Fafajonkénti követelmények

1.1.2.1. Kocsányos tölgy (*Quercus robur*), kocsánytalan tölgy (*Quercus petraea*), vörös tölgy (*Quercus rubra*) és cser (*Quercus cerris*), valamint feketedió (*Juglans nigra*)

1.1.2.1.1. Az állományok fainak rendelkezniük kell az adott fajra jellemző tulajdonságokkal, faji bélyegekkel. A fajhibridek előfordulása csak kismértékben engedhető meg, a fajokon belüli alak, fenológiai változatok, alfajok előfordulása azonban megengedett, egyes esetekben kívánatos (például szlavón tölgy, későnfakadó változatok) is lehet. Az állományokon belül az egyes tölgyfajok elegyedése nem megengedett.

1.1.2.1.2. Alapvető követelmény az állományokkal szemben, hogy a magtermő fák:

- egyenes törzsűek,
- finom ágszerkezetűek,
- csavarodásmentesek,
- villásodásra, fattyúhajtás képzésére kevésbé hajlamosak legyenek.

1.1.2.1.3. Az engedélyezés általános feltételei:

- legalább 3 ha területi kiterjedés,
- legalább 70 éves, cser, vörös tölgy és feketedió esetén 50 éves életkor.

1.1.2.2. Bükk (*Fagus sylvatica*) és gyertyán (*Carpinus betulus*)

1.1.2.2.1. Az állományoknak más állományokhoz viszonyítva elsősorban az egyenesség és finom ágszerkezet vonatkozásában kell kitűnniük. Nem engedélyezhető, hogy a fák több mint egyharmadánál erős villásodás, csavarodottság, rákos képződmények és gyertyán esetében túlzott bordásság forduljon elő.

1.1.2.2.2. Az engedélyezés általános feltételei:

- legalább 3 ha, gyertyán esetén 1 ha területi kiterjedés,
- legalább 70 éves életkor.

1.1.2.3. Akác (*Robinia pseudoacacia*)

1.1.2.3.1. Az állományoknak elsősorban törzsalak és egyenesség tekintetében kell más állományokhoz viszonyítva kitűnniük. Az erősen villásodó, illetve görbülő egyedek részaránya állományon belül nem lépheti túl az egyharmadot. Mivel maggyűjtés általában kb. 10 évente végezhető, ezért a kiváló genetikai értékű állományok (árboakác) génmegőrzési céllal véghasználat után gyökérsarjról egyszer felújíthatók. A rossz genetikai értékű egyedek felújulását ilyenkor meg kell akadályozni.

1.1.2.3.2. Az engedélyezés általános feltételei:

- legalább 1 ha területi kiterjedés,
- legalább 15 éves életkor.

1.1.2.4. Hegyi juhar (*Acer pseudoplatanus*), magas kőris (*Fraxinus excelsior*), keskenylevelű kőris (*Fraxinus angustifolia*), kislevelű hárs (*Tilia cordata*) és ezüsthárs (*Tilia tomentosa*)

1.1.2.4.1. Az állományok fainak rendelkezniük kell az adott fajra jellemző tulajdonságokkal, faji bélyegekkel. A fajhibridek előfordulása csak kismértékben engedhető meg. Alapvető követelmény az állományokkal szemben, hogy a magtermő fák

- egyenes törzsűek,
- finom ágszerkezetűek,
- csavarodásmentesek,
- villásodásra, fattyúhajtás képzésére kevésbé hajlamosak legyenek.

1.1.2.4.2. A maggyűjtés az állományok fokozatos, több évre elhúzódo, folyamatosan csak néhány fát érintő kitermelésével is megengedett. Az ilyen fakitermelést az illetékes erdőfelügyelőséggel egyeztetni kell.

(3) Az engedélyezés általános feltételei:

- legalább 1 ha területi kiterjedés,
- legalább 40 éves életkor.

1.1.2.5. Mézgás éger (*Alnus glutinosa*), fehér nyár (*Populus alba*) és fekete nyár (*Populus nigra*)

1.1.2.5.1. Az állományoknak elsősorban fahozam, törzsalak, egyenesség és egészségi állapot tekintetében kell más állományokhoz viszonyítva kitűnniük. Fajhibridek előfordulása csak kismértékben engedhető meg.

1.1.2.5.2. A maggyűjtés az állományok fokozatos, több évre elhúzódo, folyamatosan csak néhány fát érintő kitermelésével javasolt. A fakitermelést az illetékes erdőfelügyelőséggel egyeztetni kell.

1.1.2.5.3. Az engedélyezés általános feltételei:

- legalább 0,5 ha területi kiterjedés,
- legalább 40 éves, nyáraknál 20 éves életkor.

1.1.2.6. Erdeifenyő (*Pinus sylvestris*) és feketefenyő (*Pinus nigra*)

1.1.2.6.1. Az állományoknak elsősorban a fahozam, egyenesség, finom ágszerkezet, jó minőségű faanyag, légszennyezéssel szembeni ellenállóképesség, szárazságtűrő és az egészségi állapot vonatkozásában kell más állományokhoz viszonyítva kitűnniük.

1.1.2.6.2. Az engedélyezés általános feltételei:

- a) legalább 3 ha területi kiterjedés,
- b) legalább 60 éves életkor.

1.1.2.7. Lucfenyő (*Picea abies*), jegenyefenyő (*Abies alba*), vörös fenyő (*Larix decidua*), duglászfenyő (*Pseudotsuga menziesii*) és simafenyő (*Pinus strobus*)

1.1.2.7.1. Az állományok fáinak rendelkezniük kell az adott fajra jellemző tulajdonságokkal, faji bélyegekkel. A fajokon belüli alaki, fenológiai változatok előfordulása megengedett, de törekedni kell az értékes származások, változatok (szudéta vörösfenyő, zöld duglász stb.) egynemű állományainak elkülönítésére.

1.1.2.7.2. Az állományoknak más állományokhoz viszonyítva elsősorban a fahozam, faminőség, finom ágszerkezet, a szárazságtűrés, az egészségi állapot, légszennyezéssel szembeni ellenállóképesség és törzsegyenesség (vörösfenyő — kardalakúság) tekintetében kell kitűnniük.

1.1.2.7.3. Az engedélyezés általános feltételei:

- a) legalább 1 ha területi kiterjedés,
- b) legalább 50 éves életkor.

1.2. Az állományok törzskönyvezésének menete

1.2.1. Kezdeményezés

1.2.1.1. Törzskönyvezésre javaslatot tehet az erdő tulajdonosa (kezelője), az Erdészeti Tudományos Intézet, a Nyugat-Magyarországi Egyetem, az Állami Erdészeti Szolgálat Területi Igazgatósága, a Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium Természetvédelmi Hivatala és területi szervei (nemzeti park igazgatóságok), valamint hivatalból a minősítő intézet.

1.2.1.2. A törzskönyvezés kezdeményezője a kérelmét 1 példányban megküldi a minősítő intézet részére a „Magtermelő állomány-törzslap” című nyomtatványon.

1.2.1.3. A minősítő intézet, ha az állomány a bejelentőív adatai alapján az 1.1. rész szerinti követelményeknek megfelel, az állományt törzskönyvi előjegyzésbe veszi.

1.2.2. Helyszíni bizottsági minősítés

1.2.2.1. A minősítő intézet a beérkezett javaslat helyszíni elbírálására bírálóbizottságot kér fel.

1.2.2.2. A bírálóbizottságba tagot jelöl az erdő tulajdonosa (kezelője), az Erdészeti Tudományos Intézet, az Állami Erdészeti Szolgálat Területi Igazgatósága, valamint a minősítő intézet. Védett természeti területen a Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium területi szervei (nemzeti park igazgatóságok) is tagot küldhetnek.

1.2.2.3. A bírálóbizottság az állományokat helyszíneli, ellenőrzi határait és az üzemtervnek való megfelelést. Mintaterületet jelöl ki, és az egyedek bonitálásával megállapítja a minőségi jellemzőket. Az állományfenotípusos minősítése a bírálóbizottság feladata.

1.2.2.4. A bírálóbizottság mérlegeli az 1.1. rész előírásainak való megfelelést, és összbemomása, valamint a mintaterületeken kapott adatok alapján javaslatot tesz az állomány törzskönyvírtékenti elfogadására. Ehhez segédanyagként felhasználható a mintateres felvételből készíthető számítógépes állományminősítés.

1.2.2.5. A bizottság szükség szerint javaslatot tesz az erdőművelési beavatkozások módjára, erélyére.

1.2.3. A helyszíni minősítés, bonitálás irányelvei

1.2.3.1. Az állomány átlagos minőségű helyén mintaterület jelölendő ki: rudas korú állományban: 40×25 m; termő korú állományban: 40×50 m.

1.2.3.2. A mintaterületen felvételre kerül a főfaj minden törzse törzsegyenesség, csavarodottság, koronaminőség és villásodás szerint. A felvétel során az egyes faegyedeket 5 minőségi osztályba kell besorolni:

1. Kiváló
2. Jó
3. Megfelelő
4. Kedvezőtlen
5. Igen kedvezőtlen

1.2.3.3. A faegyedek jellemzőit a következők szerint kell értékelni:

1.2.3.3.1. Törzsegyenesség

1. Egyenes, általában a koronán végigfutó, monopodiális törzsű fa
2. Még egyenes, de a koronában szétágazó törzsű fa
3. Átmeneti, kissé görbülő, illetve határozatlan
4. Jelentősen síkgörbe fa
5. Erősen térgörbe fa

1.2.3.3.2. Csavarodottság

1. Nem csavarodott
2. Alig csavarodott, 10 m-ig legfeljebb 90 °ig csavarodott
3. Csavarodott, 10 m-ig 90—180 °-kal
4. Erősen csavarodott, 10 m-ig max. 270 °-kal
5. Igen erősen csavarodott, 10 m-ig teljes kört fordul, azaz eléri a 360 °-ot

1.2.3.3.3. Koronagyság és minőség:

1. Igen nagy, szabályos
2. Nagy, elég szabályos
3. Átmeneti, közepes nagyságú
4. Kicsi, általában zászlós
5. Igen kicsi, többnyire nyomott

1.2.3.3.4. Villásodás

1. Nincs
2. Csak a koronában, a famagasság felső harmadában
3. Csak a koronában, a famagasság felső felében
4. A törzsben is villás
5. Többszörösen villás

1.2.3.4. A minőségi osztályozás lehetővé teszi az állományok matematikai statisztikai módszereken alapuló rangsorolását.

1.2.4. Az állományok minősítése

1.2.4.1. A fenotípusos minősítés után az állomány kizárólag a „Kiválasztott” kategóriába sorolható be.

1.2.4.2. A „Vizsgált” kategóriába sorolás feltétele, hogy a populáció fenotípusosan mutakozó kedvező tulajdonságainak öröklődése a 3. és 4. számú melléklet szerint nyersen bizonyított.

1.2.4.3. A Bizottság javaslata alapján a minősítő intézet a követelményeknek megfelelő állomány törzskönyvezi, illetve a követelményeknek meg nem felelő állományt törli a törzskönyvi előjegyzésből.

1.2.4.4. A „Magtermelő állomány-törzslap” című nyomtatványt jóváhagyás után a minősítő intézet köteles megküldeni:

- a) az erdő kezelője részére 1 példányban,
- b) az Állami Erdészeti Szolgálat Területi Igazgatóságának 2 példányban,
- c) védett természeti területek esetében vagy egyéb szükséges esetben a Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium Természetvédelmi Hivatalának területi szerve részére 1 példányban.

A törzskönyvet minden év december 31-ével naprakészé kell tenni.

1.3. Ellenőrzési feladatok

1.3.1. A magtermelő állományokat a minősítő intézet időarányosan, de legalább 5 évente ellenőrzi, amelynek főbb szempontjai a következők:

- a) az állomány beazonosíthatóságának ellenőrzése (MÁ jelek a határon), az erdőtervi adatok naprakészé tétele törzslapon,
- b) az egészségi állapot megítélése,
- c) a gyérítési mintaterületek közös kijelölése a gazdálkodóval,
- d) az állománykezelési teendők meghatározása, különös tekintettel a következő 5 évre.

1.3.2. A magtermelő állományokban előírt erdőgazdálkodási feladatok teljesítésének ellenőrzését az Állami Erdészeti Szolgálat Területi Igazgatósága végzi szakmai felügyeleti jogkörében.

1.4. Állománykezelési irányelvek

1.4.1. A magtermelő állomány határát legalább a töréspontokon összelátható módon, jól látható MÁ betűvel kell megjelölni szemmagasságban.

1.4.2. A magfák négyoldali festékponttal, a kivágandók kacorral jelölendők meg a mintaterületen.

1.4.3. Az erdőművelési beavatkozásokat úgy kell végrehajtani, hogy a kedvezőtlen adottságú (beteg, alaki hibás stb.) fák a magtermelésből kiszoruljanak, a visszamaradó, jó fenotípusú egyedek magtermelési feltételei javuljanak.

1.4.4. Ahol lehetséges, törekedni kell a második koronaszint kialakítására, illetőleg megtartására, valamint a természetes kísérő és elegyfajok kímélésére.

1.4.5. Az állomány egészségi állapotának megóvása érdekében az előírt fakitermelést vegetációs időn kívül, kíméletes döntési és közelítési módszerek alkalmazásával kell elvégezni.

1.4.6. A földről gazdaságosan nem gyűjthető magok esetében megengedhető az ütemezett véghasználatlaltal végzett gyűjtés.

1.4.7. A mageredetű vagy egyszer sarjzatotott akácállományok génkészlete egy alkalommal megőrizhető gyökérsarjrol való felújítással.

1.4.8. Az erdőgazdálkodó egyedi állománykezelési útmutató elkészítésével kutatási vagy oktatási intézményt, illetve szakértőt megbízhat. Ennek 1-1 példányát „Törzslap”-hoz való csatolás céljából az Állami Erdészeti Szolgálat Területi Igazgatóságának és a minősítő intézetnek meg kell küldeni.

1.5. Az állományok törzsültetvénykénti megszüntetése (törzskönyvből való törlés)

1.5.1. A törzskönyvezésre javaslatot tevők jogosultak a törzskönyvből való törlés kezdeményezésére is.

1.5.2. Kivételes esettől eltekintve, törlést csak az állomány egészségi állapotának súlyos megromlása vagy felújulása miatt lehet kezdeményezni.

1.5.3. A törzskönyvből való törlésről a minősítő intézet dönt az erdőtervi szakhatóság véleményének figyelembevételével. A törlésről a minősítő intézet értesíti az erdő kezelőjét, valamint az Állami Erdészeti Szolgálat Területi Igazgatóságát, védett természeti területen a Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium Természetvédelmi Hivatalának területi szerveit.

2. Magtermesztő ültetvények

2.1. Általános követelmények

2.1.1. A magtermesztő ültetvény a klónösszeállítás, illetve a magonc-összeállítás genetikai jellegek gyakorlati megvalósulása, ennek megfelelően kiemelt (fenotípus alapján végzett egyedszelekción átesett), illetve klón- és utódvizsgálattal ellenőrzött törzsfaklónokból, illetve törzsfamagoncokból kell létesíteni.

2.1.2. Fatermesztési (gazdasági) célú magtermesztő ültetvény létesítéshez csak „szuperelit” szaporítási fokozatú szaporítóanyag használható fel.

2.1.3. A minősítő intézet a 2.1.1. és 2.1.2. pontok szerinti előírásoktól eltekinthet, illetve a továbbiakban részletezett követelményszintet mérsékelheti, ha a magtermesztő ültetvény elsődleges célja valamely populáció genetikai készletének megőrzése, de az ültetvényt alkotó komponensek beazonosíthatóságától nem tekinthet el.

2.1.4. Az ültetvényben levő törzsfaklónok, illetve családok száma biztosítani kell a szabad beporzással keletkezett utódnemzedék kellő genetikai sokszínűségét. Egy ültetvényben legkevesebb 30 klón, illetve család kell legyen. Kevesebb komponens egyedi mérlegelés esetén akkor lehetséges, ha a 4. és 5. számú melléklet szerinti összehasonlító vizsgálatok eredményei ezt indokolják. Szabadbeporzású magtermesztő ültetvény esetében azonban ez az érték 15-nél kevesebb nem lehet.

2.1.5. Az ültetvénylétesíthető eltérő származásokból is, de az együttvirágzás biztosításának érdekében az eredeti termőhelyek ökológiai viszonyainak különbsége a napi középhőmérsékletek +5 °C feletti értékei hőösszegében kifejezve (t—5<130) max. 130 °C lehet.

2.1.6. Az ültetvényt azonos fajú állományoktól 200—500 m széles izolálásávnak kell elválasztania, az izolálásáv védőhatásától függően. Az izoláció akkor tekint

hető megfelelőnek, ha a fő virágzási időszak alatt a helyi pollensűrűséghez viszonyított elkerülhetetlen külső pollen beszűrődés elhanyagolható mértékű.

2.1.7. Az önbeporzás lehető legkisebbre csökkentésének érdekében az azonos klónok vagy családok között legalább 25 m távolság szükséges.

2.1.8. A magtermesztő ültetvény helyének legmegfelelőbb a faj optimális igényénél némileg melegebb, kissé szárazabb, nem fagyúgos termőhely, amely mentes az erős szélhatástól, és ahol a kései fagyok gyakorisága alacsony. Az ültetvény ajánlott legkisebb területe 3 ha, legkisebb átmérője 150 m.

2.1.9. A térbeli rendet (a komponensek elrendezését) oly módon kell kialakítani, hogy az esetleges genetikai gyérítés végrehajtható legyen.

2.2. Genetikai jellegenkénti követelmények

2.2.1. A magonc magtermesztő ültetvényében nemesítési vagy génmegőrzési céllal kijelölt törzsfák utódnemzedékei helyezhetők el. Létesítése akkor indokolt, ha a javítási kívánt tulajdonság kimutatható örökölhetősége kicsi (minőségi bélyeg), és a faj szabad állásban korán termőre fordul, továbbá ha az oltás alany-nemes összeférhetlenségi okból nem célszerű, illetve általában a nemesítés kezdeti szakaszában. A magot bő termés évében kell gyűjteni, és legalább az egyik szülő legyen ismert (anyafa).

2.2.2. Oltvány magtermesztő ültetvényben csak olyan klónok helyezhetők el, melyek esetében klón-, illetve utóvizsgálati adatok a termesztési érték becslésére rendelkezésre állnak, illetőleg az erre irányuló vizsgálatok folyamatban vannak.

2.3. Az ültetvények létesítése és minősítése

2.3.1. Magtermesztő ültetvény létesítése

2.3.1.1. Magtermesztő ültetvény létesítésének szándékát a minősítő intézetnek előzetesen be kell jelenteni, és az erdészeti genetikai ismeretekkel rendelkező szakértő által készített, de legalább felülvizsgált (ez esetben ő a felelős tervező) kiviteli tervdokumentációt a minősítő intézettel jóvá kell hagyatni.

2.3.1.2. A kiviteli tervnek tartalmazni kell:

a) az összeállítás nemesítési jellemzőit (a törzsfák származási helye, fenotipikus főlnye, klón- és utóvizsgálatok eredményei stb.),

b) a klónok vagy családok jegyzékét, mennyiségét és arányát,

c) az áttekinthető helyszínrajzot és az ültetési vázrajzot (klóntérkép),

d) a tervezett létesítési helyet, módszert, az izolációt,

e) az alkalmazott sor- és tőtávot, a létesítés technológiai adatait és költségvonzatait,

f) kiültetéskor csatolni kell a származási igazolványt és a növényegészségügyi állapot igazolását.

2.3.1.3. A kivitelezés során az összeállítás klónjait, magonc-összeállítás esetén „családjait” a jóváhagyott terv szerint kell telepíteni úgy, hogy minden egyes egyed azonosítható legyen.

2.3.1.4. Csak ismert eredetű, dokumentált, törzsfánként elkülönített szaporítóanyag használható fel (minden egyedet címkével kell ellátni). Pótlás csak az ültetési vázrajz szerint végezhető. Előnyös a helyszínen végzett suhángba oltás vagy szemzés.

2.3.2. Törzskönyvi előjegyzés

Telepítés után az ültetvény műszaki átadásra kerül. Ha a létesítés megfelel a kiviteli tervdokumentációnak, a termőre fordulás időpontjáig az ültetvény törzskönyvi előjegyzésbe kerül, a kiviteli dokumentációval igazolt OECD kategóriában.

2.3.3. Törzskönyvezés és a törzskönyv vezetése

2.3.3.1. Termőre fordulásakor az ültetvényt a minősítő intézet minősíti, és ellenőrzi, hogy a klónösszetétel megfelel-e a kiviteli tervdokumentációnak, és kielégítő-e az izoláció. Jelentős eltérésnek számít az 5%-nál nagyobb számú, az összeállítástól eltérő klón.

2.3.3.2. Csak az a magtermesztő ültetvény minősíthető és törzskönyvezhető, továbbá vetőmagja akkor engedélyezhető az elismeréskor (fajta esetén) vagy törzskönyvi előjegyzéskor meghatározott OECD kategóriában forgalomba hozatalra, illetve felhasználásra, melynek klónösszetétele és klónaránya megfelel az elismeréskor meghatározottnak és minden egyes egyede azonosítható, valamint nemkívánatos idegen pollentől megfelelően izolált.

2.3.3.3. A magtermesztő ültetvények vetőmagja kiemelt vagy vizsgált OECD kategóriába minősíthető és elit szaporítási fokozatú lehet.

2.4. Magtermesztő ültetvények fenntartása

2.4.1. A klón-, illetve a magonc-összeállítás fenntartása

2.4.1.1. A klónösszeállítást (fajtát) alkotó törzsfaklónokat legalább 3–5 példányban klóngyűjteményben kell elhelyezni. A törzskönyvezést a klóngyűjteményben kell végezni.

2.4.1.2. Az oltógallyakat begyűjtéskor klónonként kötetelve elkülönítve kell tartani, egyértelműen meg kell jelölni, és származási igazolvánnyal kell ellátni.

2.4.1.3. Az oltványokat olyan mennyiségben és összetételben kell előállítani, hogy a fajta elismerésekor meghatározott klónösszetétel és klónarány (figyelembe véve a pótláshoz szükséges ésszerű mennyiséget is) az újonnan létesített ültetvényben reprodukálható legyen.

2.4.1.4. A magtermesztő ültetvényben a törzsszámcsökkentést az összetevő törzsfaklónok vagy utódnemzedékek (családok) előzetes genetikai értékelése alapján oly módon kell végrehajtani, hogy az előállított vetőmag termesztési értéke javuljon.

2.4.1.5. A magonc-összeállítást vagy a kiinduló törzsfák vegetatív megőrzésével, vagy az utódnemzedékekben (családokban) szelektált egyedek klónozásával lehet fenntartani. Ez utóbbi esetben a magonc-összeállítás klónösszeállítássá alakítható át.

2.4.2. Az ültetvénykezelés irányelvei

2.4.2.1. Ápolás: az ültetvényt megfelelő kultúr állapotban kell tartani, a fácskák fejlődésének, valamint a rágcsálók távol tartásának érdekében közvetlen környéküknek

gyommentesnek kell lennie. Köztes művelés a fácskától 1 m-nél távolabb folytatható.

2.4.2.2. Termőfelület (koronaalakítás): cél a föltisztulás késleltetése, a magtermés gazdaságosan gyűjthető magasságban tartása. Ennek érdekében a korona szakszerű csonkolása, alakítása megengedett.

2.4.2.3. Műtrágyázás, termésfokozás, növényvédelem: a kezelés célja az általános kondíciójavítás, a virágzás és terméskötés fokozása, a virág- és a terméskárosítók elleni védelem. A kiviteli terv előírásai, illetve felelős tervező (szakértő) által jóváhagyott technológia szerint kell végezni.

2.4.2.4. Genetikai gyérítés: csak a felelős tervező (fajtafenntartó) által kijelölt egyedek távolíthatók el, a 4. és 5. számú melléklet szerinti összehasonlító vizsgálatok eredményei alapján.

2.5. Ellenőrzési feladatok

2.5.1. A minősítő intézet évente ellenőrzi az ültetvényeket, amelynek főbb szempontjai:

- a) az egészségi állapot megítélése,
- b) a törzsültetvénykénti alkalmasság és a kultúrállapot ellenőrzése, a kezelési teendők meghatározása, egyeztetése,
- c) a várható termés becslése, valamint
- d) a maggyűjtés ellenőrzése az OECD követelményrendszer szerint.

2.5.2. A szakmai követelmények súlyos megsértése esetén a minősítő intézet az ültetvényt zár alá helyezi.

2.6. Törzskönyvből való törlés

2.6.1. Az ültetvényt a gazdálkodó a minősítő intézet engedélye nélkül megszüntetheti, ha azt saját pénzügyi forrásából létesítette és üzemeltette. Ez esetben a megszüntetést a minősítő intézetnek köteles bejelenteni. Amennyiben az ültetvény létesítése és üzemeltetése részben vagy egészben állami pénzből történt, az ültetvény megszüntetéséhez a minősítő intézet előzetes engedélyre van szükség. A döntés főbb szempontjai:

- a) az ország távlati szaporítóanyag igényének kielégítéséhez szükség van-e az ültetvényre,
- b) a mag begyűjtése gazdaságosan megoldható-e,
- c) az ültetvény egészségi állapota.

2.6.2. A minősítő intézet kezdeményezheti a továbbszaporításra a 2.6.1. pont alapján alkalmatlanná vált ültetvény törzskönyvből való törlését és felszámolását.

3. Anyatelepek

3.1. Általános követelmények

3.1.1. A klón, klóncsoport és klónkeverék genetikai fajtajellegek törzsültetvénykénti gyakorlati megjelenése az anyatelep. A vegetatív szaporítású fajták szaporítóanyagának előállításának az egymásból levezethető szaporítási fokozatok többlépcsős rendszerében kell megvalósulnia.

3.1.2. Anyatelep csak magasabb szaporítási fokozatú alapanyagból létesülhet, mint amit ki fog bocsátani.

3.1.3. Központi és üzemi anyatelep csak fémzárolt, származási igazolvánnyal ellátott alapanyagból létesíthető.

3.1.4. Törzsanylepet legalább egy, törzsállományt 2—3 helyen kell létesíteni. Természeti katasztrófák következményeinek elkerülése érdekében a jelentősebb fajtákból (1 ha feletti országos összes üzemi anyatelep-felület) legalább két helyen kell központi anyatelepet létesíteni.

3.2. Genetikai jelleg szerinti követelmények

3.2.1. A klóncsoportot alkotó klónokat elkülönítve kell fenntartani és szaporítani, az erdősírtési célra kiadott szaporítóanyagba a fajtaelismeréskor rögzített arányban kell kerülniük.

3.2.2. A klónkeverék esetében a vegetatív szaporítási ciklusok lehető legmagasabb száma három.

3.3. Az anyatelepek létesítése és minősítése

3.3.1. Törzsanylepet, törzsállományt és központi anyatelepet csak a minősítő intézet engedélyével és a fajtafenntartó hozzájárulásával szabad létesíteni. Üzemi anyatelep létesítésének szándékát a minősítő intézetnek be kell jelenteni, kérve a szükséges elit dugvány fémzárolását.

3.3.2. Az anyatelepről egyszerűsített kiviteli dokumentációt kell benyújtani, a faj, a fajta, a darabszám, a sor- és tőtávolság, a művelési mód megadásával. Csatolni kell az áttekintő megvalósulási vázlatot, valamint a felhasznált növényanyag származási igazolványának adatait.

3.3.3. A minősítő intézet az új anyatelepet törzskönyvi előjegyzésbe veszi és egyedi azonosító kóddal látja el.

3.3.4. A minősítő intézet a minősítő szemlén — szükség szerint szakértő bevonásával — minősíti az anyatelepet, különös tekintettel a fajtaazonosságra és az egészségi állapotra, és a fajtatiszta, egészséges, megfelelő kultúrállapotban lévő anyatelepet törzskönyvezi.

3.4. Az anyatelep fenntartása

3.4.1. A klón, klóncsoport, klónkeverék fenntartása

3.4.1.1. Az elszaporítás alapját képező növényanyagot klóngyűjteményben (klónarchívumban) kell elhelyezni. A klóngyűjteményt fa alakú törzsállományként és évenkénti visszavágással folyamatosan fiatalkori (juvenilis) állapotban tartott törzsanylep formájában kell létesíteni és fenntartani.

3.4.1.2. A törzsanylepet csak egy helyen és klónonként legalább 5—10 egyeddel, törzsállományt 2—5 eltérő termőtájon elhelyezve klónonként és törzsállományonként legalább 10 egyeddel kell létesíteni, és fenntartani.

3.4.1.3. A klóngyűjtemény célja a klónok megőrzése, a továbbszaporíthatóság fenntartása és ellenőrzése, a klón biológiai vágásérettségi korig való további megfigyelése, valamint szuperelit szaporítóanyag biztosítása központi anyatelep(ek) létesítéséhez.

3.4.1.4. A központi anyatelepen a szelekciós tevékenységet oly módon kell végezni, hogy a sérült, beteg, kedvezőtlen típusú egyedek a szaporításból kizárásra kerüljenek, az időszakonként esedékes felújítás törzsanylepről vagy a törzsállományból nyert „vizsgált” szaporítóanyaggal történjen.

3.4.1.5. Az anyatelepet akkor kell felújítani, ha egészségi állapotában, életképességében, szaporítóanyag-hoza-

mában jelentős kedvezőtlen változás következik be. Nyár és fűz fafajú törzsanyatelep esetén a lecserélés 10 évenként ajánlott.

3.4.2. Az anyatelep kezelésének irányelvei

3.4.2.1. Az anyatelepeket az igénytől függetlenül minden évben le kell termelni.

3.4.2.2. Fajtától függő ciklusban gondoskodni kell az anyatelepek lecseréléséről.

3.4.2.3. A technológiából származó sebzések miatt fokozott gondot kell fordítani a növényvédelemre.

3.5. Ellenőrzési feladatok

3.5.1. A minősítő intézet évente a helyszínen ellenőrzi az anyatelep továbbszaporításra alkalmas voltát, a fajtaazonosság, a kultúrállapot, a növényegészségügyi helyzet,

valamint a megtermelt szaporítóanyag hozama és életképessége alakulását.

3.5.2. A minősítő intézet időközönként az egyes anyatelepek szaporítóanyaga összehasonlító kitermesztésével ellenőrzi a kibocsátott szaporítóanyag fajtatisztaságát, egyöntetűségét és életerejét.

3.6. Törzskönyvből való törlés

3.6.1. A klóngyűjtemény és a központi anyatelep megszüntetéséhez a minősítő intézet előzetes engedélyre van szükség.

3.6.2. Üzemi anyatelepet a gazdálkodó a minősítő intézet előzetes engedélye nélkül is megszüntethet, de a minősítő intézet tekintetében bejelentési kötelezettséggel tartozik. A továbbszaporításra alkalmatlan anyatelepet a minősítő intézet törli a törzskönyvből.

6. számú melléklet a 110/2003. (X. 21.) FVM rendelethez

A)

Az 1. számú mellékletben felsorolt fajok vetőmag tételeivel szembeni követelmények

1. Az 1. számú mellékletben felsorolt fajok vetőmagtégeit csak akkor lehet forgalmazni, ha a magtétel eléri a 99%-os fajtisztasági szintet.

2. Az 1. pont rendelkezéseitől eltérően az 1. számú mellékletben felsorolt, közeli rokonságban álló fajok esetében — a mesterséges hibridek kivételével — fel kell tüntetni, ha a magtétel fajtisztasága nem éri el a 99%-ot.

B)

Az 1. számú mellékletben felsorolt fajok és mesterséges hibridek növényi részeivel szembeni követelmények

Az 1. számú mellékletben felsorolt fajok és mesterséges hibridek növényi részei elfogadható forgalmazhatósági minőséggel kell hogy rendelkezzenek. Az elfogadható forgalmazhatósági minőséget az általános tulajdonságokra, egészségre és megfelelő méretre határozzák meg. A Populus fajok esetében a C) részben meghatározott további előírásoknak is teljesülniük kell.

C)

A fásdugványokkal vagy csemetékkel szaporított Populus fajok külső minőségi szabványainak előírásai

1. Fásdugványok

1.1. A szárdugványok nem tekinthetők megfelelő forgalmazhatósági minőségűnek, ha az alábbi hiányosságok bármelyike fennáll:

- a) hajtásrészük több mint két éves,
- b) kettőnél kevesebb jól fejlett rügyük van,
- c) nekrozissal érintettek vagy károsító szervezetek károsításait mutatják,
- d) kiszáradás, túlhevülés, penészedés vagy rothadás jeleit mutatják.

1.2. A szárdugványok kötelező legkisebb méretei:

- a) legkisebb hossz: 20 cm,
- b) legkisebb felső átmérő: EC 1. osztály: 8 mm,
EC 2 osztály: 10 mm.

2. Ültetési anyagok

2.1. Az ültetési anyagok nem tekinthetők megfelelő forgalmazhatósági minőségűnek, ha az alábbi hiányosságok bármelyike fennáll:

- a) hajtásrészük több, mint három éves,
- b) ötnél kevesebb jól fejlett rügyük van,
- c) nekrozissal érintettek vagy károsító szervezetek károsításait mutatják,
- d) kiszáradás, túlhevülés, penészedés vagy rothadás jeleit mutatják,
- e) metszési vágásokon kívüli sérüléseik vannak,
- f) több törzsük van,
- g) túlzott törzsgörbeségük van.

2.2. Az ültetési anyagok méretosztályai

Osztály	Legkisebb átmérő közepén (mm)	Legkisebb magasság (m)
Nem Földközi-tengeri régiók		
N1	6	1,50
N2	15	3,00
Földközi-tengeri régiók		
S1	25	3,00
S2	30	4,00

D)

Az 1. számú mellékletben felsorolt fajok és mesterséges hibridek ültetési anyagával szembeni követelmények

Az ültetési anyag elfogadható forgalmazhatósági minőséggel rendelkezzen. Az elfogadható forgalmazhatósági minőséget az általános tulajdonságokra, egészségre, életképességre és fiziológiai minőségre való hivatkozással határozzák meg.

E)

A mediterrán éghajlatú régiók végső felhasználói számára forgalmazott ültetési anyagokkal szembeni követelmények

1. Az ültetési anyagot csak akkor lehet forgalmazni, ha az egyes tételek 95%-a elfogadható forgalmazhatósági minőségű.

2. Az ültetési anyag nem tekinthető megfelelő forgalmazhatósági minőségűnek, ha az alábbi hibák bármelyike fennáll:

- a) nem metszési vágásokból vagy kiemelésből származó sérülések,
- b) egy vezérhajtás kialakításnak potenciáljával rendelkező rügyek hiánya,
- c) több törzs,
- d) deformált gyökérrendszer,
- e) kiszáradás, túlhevülés, penészedés, rothadás vagy egyéb károsító szervezetek jelei,
- f) a növények nem megfelelő gyökér-törzs aránnyal rendelkeznek.

3. Növények mérete

Faj	Legmagasabb kor (évek)	Legkisebb magasság (cm)	Legnagyobb magasság (cm)	Legkisebb gyökfő átmérő (mm)
Pinus halepensis	1	8	25	2
	2	12	40	3
Pinus leucodermis	1	8	25	2
	2	10	35	3

Faj	Legmagasabb kor (évek)	Legkisebb magasság (cm)	Legnagyobb magasság (cm)	Legkisebb gyökfő átmérő (mm)
Pinus nigra	1	8	15	2
	2	10	20	3
Pinus pinaster	1	7	30	2
	2	15	45	3
Pinus pinea	1	10	30	3
	2	15	40	4
Quercus ilex	1	8	30	2
	2	15	50	3
Quercus suber	1	13	60	3

3. A konténer mérete, ahol használnak ilyen

Faj	A konténer legkisebb térfogata (cm ³)
Pinus pinaster	120
Egyéb fajok	200

F)

Tájékoztató külső tulajdonsági elvárások a „kereskedelemben szokásos minőség” körülhatárolására a 19. §-ban meghatározott esetekre

1. Vetőmagvak

A növényfaj neve	Lomblevelű fák			
	Tisztaság legalább		Csírázó, illetve életképesség legalább	
	1. oszt.	2. oszt.	1. oszt.	2. oszt.
	%	%	%	%
Acer pseudoplatanus hegyi juhar	90	85	80	50
Alnus glutinosa* mézgás éger	85	70	60	30
Carpinus betulus gyertyán	70	60	80	50
Cerasus (Prunus) avium madárcseresznye	97	95	95	80
Fagus sylvatica bükk	98	80	80	50
Fraxinus excelsior magas kőris	95	80	85	50
Fraxinus angustifolia ssp.annonica magyar kőris	95	80	85	50
Juglans nigra feketedió	99	98	85	60
Populus alba* fehérnyár	95	80	90	70
Populus canescens* szürkenyár	95	80	90	70
Quercus cerris* cser	98	95	80	50
Quercus petraea* kocsánytalan tölgy	98	95	80	50
Quercus robur* kocsányos tölgy	98	95	90	60
Quercus rubra* vörös tölgy	98	97	80	60
Robinia pseudoacacia * fehér akác	98	90	80	60
Tilia cordata kislevelű hárs	95	85	85	60
Tilia tomentosa ezüst hárs	95	90	80	60

Tülevelű fák				
A növényfaj neve	Tisztaság legalább		Csírázó, illetve életképesség legalább	
	1. oszt.	2. oszt.	1. oszt.	2. oszt.
	%	%	%	%
Abies alba* jegenyefenyő	95	80	60	30
Larix decidua* vörösfenyő	95	75	50	20
Picea abies* lucfenyő	97	85	85	60
Picea sitchensis* szitkafenyő	97	85	85	60
Pinus sylvestris* erdeifenyő	99	90	95	70
Pinus nigra* feketefenyő	99	90	95	70
Pinus strobus* simafenyő	99	90	90	70
Pseudotsuga menziesii* duglászfenyő	95	80	85	40

Megjegyzés:

A *-gal jelölt fafajok esetében a csírázóképeség a javasolt vizsgálat.

A mintavételre vonatkozóan az MSZ 7145 nemzeti szabványban leírtak, a magvizsgálat végzésére az MSZ 6354—2...MSZ 6354—7 nemzeti szabványsorozat előírásai az irányadók. A fel nem sorolt erdészeti fajok követelményeire az MSZ 13385—1 nemzeti szabvány az irányadó.

2. Ültetési anyagok

2.1. A tétel kereskedelemben szokásos, kifogástalan voltát méretbeni, egészségi állapotot jellemző és minőségi tulajdonságok, valamint a kora határozzák meg. A következő táblázat tartalmazza az egyes nemzetségekre és fajokra nézve mindazon fogyatékoságokat, amelyek az ültetési anyag kifogástalan és kereskedelemben szokásos voltát kizárják. Valamennyi követelményt az adott fajra, illetve fajtára, valamint az ültetési anyagnak erdősítésre való alkalmasságára tekintettel kell értékelni.

Fogyatékoság, amely a kifogástalan, kereskedelemben szokásos minőséget kizárja	JF LF SITF	VF	EF FF	DF	B KST KTT	NNY	A mag	A vege- tatív	CS SZG	MK É MCS	FD H	FNY SZNY
a) be nem forradt sebek (kivéve a felesleges csúcshajtás eltávolításakor, metszéskor, és az oldalágakon lévő sebzéseket)	+	+	+	+	+	+(6)	+	+	+	+	+	+
b) részben vagy egészben kiszáradt ültetési anyag	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
c) erős törzsgörbület	+			+		+		+	+	+	+	+
d) többtörzsű ültetési anyag	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
e) vessző több csúcshajtással	+	+	+			+		+			+	
f) tökéletlenül fásodott vessző és oldalágak	+(1)		+(1)			+(2)			+	+	+	
g) vessző egészséges csúcsrügy nélkül	+(1)	+(1)	+(1)	+(1)				+		+	+	+
h) elágazás hiánya vagy tökéletlen volta	+			+				+		+	+	
i) az ez évi tülevelek erős, életképességet befolyásoló károsodása	+		+	+								
j) sérült gyökérnyak ⁽⁴⁾	+	+	+	+	+	+(3)	+	+	+	+	+	+
k) erősen összecsavarodott, vagy visszahajló főgyökér	+	+	+	+	+		+	+		+	+	

Fogyatékoság, amely a kifogástalan, kereskedelemben szokásos minőséget kizárja	JF LF SITF	VF	EF FF	DF	B KST KTT	NNY	A mag	A vege- tatív	CS SZG	MK É MCS	FD H	FNY SZNY	
l) hiányzó, vagy erősen megcsonkított oldalgyökerek	+	+	+	+	+		+	+	+	+	+	+	
m) károsító, kórokozó szervezetek okozta elhalások, rágás és egyéb súlyos kórképek	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
n) felismerhetően a szakszerűtlen faiskolai tárolás, felmelegedés, erjedés vagy rothadás okozta károk	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+

- (1) Kivéve a vegetációs periódus alatt kiemelt (burkoltyökeű) ültetési anyagot.
(2) A *Populus deltoides* ssp. *angulata* klónjai kivételével.
(3) A faiskolában visszavágot *Populus* sp. és klónok kivételével.
(4) A bot- és karódugványok kivételével.
(5) A *Quercus rubra* L. (vöröstölgy) kivételével.
(6) A hibás dugványtermelés (magas rügyfeletti metszlap) miatti korhadtságon alapuló csont is.

2.2. A kor megállapításánál teljes éveket kell alapul venni, úgy hogy minden megkezdett vegetációs periódus teljes évnak számít.

A vegetációs periódus megkezdettnek számít,

a) ha az ültetési anyag olyan csúcshajtást fejlesztett, amelyen még nincs alvórügy, de a csúcshajtás hossza legalább az előző évi hajtásnövekedés 1/4-ét elérte,

b) amennyiben az ültetési anyag rövidebb csúcshajtást fejlesztett, de ezen legalább egy alvórügy van.

2.3. A magasságot 30 cm alatti ültetési anyag esetében ± 1 cm, 30 cm feletti ültetési anyag esetében ± 2.5 cm pontossággal kell mérni.

Tülevelű fajok

Fafaj	Választék	Kor	Növénymagasság (cm)		Tőátmérő (mm)	Gyökérhossz (cm)
	jel	(év)	legalább	legfeljebb	legalább	
Jegenyefenyő <i>Abies alba</i>	MÁ	1 év	5	—	3	10
		2 év	15	—	3	15
	ISK	2 év	12	—	3	15
		3 év	18	—	4	20
Vörösfenyő <i>Larix decidua</i>	MÁ	1 év	15	—	3	15
		2 év	25	—	3.5	20
	ISK, AV	2 év	20	—	4	20
Lúcfenyő <i>Picea abies</i>	MÁ	1 év	5	—	3	10
		2 év	15	—	3	15
		3 év	25	—	4	20
	ISK, AV	2 év	12	—	3	15
		3 év	20	—	4	20
	VEGET	3 év	22	—	5	22
Feketefenyő <i>Pinus nigra</i>	MÁ	1 év	8	—	3	20
		2 év		20	3	20
	ISK, AV	2 év	10		3	20
		3 év		25	5	25

Fafaj	Választék	Kor	Növénymagasság (cm)		Tőátmérő (mm)	Gyökérhossz (cm)
	jel	(év)	legalább	legfeljebb	legalább	
Erdeifenyő <i>Pinus sylvestris</i>	MÁ	1 év	10	—	3	15
		2 év		25	3	20
	ISK, AV	2 év	12	—	3	20
		3 év		25	6	25
Duglász fenyő <i>Pseudo tsuga mensiesii</i>	MÁ	1 év	14	—	3	15
		2 év	20	—	3	20
	ISK, AV	2 év	18	—	3	20

Lombos fajok

Fafaj	Választék	Kor	Növénymagasság (cm)		Tőátmérő (mm)	Gyökérhossz (cm)
	jel	(év)	legalább	legfeljebb	legalább	
Bükk <i>Fagus sylvatica</i>	MÁ	1 év	15	—	2.5	20
		2 év	20	—	3	20
		3 év	25	—	6	25
	ISK, AV	2 év	20	—	4	20
		3 év	—	35	6	25
Kocsányos tölgy <i>Quercus robur</i>	MÁ	1 év	18	—	3	20
		2 év	20	—	4	23
		3 év	—	50	5	25
	ISK, AV	2 év	18	—	4	20
		3 év	20	80	5	20
Kocsánytalan tölgy <i>Quercus petraea</i>	MÁ	1 év	10	—	3	20
		2 év	15	—	4	23
		3 év		30	5	25
	ISK, AV	2 év	12	—	3	20
		3 év	15	50	5	20
Vöröstölgy <i>Quercus rubra</i>	MÁ	1 év	15	—	3	20
		2 év	30	—	5	25
	ISK, AV	2 év	25	—	5	20
		3 év	40	80	6	25
Csertölgy <i>Quercus cerris</i>	MÁ	1 év	15	—	3	20
		2 év	20	—	4	25
		3 év	25	—	6	25
	ISK, AV	2 év	20	—	4	20
		3 év	—	—	6	20
Hegyijuhar <i>Acer pseudoplatanus</i>	MÁ	1 év	25		4	25
		2 év	60		5	30
	ISK, AV	2 év	50	80	5	30
Koraijuhar <i>Acer platanoides</i>	MÁ	1 év	25	—	4	25
		2 év	30	—	5	30

Fafaj	Választék	Kor	Növénymagasság (cm)		Tőátmérő (mm)	Gyökérhossz (cm)
	jel	(év)	legalább	legfeljebb	legalább	
Magaskőris ¹ <i>Fraxinus excelsior</i>	MÁ	1 év	25	—	4	25
		2 év	30	—	5	30
Gyertyán <i>Carpinus betulus</i>	MÁ	1 év	18	—	3	20
		2 év	30	—	4	25
	ISK, AV	2 év	25	—	4	25
		3 év	30	50	5	25
Hársak <i>Tilia sp.</i>	MÁ	1 év	15	—	2	20
		2 év	25	—	4	25
	ISK, AV	2 év	25	—	4	25
		3 év	40	60	5	30
Szilek <i>Ulmus sp.</i>	MÁ	1 év	15	—	3	20
		2 év	20	—	4.5	25
Feketedió <i>Juglans nigra</i>	MÁ	1 év	25	—	4	20
		2 év	30	—	6	25
Madárcseresznye <i>Cerasus avium</i>	MÁ	1 év	25	—	3	20
		2 év	40	—	4	25
Fehér akác <i>Robinia pseudoacacia</i>	MÁ	1 év	—	—	4	20
		2 év	—	—	5	20
	VEGET	1 év	—	—	4	20
		2 év	—	—	5	25
Mézgás éger <i>Alnus glutinosa</i>	MÁ	1 év	25	—	3	20
		2 év	40	—	5	25
	ISK, AV	2 év	40	80	5	25
Magról szaporított őshonos nyárok	MÁ	1 év	40	—	4	20

¹ A *Fraxinus angustifolia* ssp. *pannonica* követelményei a magaskőris előírásai szerint.

A *Populus* (nyár) nemzetség klónfajtái

Kor 0+1	<i>I/I GYÖD „A”</i>	
	Legalább	2,00 m magasság
	Legalább	20 mm gyökfő átmérő
Kor több mint 1 év	<i>I/I GYÖD „B”</i>	
	Legalább	1,20 m magasság
	Legalább	12 mm gyökfő átmérő

A fehér fűz (*Salix alba*) klónfajtái

A méretcsoport	B méretcsoport
Legalább 150 cm magasság, 15 mm tőátmérő, 20 cm gyökérhossz	Legalább 100 cm magasság, 10 mm tőátmérő, 20 cm gyökérhossz

7. számú melléklet a 110/2003. (X. 21.) FVM rendelethez

A.

Alap származási igazolvány minta a magforrásokból és állományokból származó szaporítóanyagokhoz

A Tanács 1999/105/EK irányelve szerint kiadva

TAGÁLLAM: MAGYARORSZÁG/HUNGARY	IGAZOLVÁNY SZÁMA EK:/ HU/000000000
---------------------------------------	---

Igazoljuk, hogy az alábbiakban ismertetett erdészeti szaporítóanyag előállítása a következők szerint történt:

- az EK irányelv alapján
- átmeneti intézkedés alatt

1. Botanikai/magyar név:**2. Szaporítóanyag jellege:**

- Mag
- Növényi rész
- Ültetési anyag

4. Alapanyag típusa:

- Mag forrás
- Állomány

3. Szaporítóanyag kategóriája:

- Azonosított származású
- Kiválasztott
- Vizsgált

5. Erdőgazdálkodási cél:**6. Alapanyag országos nyilvántartási számkódja vagy azonosítója a nemzeti nyilvántartásban:**

/Keverék:

7. Természetes előfordulás Nem természetes előfordulás Ismeretlen
- Öshonos Nem öshonos

8. Alapanyag eredete (a nem-természetes előfordulású/nem-öshonos anyagoknál, ha ismert):

9. Alapanyag származási országa és körzete:

Származás (Rövid megnevezés, ha alkalmazható):

10. Tengersizint feletti magasság és magassági kiterjedés:**11. Magok beérésének éve:****12. Szaporítóanyag mennyisége:**

13. A bizonyítványban szereplő anyag egy korábbi EK Igazolványban szereplő nagyobb tétel felosztásának az eredménye? Igen Nem

Előző igazolvány száma:

Eredeti tétel mennyisége:

14. Csemetekertben töltött idő hossza:

15. Sor került a magról nevelt anyag további vegetatív szaporítására?Igen Nem

Szaporítás módszer

Szaporítási ciklusok száma

16. Egyéb vonatkozó információ:**17. Szállító neve és címe:**

Hivatalos testület neve és címe:

Hivatalos testület bélyegzője:

Tisztviselő neve:

Dátum:

Aláírás:

B.

Alap származási igazolvány minta a magtermesztő ültetvényekről és testvérvonalak szüleitől származó szaporítóanyagokhoz

A Tanács 1999/105/EK irányelve szerint kiadva

TAGÁLLAM: MAGYARORSZÁG/HUNGARY	IGAZOLVÁNY SZÁMA EK:/ HU/000000000
---------------------------------------	---

Igazoljuk, hogy az alábbiakban ismertett erdészeti szaporítóanyag előállítása a következők szerint történt:

az EK irányelv alapján

átmeneti intézkedés alatt

1. a) Botanikai név:

b) Alapanyag neve (a katalógusban említettek szerint):.....

2. Szaporítóanyag jellege:

Mag

Növénny rész

Ültetési anyag

4. Alapanyag típusa:

Magtermesztő ültetvény

Testvérvonalak szülei

3. Szaporítóanyag kategóriája:

Kiemelt

Vizsgált

5. Erdőgazdálkodási cél:

6. Alapanyag országos nyilvántartási számkódja vagy azonosítója a nemzeti nyilvántartásban:

7. (ahol szükséges) Természetes Nem természetes Ismeretlen

Őshonos Nem őshonos

8. Alapanyag eredete (a nem-természetes/nem-őshonos anyagoknál, ha ismert):.....

9. Alapanyag származási országa és körzete vagy helye:

Származás (Rövid cím):

10. Mag származása:	szabad beporzásból ☐
	kiegészítő beporzásból ☐
	ellenőrzött beporzásból ☐

11. Magok beérésének éve:.....

12. Szaporítóanyag mennyisége:

13. A bizonyítványban szereplő anyag egy korábbi EK Igazolványban szereplő nagyobb tétel felosztásának az eredménye? Igen Nem

Előző bizonyítvány száma Eredeti tétel mennyisége

14. Csemetekertben töltött idő hossza:.....

15. Képviselet összetevők száma:.....

Családok

Klónok

16. Az alapanyag helyének tengerszint feletti magassága vagy magassági kiterjedése:

17. Alkalmaztak genetikai módosítást az alapanyag előállításánál? Igen Nem

18. Testvérvonalak szüleitől származó szaporítóanyag esetén:

Keresztezési terv.....Az összetevő családok százalékos megoszlásának terjedelme

19. Sor került a magról nyert anyag további vegetatív szaporítására?

Igen Nem

Szaporítás módja:

Szaporítási ciklusok száma:

20. Egyéb vonatkozó információ:

21. Szállító neve és címe:

Hivatalos testület neve és címe:

Hivatalos testület bélyegzője:

Tisztviselő neve:

Dátum:

Aláírás:

C.

Alap származási igazolvány minta a klónokból és klónok keverékeiből származó szaporítóanyagokhoz

A Tanács 1999/105/EK irányelve szerint kiadva

TAGÁLLAM: MAGYARORSZÁG/HUNGARY	Igazolvány száma EK/HU/000000000
---------------------------------------	---

Igazoljuk, hogy az alábbiakban ismertetett erdészeti szaporítóanyag előállítása a következők szerint történt:

- az EK irányelv alapján
- átmeneti intézkedés alatt

1. a) Botanikai név:

b) Klón vagy klónkeverék neve:

2. Szaporítóanyag jellege:

- Növényi rész
- Ültetési anyag

4. Alapanyag típusa:

- Klón
- Klón keverék

3. Szaporítóanyag kategóriája:

- Kiemelt
- Vizsgált

5. Erdőgazdálkodási cél:

6. Alapanyag országos nyilvántartási számkódja vagy azonosítója a nemzeti nyilvántartásban:

7. (ahol szükséges) Természetes Nem természetes Ismeretlen
- előfordulás előfordulás
- Őshonos Nem őshonos

8. Alapanyag eredete (a nem-természetes előfordulású/nem-őshonos anyagoknál, ha ismert):

9. Alapanyag származási országa és körzete vagy helye:

Származás (Rövid cím):

10. Alkalmaztak genetikai módosítást az alapanyag előállítása során? Igen Nem

11. a) Szaporítás módja

b) Szaporítási ciklusok száma:

12. Szaporítóanyag mennyisége:

13. A bizonyítványban szereplő anyag egy korábbi EK Bizonyítványban szereplő nagyobb tétel felosztásának az eredménye? Igen Nem

Előző bizonyítvány száma: Eredeti tétel mennyisége:

14. Csemetekertben töltött idő hossza:

15. Klónkeverékekénél:

Klónok száma a keverékben:

Az összetevő klónok százalékos megoszlásának terjedelme:

16. Egyéb vonatkozó információ:

17. Szállító neve és címe:

Hivatalos testület neve és címe:

Hivatalos testület bélyegzője:

Tisztviselő neve:

Dátum:

Aláírás:

D.

Erdészeti szaporítóanyag szállítói származási bizonylat

Alapanyag: mag/makk toboz simadugvány
 gyökérdugvány zölddugvány
 karó/bot/csúcsrügyes dugvány állomány alóli csemete egyéb

VAGY

Ultetési anyag

Felhasználási irány: Atszállítás
 értékesítés
 továbbnevelés
 erdősítés
 viszonteladás

Export

HU 0000001

Kiadó, szállító neve										Átvevő, vásárló neve																			
Cím: Engedély száma:										Cím: Engedély száma:																			
Tételszám	Alap származási igazolvány száma.	Faj, fajta neve kódja			EU kategória	Erdőgazdálk. célja	Alapanyag típusa		Szaporító-anyagforrás	Öshonosság	GMO	Kor	Választék (termék kategória)	Mérték-egység	Mennyiség	Mag esetén													
	Szemle-jegyzőköny száma	latin	magyar	kód			Neve	Kódja								Érés éve	T %	CS %	g/1000 db	Cs db/kg									
1					SZAZ	TCE	MF	ÁLL		1	igen			db															
										2																			
							MŰ	TSZ		3																			
							KIVÁ	EGYÉB		KL										KLK	4	nem			kg				
										5																			
2					SZAZ	TCE	MF	ÁLL		1	igen			db															
										2																			
							MŰ	TSZ		3																			
							KIVÁ	EGYÉB		KL										KLK	4	nem			kg				
										5																			
3					SZAZ	TCE	MF	ÁLL		1	igen			db															
										2																			
							MŰ	TSZ		3																			
							KIVÁ	EGYÉB		KL										KLK	4	nem			kg				
										5																			
4					SZAZ	TCE	MF	ÁLL		1	igen			db															
										2																			
							MŰ	TSZ		3																			
							KIVÁ	EGYÉB		KL										KLK	4	nem			kg				
										5																			
5					SZAZ	TCE	MF	ÁLL		1	igen			db															
										2																			
							MŰ	TSZ		3																			
							KIVÁ	EGYÉB		KL										KLK	4	nem			kg				
										5																			

Átvevő aláírása:

Kelt:

Átadó aláírása:

2003/121.szám

MAGYAR KÖZLÖNY

9007

E.

Szaporítási/forgalmazási napló

Fafaj/fajta:											Kód:				
Táblaszám:				Parcellaszám:				OMMI szemlejegyzőkönyv száma:							
Szaporítás		Alapanyag szig. szám:			Ültetési anyag szig. szám:			Aktuális év	Kor	Választék	Várható mennyiség	Leltározott mennyiség			
												összes	kiemelhető	földben mar.	
Szaporító alapanyag:		Szaporítás ideje:			Szap.anyag mennyisége:										
mag, sdv,		Szarmazási kateg./kód			Ágyak száma:										
gydv, zdv,		KMA			Sorok száma:										
cskdv, bdv,		VMA			Bruttó terület:										
csemete,		KKL/ VKL			Nettó terület:										
állomány alóli csemete		KMP/VMP			Összes fm:										
egyéb:		SZAZ táj:			községhatár:										
Évjárat	Dátum	Bevétel méretenként					Szám. ig. száma	Kiadás méretenként					Készlet méretenként		
						összes						összes			összes

A szaporítási naplón használható mértékegységek: kg, m, db

8. számú melléklet a 110/2003. (X. 21.) FVM rendelethez

Kategóriák, amelyekben a különböző típusú kiindulóanyagokból nyert szaporítóanyag forgalmazható

Alapanyag típusa	Erdészeti szaporítóanyagok kategóriái (Címke színe, ha színes címkét vagy dokumentumot használnak)			
	Azonosított származású (Sárga)	Kiválasztott (Zöld)	Kiemelt (Rózsaszín)	Vizsgált (Kék)
Magforrás	X			
Állomány	X	X		X
Magtermesztő ültetvény			X	X
Testvérvonalak szülei			X	X
Klón			X	X
Klóncsoport			X	X

**A gazdasági és közlekedési miniszter
és a pénzügyminiszter
65/2003. (X. 21.) GKM—PM
együttes rendelete**

**a Magyar Energia Hivatal igazgatási szolgáltatási
díjáról és a felügyeleti díj fizetésének szabályairól szóló
19/2002. (XI. 5.) GKM—PM együttes rendelet
módosításáról**

A villamos energiáról szóló 2001. évi CX. törvény 116. §-ának (1) bekezdésével módosított, a gázszolgáltatásról szóló 1994. évi XLI. törvény 4. §-ának (2) bekezdésében, a villamos energiáról szóló 2001. évi CX. törvény 6. §-ának (2) bekezdésében, a földgázellátásról szóló 2003. évi XLII. törvény 4. §-ának (3) bekezdésében és az 56. §-a (1) bekezdésének *b*) pontjában, a távhőszolgáltatásról szóló 1998. évi XVIII. törvény 9. §-ának (3) bekezdésében, valamint az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 67. §-ának (2) bekezdésében kapott felhatalmazás alapján a Magyar Energia Hivatal igazgatási szolgáltatási díjáról és a felügyeleti díj fizetésének szabályairól szóló 19/2002. (XI. 5.) GKM—PM együttes rendelet (a továbbiakban: R.) a következők szerint módosul:

1. §

Az R. 1. §-ának (2) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép, egyidejűleg a következő (3) bekezdéssel egészül ki, és a jelenlegi (3) bekezdésének számozása (4) bekezdésre változik:

„(2) Az engedélyes

a) szétválásának, más társasági formába történő átalakulásának, más gazdasági társasággal való egyesülésének, az alaptőkéje vagy törzstőkéje legalább egynegyed résszel történő leszállításának jóváhagyása,

b) 25% -át meghaladó tulajdoni hányada egy személy vagy tulajdonosi csoport részére történő megszerzésének jóváhagyása,

c) bármely más engedélyes vállalkozásban történő jelentős, többségi vagy közvetlen irányítást biztosító befolyása megszerzésének és az ehhez fűződő jogai gyakorlásának jóváhagyása,

d) engedélyköteles tevékenysége folytatásához szükséges eszközökkel való rendelkezésének jóváhagyása

iránti kérelme elbírálásáért az e rendelet melléklete szerinti igazgatási szolgáltatási díjat köteles fizetni.

(3) A (2) bekezdés *c*) pontja esetében a befolyásszerző, az e rendelet melléklete szerinti igazgatási szolgáltatási díjat abban az esetben is köteles megfizetni, ha nem engedélyes.”

2. §

Az R. melléklete I. pontjának számozása és címe helyébe a következő rendelkezés lép:

„I. A) Gázszolgáltatás és gázértékesítés (a gázszolgáltatásról szóló 1994. évi XLI. törvény alapján)”

3. §

Az R. melléklete kiegészül e rendelet 1. számú mellékletében foglalt I. B) ponttal.

4. §

Az R. melléklete kiegészül e rendelet 2. számú mellékletében foglaltakkal.

5. §

(2) Az R. mellékletének I. A) pontja 2004. január 1-jén hatályát veszti.

(1) Ez a rendelet a kihirdetését követő 3. napon lép hatályba.

Dr. Csillag István s. k.,
gazdasági és közlekedési miniszter

Dr. László Csaba s. k.,
pénzügyminiszter

1. számú melléklet a 65/2003. (X. 21.) GKM—PM együttes rendelethez

„I. B) Földgázellátás (a földgázellátásról szóló 2003. évi XLII. törvény alapján)

1. Üzletszabályzat jóváhagyása iránti kérelem elbírálása	1 000 E Ft
2. Üzemi és Kereskedelmi Szabályzat jóváhagyása iránti kérelem elbírálása	10 000 E Ft
3. Működési engedély kiadása, visszavonása iránti kérelem elbírálása földgáz szállításra	6 000 E Ft
4. Működési engedély kiadása, visszavonása iránti kérelem elbírálása földgáz tárolásra	6 000 E Ft
5. Működési engedély kiadása, visszavonása iránti kérelem elbírálása földgáz elosztásra	
— 100 település alatt	1 000 E Ft
— 100 település felett és Budapest	5 000 E Ft
6. Működési engedély kiadása, visszavonása iránti kérelem elbírálása földgáz rendszerirányításra	10 000 E Ft
7. Működési engedély kiadása, visszavonása iránti kérelem elbírálása földgáz kereskedelemre	4 000 E Ft
8. Működési engedély kiadása, visszavonása iránti kérelem elbírálása földgáz közüzemi nagykereskedelemre	10 000 E Ft
9. Működési engedély kiadása, visszavonása iránti kérelem elbírálása földgáz közüzemi szolgáltatásra	
— 100 település alatt	1 000 E Ft
— 100 település felett és Budapest	4 000 E Ft
10. Működési engedély kiadása, visszavonása iránti kérelem elbírálása szervezett földgázpiac működtetésre	15 000 E Ft
11. Engedély kiadása, visszavonása iránti kérelem elbírálása határon keresztül földgázszállító-vezetékhez való hozzáférésre	3 000 E Ft
12. Működési engedély kiadása, visszavonása iránti kérelem elbírálása propán-, butángázok és ezek elegyeinek vezetéken történő elosztására és szolgáltatására	1 000 E Ft
13. Üzletszabályzat, Üzemi és Kereskedelmi Szabályzat, továbbá működési engedélyek módosítása iránti kérelmek elbírálása	100 E Ft/adat
14. Szétválás, egyesülés, jelentős befolyás, illetve többségi vagy közvetlen irányítás megszerzése, alaptőke, illetve törzstőke legalább egynegyed részével történő leszállítása iránti kérelem elbírálása	
— földgázszállító-, -tároló, rendszerirányítási engedélyes esetében	5 000 E Ft
— földgázelosztói engedélyes esetében	
100 település alattinál	1 000 E Ft
100 település felettinél és Budapestet ellátónál	5 000 E Ft
— földgáz-kereskedelmi engedélyes esetében	1 000 E Ft
— földgáz közüzemi nagykereskedelmi engedélyes esetében	5 000 E Ft
— földgáz közüzemi szolgáltatási engedélyes esetében	
100 település alattinál	1 000 E Ft
100 település felettinél és Budapestet ellátónál	5 000 E Ft
— propán-, butángázok és ezek elegyeinek vezetéken történő elosztási és szolgáltatási engedélyes esetében	1 000 E Ft
15. Fogyasztói korlátozási menetrend jóváhagyása iránti kérelem elbírálása	1 000 E Ft
Fogyasztói korlátozási besorolások módosítása iránti kérelem elbírálása	200 E Ft
16. Az engedélyköteles tevékenységük folytatásához szükséges eszközökkel való rendelkezéshez hozzájárulás iránti kérelem elbírálása	
— földgáz-szállítói, -tárolói, 100 település feletti földgázelosztói engedélyeseknek	5 000 E Ft
— 100 település alatti földgázelosztói engedélyes esetében	1 000 E Ft

17. Előzetes hozzájárulás célvezeték építéséhez iránti kérelem elbírálása	1 000 E Ft
18. Pénzügyi biztosíték megfelelőségének elfogadása	500 E Ft
19. Szállítóvezeték, elosztóvezeték és/vagy tároló létesítésére benyújtott pályázatok elbírálása	200 E Ft''

2. számú melléklet a 65/2003. (X. 21.) GKM—PM együttes rendelethez

[II. B)]

„21. Pénzügyi biztosíték megfelelőségének elfogadása	500 E Ft
22. Erőmű szüneteltetési engedély iránti kérelem, szüneteltetési engedély időtartamának meghosszabbítása iránti kérelem, szüneteltetett tevékenység folytatása iránti kérelem elbírálása	
— 50—200 MW erőművi teljesítmény esetén	1 000 E Ft
— 200 MW-nál nagyobb erőművi teljesítmény esetén	2 000 E Ft
23. Krízisterv jóváhagyása	1 000 E Ft
24. Vezetékek átviteli, elosztói vezetékké, illetve közcélúvá minősítése	
— 400 és 120 kV-os vezeték esetén	1 000 E Ft
25. A rendszerirányító által hálózatfejlesztésre kiírt pályázat eredményének kihirdetése előtti jóváhagyása	500 E Ft
26. A rendszerirányításhoz szükséges más engedélyes tulajdonában lévő távközlési eszközök használatára kötött szerződések elbírálása	500 E Ft
27. A közüzemi szolgáltató kizárólagossági jogának átengedésére irányuló kérelem elbírálása	500 E Ft
28. A közüzemi nagykereskedőnek a lekötött teljesítőképesség közüzemi ellátási kötelezettség feletti részének nyilvános árverésére vonatkozó szabályainak jóváhagyása	500 E Ft''

**A gazdasági és közlekedési miniszter,
valamint a pénzügyminiszter
66/2003. (X. 21.) GKM—PM
együttes rendelete**

a vasúti pályahasználati díjról és képzésének elveiről

A vasútról szóló 1993. évi XCV. törvény (a továbbiakban: Vtv.) 2. §-ának (7) bekezdésében kapott felhatalmazás alapján — figyelemmel a 17. §-ának (3) bekezdésében foglaltakra is — a következőket rendeljük el:

1. §

A rendelet célja, hogy meghatározza az országos közforgalmú vasúti pálya használatáért felszámítható pályahasználati díj (a továbbiakban: pályahasználati díj) képzésének és meghatározásának az elveit, valamint a pályahasználati díj beszedésének módját és feltételeit.

2. §

A rendelet hatálya kiterjed:

a) az országos közforgalmú vasúti pályát működtető pályavasutakra [Vtv. 2. § (4) bekezdés a) pont], illetve vasúti társaságokra [Vtv. 2. § (5) bekezdés] (a továbbiakban együtt: pályavasúti társaság),

b) azokra a vasútvállalatokra, amelyek az országos közforgalmú vasúti pályát használják vagy használni kívánják,

c) a Vasúti Pályacapacitás-elosztó Irodára (a továbbiakban: VPI),

d) a Pályahasználati Döntőbizottságra.

3. §

E rendelet alkalmazásában:

a) *VPI*: a gazdasági és közlekedési miniszter által az országos közforgalmú vasúti pálya kapacitásának elosztására és a pályahasználat pályahasználati díjának megállapítására alapított költségvetési szerv,

b) *vasútvállalat*: a külön jogszabály¹ szerinti engedéllyel rendelkező gazdálkodó szervezet, amely vasúti árutovábbítási, személyszállítási, vontatási szolgáltatásokat nyújt,

c) *vonatképző létesítmény*: minden, a vonatösszeállítás-hoz használt létesítmény és berendezés,

¹ A vasútvállalatok működésének engedélyezéséről szóló 15/2002. (II. 27.) KöViM rendelet.

d) Pályahasználati Döntőbizottság: a Közlekedési Főfelügyelet keretein belül működő testület, amelynek a feladata a VPI-nek a pályahasználati díjra és a pályakapacitás elosztására vonatkozó eljárása és döntése ellen benyújtott kérelmek elbírálása.

4. §

A pályahasználati alapdíjból, szolgáltatási díjból és a 8. § értelmében felszámított felárakból álló pályahasználati díjak, a pályavasúti társaság által nyújtott egyéb szolgáltatásokért beszedett díjak, valamint a pályavasúti társaság részére adott központi költségvetési juttatás képezi a pályavasúti társaság bevételeit, amelyek fedezik a pályavasúti társaság működésének a költségét.

5. §

A pályahasználati díjat a VPI állapítja meg a következő elvek alapján:

a) a vasútvállalatok azonos pályahasználati díjért és azonos feltételek között vehetik igénybe az országos közforgalmú vasúti pályát (a továbbiakban: vasúti pálya),

b) a pályahasználati díjnak ki kell fejeznie az adott vasúti pálya használati értékét (magasabb színvonalú infrastruktúráért magasabb pályahasználati díj állapítható meg),

c) a pályahasználati díj meghatározása szempontjából különbség tehető a vasúti pályák között aszerint, hogy azok csak árutovábbításra, csak személyszállításra vagy mindkét célra használhatók,

d) a pályahasználati díj megállapításánál figyelembe kell venni az Európai Unió tagállamainak illetékes szerve által megállapított pályahasználati díjakat (összegüket, megállapításuk módját, az alkalmazott kedvezményeket), valamint a nemzetközi vasúti forgalom esetében az érintett külföldi — elsősorban a szomszédos — országokban érvényes pályahasználati díjakat is.

6. §

A pályahasználati alapdíj két részből áll:

a) lekötési díj: az igényelt vasúti pályaszakasz használata lekötésének a díja, amelynek összegét a pályán közlekedtetni kívánt vonatok számával határozzák meg, és amelynek az a rendeltetése, hogy fedezze a pályahasználati kérelmek kezelésével, valamint a menetvonalak kiutalásával kapcsolatos adminisztráció költségeit és ráfordításait,

b) közlekedtetési díj: a vasúti pályát használó vonatok teljesítménye alapján meghatározandó díj, amelynek az a rendeltetése, hogy fedezze a vasúti pálya tényleges használatával kapcsolatos és az azzal összefüggő egyéb — az *a)* pontban nem említett — költségeket és ráfordításokat, amelyeket a 7. § (1) bekezdésének *a)–b)* pontja alapján

kell meghatározni. A vasúti pályát használó vonatok teljesítményének mértékegységét a Hálózati Üzletszabályzat tartalmazza.

7. §

(1) A pályahasználati alapdíj mértékét — az 5. §-ban foglalt elvek alapján — a következő költség- és ráfordítás-elemek figyelembevételével kell meghatározni:

a) a vasúti pálya üzemeltetésének és fenntartásának közvetlen költségei és ráfordításai,

b) az engedélyezett pályahasználat következtében a pályavasúti társaságnál felmerülő közvetlen költségek és ráfordítások, valamint a pályahasználatral együtt járó — a pályavasúti társaság által nyújtott — a 10. §-ban meghatározott szolgáltatások közvetlen költségei és ráfordításai,

c) a VPI által a pályavasúti társaság részére számlázott, a pályahasználat engedélyezésével összefüggő költségek és ráfordítások.

(2) A szolgáltatási díj mértékét a szolgáltatás nyújtásával kapcsolatban felmerülő költségek és ráfordítások alapján kell meghatározni.

8. §

(1) A pályahasználati díj a 7. § (1) bekezdésében meghatározott költség- és ráfordításelemek kivételével növelhető olyan felárral is, amely forgalmi torlódás vagy a pályakapacitás egyéb okból bekövetkező szűkössége esetén alkalmas arra, hogy a pályahasználati igényeket csökkentse, illetve az igényt kevésbé forgalmas időszakokra vagy alternatív útirányra módosítsa.

(2) A pályahasználati díj az újonnan épült vagy korszerűsített, valamint az olyan vasúti pályáknál, ahol az építési, illetve korszerűsítési munkák 15 évnél nem régebben fejeződtek be, tartalmazhat olyan felárat is, amely az építési, illetve a korszerűsítési költségek egy részét — legfeljebb a beruházási, felújítási többletráfordítások miatt elszámolt értékcsökkenés mértékéig — az adott vasúti pályát igénybevevőkre hárítja át.

(3) Amennyiben indokolt költségtöbbletet eredményez, a pályahasználati díj mértéke a környezet jelentősebb veszélyeztetése miatt felárral szintén növelhető, feltéve, hogy a vasúttal versenyhelyzetben levő többi közlekedési alágazatban is alkalmaznak ezen a címen díjnövelést.

(4) Az (1) bekezdésben nevesített felár akkor is felszámítható, ha a kapacitásbővítési terv a pályavasúti társaság hatáskörén kívül eső okok miatt nem megvalósítható, vagy a rendelkezésre álló lehetőségek pénzügyi, gazdasági szempontból nem megvalósíthatóak. A VPI nem számíthatja fel az (1) bekezdésben nevesített felárat, ha a pályavasúti társaság nem készített kapacitásbővítési tervet, illetőleg nem halad a kapacitásbővítési tervben meghatározott szükséges lépésekkel.

9. §

(1) A pályavasúti társaságnak a 7. § (1) bekezdésének a)–c) pontjában és a 7. § (2) bekezdésében megjelölt költségeket és ráfordításokat külön-külön kell nyilvántartania. Külön-külön kell nyilvántartania és indokolnia a 7. § (2) bekezdése alapján felmerülő költségeket, illetve a pályahasználati díjat növelő felárakat is.

(2) A pályavasúti társaság által a 10. § (2) és (3) bekezdése alapján a vasútvállalatnak kötelezően nyújtandó, az egyes létesítményekre és berendezésekre vonatkozó használati jog és egyéb szolgáltatások ellenértékét a tényleges költségekből kiindulva kell megállapítani, de figyelembe vehető a vasúti szolgáltatás versenyhelyezete is.

(3) A vasútvállalat által a pályavasúti társasággal létesített szerződésben lekötött, de ténylegesen igénybe nem vett vasúti pályáért a vasútvállalatnak lemondási díjat kell fizetnie. A VPI-nek a lemondási díjat úgy kell megállapítania, hogy az ösztönözze a vasúti pályakapacitás hatékony kihasználását, de elérje legalább a lekötési díj mértékét.

10. §

(1) A pályahasználati alapidj ellenében a vasúti pályahasználat a pályavasúti társaság részéről a következő tevékenységek gyakorlásának a lehetővé tételét és a következő szolgáltatások nyújtását, a vasútvállalat részéről pedig ugyanezen tevékenységek gyakorlását és szolgáltatások igénybevételeét foglalja magába:

- a) az igényelt és biztosított vasúti pályaszakasz használatát személyszállítás, árutovábbítás, illetve vontatás céljára,
- b) nyílt vonalak, forgalmi vágányok, kitérők és vágánykapcsolatok, műtárgyak, valamint jelző és biztosító berendezések használatát,
- c) a vonatforgalom lebonyolítását (beleértve az ahhoz szükséges eszközök és adatok kezelését és továbbítását),
- d) a vasútvállalat számára a vonatok közlekedtetéséhez szükséges egyéb információk továbbítását.

(2) A pályavasúti társaság — szolgáltatási díj ellenében — köteles a következő berendezésekhez és létesítményekhez való hozzáférést a vasútvállalat számára — annak kérése esetén — lehetővé tenni:

- a) a vontatási áramhoz rendelkezésre álló áramszolgáltató berendezések,
- b) üzemanyagotlító berendezések,
- c) személypályaudvarok, azok épületei és egyéb létesítményei,
- d) áruforgalmi terminálok,
- e) rendezőpályaudvarok,
- f) vonatképző létesítmények,
- g) közforgalmú tároló vágányok,
- h) tengelyátszerelő létesítmények,
- i) karbantartási és egyéb műszaki létesítmények.

(3) Ha a pályavasúti társaság az alábbi szolgáltatásokat, vagy azok valamelyikét kínálja, a vasútvállalat kérésére

köteles e szolgáltatást — díj ellenében — a vasútvállalatnak nyújtani:

- a) vontatási áram szolgáltatását,
- b) személyszállító vonatok előfűtését,
- c) üzemanyag-ellátást, tolatást és a (2) bekezdésben felsorolt létesítményeken biztosított minden egyéb szolgáltatást,
- d) veszélyes anyagok szállításának a felügyeletét,
- e) rendkívüli szerelvények üzemeltetéséhez nyújtott segítséget.

(4) A pályavasúti társaság a (2) és a (3) bekezdésben meghatározott szolgáltatásokon kívül — a vasútvállalat kérésére, szolgáltatási díj ellenében — a következő szolgáltatásokat is nyújthatja:

- a) hozzáférést a távközlési hálózathoz,
- b) kiegészítő információk szolgáltatását,
- c) a kocsiállomány műszaki vizsgálatát.

(5) Az (1) bekezdésben felsorolt szolgáltatások a pályahasználat részei, azokról a vasútvállalat nem mondhat le, és azokat — mint számára szükségtelennek ítélt szolgáltatásokat — nem utasíthatja vissza.

11. §

(1) A VPI — e rendeletben és a külön jogszabályban² foglaltak alapján — a Hálózati Üzletszabályzatban határozza meg a pályahasználati díjak alkalmazásának feltételeit, valamint a nyújtható kedvezményeket.

(2) A Hálózati Üzletszabályzat elkészítése előtt a pályavasúti társaság — a VPI által meghatározott elvek alapján — Önköltségszámítási és Díjképzési Szabályzatot készít, amelynek tartalmaznia kell az egyes szolgáltatásokra vetített költségek meghatározását, a költségfelosztás módját, a pályahasználati díjak kalkulációját és a teljesítménymérés módszerét. Az Önköltségszámítási és Díjképzési Szabályzatot a pénzügyminiszter és a gazdasági és közlekedési miniszter hagyja jóvá. A Hálózati Üzletszabályzat pályahasználati díjra vonatkozó rendelkezéseit az Önköltségszámítási és Díjképzési Szabályzat alapján kell meghatározni.

(3) A vasúti menetrend külön jogszabályban³ meghatározott érvényességi időtartamán belül a VPI a pályahasználati díjakat a pénzügyminiszter és a gazdasági és közlekedési miniszter előzetes jóváhagyásával módosíthatja. A pályahasználati díjak módosítása esetén az új pályahasználati díjakat legalább három hónappal az életbe léptetésük előtt közzé kell tenni.

² Az országos közforgalmú vasúti pálya kapacitásának elosztásáról szóló 67/2003. (X. 20.) GKM rendelet.

³ Az országos közforgalmú vasúti pálya kapacitásának elosztásáról szóló 67/2003. (X. 20.) GKM rendelet 7. § (2) bekezdése.

12. §

(1) A vasútvállalat által a pályahasználatért fizetendő pályahasználati díjról — a Hálózati Üzletszabályzatban foglaltak alapján — a vasútvállalat és a pályavasúti társaság állapodik meg.

(2) A pályavasúti társaság a 7. § (1) bekezdésének c) pontja szerint a pályahasználati díj pályahasználat-engedélyezési költségnyadát a VPI által kibocsátott számla alapján havonta utólag átutalja a VPI-nek.

13. §

(1) A vasútvállalat a Pályahasználati Döntőbizottságtól kérheti a pályahasználati díj felülvizsgálatát, ha úgy véli, hogy hátrányos megkülönböztetésben részesül, vagy a VPI azok meghatározásánál nem az e rendeletben foglaltak szerint járt el.

(2) A Pályahasználati Döntőbizottságnak az ilyen kérelmek elbírálásával kapcsolatos gyakorlatát, annak elveit, össze kell hangolnia az Európai Unió tagállamai, illetve a szomszédos országok hasonló feladatot ellátó szervezeteinek a gyakorlatával.

(3) A Pályahasználati Döntőbizottság a kérelem beérkezésétől számított két hónapon belül köteles döntést hozni.

(4) A Pályahasználati Döntőbizottság eljárási és működési rendjét külön jogszabály állapítja meg.

14. §

(1) Ez a rendelet a Magyar Köztársaságnak az Európai Unióhoz történő csatlakozásáról szóló nemzetközi szerződést kihirdető törvény hatálybalépésének a napján lép hatályba.

(2) Ez a rendelet a Magyar Köztársaság és az Európai Közösségek és azok tagállamai közötti társulás létesítéséről szóló, Brüsszelben, 1991. december 16-án aláírt Európai Megállapodás tárgykerében, a Megállapodást kihirdető 1994. évi I. törvény 3. §-ával összhangban — a vasútról szóló törvényben, az országos közforgalmú vasút pályakapacitásának elosztásáról szóló GKM rendeletben és a vasúti tevékenységek vasúti társaságon belüli számviteli elkülönítéséről szóló GKM—PM együttes rendeletben foglaltakkal együtt — az Európai Parlament és a Tanács a vasúti infrastruktúra-kapacitás elosztásáról, a vasúti infrastruktúra-használati díjak felszámításáról és a biztonsági tanúsítványról szóló 2001/14/EK irányelvvel összeegyeztethető szabályozást tartalmaz.

A gazdasági és közlekedési miniszter 67/2003. (X. 21.) GKM rendelete

az országos közforgalmú vasúti pálya kapacitásának elosztásáról

A vasútról szóló 1993. évi XCV. törvény (a továbbiakban: Vtv.) 2. §-ának (7) bekezdésében kapott felhatalmazás alapján — figyelemmel a 17. §-ának (3) bekezdésében foglaltakra is — a következőket rendelem el:

1. §

A rendelet célja, hogy meghatározza az országos közforgalmú vasúti pálya kapacitása — belföldi és nemzetközi személyszállítási és árutovábbítási tevékenységet végző vasúttársaságok részére történő — elosztásának (a továbbiakban: pályakapacitás-elosztás) elveit és eljárási szabályait.

2. §

A rendelet hatálya kiterjed:

a) az országos közforgalmú vasúti pályát működtető pályavasutakra [Vtv. 2. § (4) bek. a) pont], illetve vasúti társaságokra [Vtv. 2. § (5) bek.] (a továbbiakban együtt: pályavasúti társaság),

b) azokra a vasútvállalatokra, amelyek az országos közforgalmú vasúti pályát használják vagy használni kívánják,

c) a Vasúti Pályakapacitás-elosztó Irodára (a továbbiakban: VPI),

d) a Pályahasználati Döntőbizottságra.

3. §

E rendelet alkalmazásában

a) *VPI*: a gazdasági és közlekedési miniszter által az országos közforgalmú vasúti pálya kapacitásának elosztására és a pályahasználat díjának megállapítására alapított költségvetési szerv;

b) *vasútvállalat*: a külön jogszabály¹ szerinti engedéllyel rendelkező gazdálkodó szervezet, amely vasúti árutovábbítási, személyszállítási, vontatási szolgáltatásokat nyújt,

c) *Pályahasználati Döntőbizottság*: a Közlekedési Főfelügyelet keretein belül működő testület, amelynek feladata a VPI-nek a pályahasználati díjra és a pályakapacitás elosztására vonatkozó eljárása és döntése ellen benyújtott kérelmek elbírálása,

¹ A vasútvállalatok működésének engedélyezéséről szóló 15/2002. (II. 27.) KöViM rendelet.

d) menetvonal: az a pályakapacitás, amely egy adott időszakban egy vonat két pont között történő közlekedéséhez szükséges.

4. §

Az országos közforgalmú vasúti pálya (a továbbiakban: vasúti pálya) kapacitását a VPI osztja el azok között a vasútvállalatok között, amelyek a vasúti pályát használni kívánják. Az elosztás elvei a következők:

a) a vasúti pálya használatát olyan vasútvállalatok számára lehet biztosítani, amelyek a Vtv. 2. §-ának (6) bekezdésében foglaltak alapján vasúti pálya igénybevételére jogosultak, továbbá rendelkeznek a külön jogszabályban² előírt biztonsági tanúsítvánnyal,

b) az *a)* pontban megjelölt feltételeknek megfelelő vasútvállalatok kérelmét hátrányos megkülönböztetés nélkül kell elbírálni,

c) figyelemmel kell lenni a vasúti pálya igénybevételével végzett szolgáltatások megbízhatóságának a fenntartására, illetve javítására,

d) a rendelkezésre álló menetvonalakat úgy kell elosztani, hogy — a lehetőségekhez képest — minden indokolt igényt ki lehessen elégíteni,

e) figyelemmel kell lenni arra is, hogy a vasúti pálya egyes szakaszait elsősorban áru fuvarozás vagy személyszállítás céljára, illetve vegyes használatra tervezték,

f) a különböző jellegű szolgáltatásokat végző vasútvállalatok pályahasználati lehetőségei között megfelelő egyensúlyt kell biztosítani,

g) figyelemmel kell lenni arra a követelményre, hogy növekedjék a vasúti szállítás vonzereje.

5. §

(1) A VPI-nek — az érdekeltekkel (pályavasúti társaság, vasútvállalatok, az Európai Unió tagállamainak pályakapacitás-elosztó szervezetei) történt egyeztetést követően — Hálózati Üzletszabályzatot (a továbbiakban: Szabályzat) kell készítenie, amelyet legalább négy hónappal a vasúti pálya igénybevételére irányuló kérelmek benyújtási határideje előtt a Gazdasági és Közlekedési Minisztérium hivatalos lapjában közzé kell tenni. A Szabályzatban:

a) meg kell jelölni a rendelkezésre álló menetvonalak számát,

b) meg kell határozni a vasúti pályahasználat feltételeit,

c) a 4. §-ra figyelemmel ismertetni kell a pályakapacitás-elosztás elveit és feltételeit,

d) meg kell határozni a pályakapacitás-elosztási eljárás szabályait, menetét és határidőit,

² A biztonsági tanúsítványra vonatkozó új közösségi irányelv várhatóan 2003-ban jelenik meg. A külön jogszabály az irányelvet harmonizálja.

e) ismertetni kell azt, hogy a pályakapacitás kihasználásának korábbi mértékét az újabb pályakapacitás-elosztási kérelmek elbírálásánál hogyan és mennyiben veszik figyelembe,

f) meg kell határozni azokat az eseteket és feltételeket, amelyeknél a vasúti pálya használata esetenként korlátozható,

g) meg kell határozni a vasúti pálya eseti használatára vonatkozó, valamint a nemzetközi szolgáltatásokkal összefüggő kérelmek elbírálásának a szabályait,

h) meg kell hirdetni a kapacitáselosztás részletes ütemtervét,

i) meg kell határozni a túlterhelt vasúti pálya esetén követendő eljárási szabályokat.

(2) A vasúti pályahasználati díjak, alkalmazási feltételeik, módosításuk, valamint a kedvezmények meghatározásának szabályait külön jogszabály³ állapítja meg.

(3) A Szabályzatban tájékoztatást kell adni arról is, hogy a pályavasúti társaság a vasúti pályahasználatához kapcsolódó szolgáltatások közül — kötelezően, illetve a vasútvállalat külön megrendelése alapján — milyen szolgáltatásokat végez.

(4) A Szabályzatot a gazdasági és közlekedési miniszter és a pénzügyminiszter együttesen hagyja jóvá.

6. §

(1) Az a vasútvállalat, amely vasúti személyszállítás, vasúti árutovábbítás vagy vontatás céljából a vasúti pályát használni kívánja, a VPI-től kérheti, hogy részére tegye lehetővé — adott időszakban, meghatározott gyakorisággal és időben — a vasúti pályának vagy a pálya meghatározott szakaszának a használatát.

(2) A VPI az egyes vasútvállalatoktól beérkezett kérelmek alapján elosztja a menetvonalakat, vagyis meghatározza azt, hogy melyik vasútvállalat mely időpontban és mely szakaszon használhatja a vasúti pályát.

(3) A VPI — a vasútvállalat kérelmében foglaltaktól függően — a vasúti pálya használatát egy menetrendi időszakra, ennél rövidebb határozott időtartamra vagy eseti igénybevételre biztosítja a vasútvállalat részére pontosan megjelölve az igénybe vehető pályaszakaszt, az igénybevétel időpontját vagy időtartamát, és erről a kérelmezőt, valamint az illetékes pályavasúti társaságot írásban értesíti.

(4) A kérelmező a részére biztosított menetvonalakat más vasútvállalatra sem ellenszolgáltatás fejében, sem ingyenesen nem ruházhatja át. E tilomba ütköző jogügylet esetén a VPI mind az átruházót, mind az átvevőt legfeljebb háromévi időtartamra kizárhatja a vasúti pálya igénybevételéből.

³ A vasúti pályahasználati díjakról szóló 66/2003. (X. 20.) GKM—PM együttes rendelet.

(5) A VPI a vasúti pálya használatára jogosított vasút-vállalatot, a használatra lekötött pályaszakaszokat és a lekötés idejét nyilvántartja, és a Központi Statisztikai Hivatal részére a 8. § (2) bekezdésében meghatározottaknak megfelelően minden év december 31-éig megküldi. A vasúti pályaszakaszok lekötéséről, azok helyéről és idejéről a vasúttársaságok részére — kérelmükre — tájékoztatást ad.

7. §

A VPI-től kapott írásbeli hozzájárulás alapján a vasút-vállalat állapodik meg a pályavasúti társasággal a vasúti pályahasználat részletes feltételeiről, a fizetendő díjról és a díjfizetés módjáról, időpontjáról, a vasútvállalat és a pályavasúti társaság jogairól és kötelezettségeiről. A vasút-vállalat és a pályavasúti társaság a VPI-nek a pályakapacitás biztosítása tárgyában meghozott döntését nem módosíthatják.

8. §

(1) A VPI-nek minden évben vasúti menetrendet kell készítenie. A vasúti menetrend rögzíti a vasúti pályán a menetrend érvényességi időtartama alatt tervezett összes vonatmozgást meghatározó adatot. A vasúti menetrend elkészítéséhez a VPI javaslatot kérhet a pályavasúti társaságtól.

(2) A vasúti menetrend érvényességi időtartama — az Európai Unió tagállamai pályakapacitás-elosztó szervezeteinek eltérő megállapodása hiányában — minden év december hónapjának második szombatján 24.00 órakor kezdődik és a következő év december hónapjának második szombatján 24.00 óráig tart.

9. §

(1) A vasúti pálya igénybevételére irányuló kérelmeket — az eseti kérelmek kivételével —, a következő vasúti menetrend érvényességi időtartamára vagy annak egy részére, a menetrend érvénybe lépését megelőzően legalább tizenkét hónappal kell a VPI-hez benyújtani.

(2) A VPI legalább tizenegy hónappal a vasúti menetrend érvénybe lépése előtt — az Európai Unió tagállamai pályakapacitás-elosztó szervezeteivel együttműködve — előzetes nemzetközi menetvonalakat határoz meg, és biztosítja, hogy az elosztás során a menetvonalakat a lehető legnagyobb mértékben megtartsák.

(3) A VPI a kapacitáskérelmek benyújtási határideje után legkésőbb négy hónappal elkészíti a vasúti menetrend tervezetét. Azon vasútvállalatok részére, amelyek a vasúti

pálya igénybevételének a lehetőségét kérték, és a többi érdekelt részére legalább egy hónapot kell biztosítani észrevételeik megtételére.

10. §

(1) A VPI-nek a pályakapacitás-elosztásnál figyelembe kell vennie azt, hogy a vasúti pályaszakaszok és az állomási berendezések gyakorlati kihasználtsága — óránként vizsgálva — lehetőleg ne haladja meg a 60%-ot, illetve csúcs-időszakban — legfeljebb három egymást követő órában — a 75%-ot.

(2) Az Európai Unió valamely tagállamában székhellyel rendelkező vasútvállalatok számára 2006. december 31. napjáig a vasúti pálya igénybevétele a gyakorlati kihasználhatóság figyelembevételével számított vonatmennyiség 20%-ára korlátozható.

11. §

(1) A kapacitáselosztás során felmerült vitás kérdések rendezésére egyeztetési eljárást kell lefolytatni. Az egyeztetés során a VPI az igényelttől eltérő kapacitást is felajánlhat.

(2) Az egyeztetési eljárást a vasúti menetrendtervezet megjelenését követően legkésőbb két hónappal kell befejezni. Az egyeztetésekkel nem rendezett vitás kérdésekben hozott döntésről a kérelmezőket 10 munkanapon belül tájékoztatni kell.

(3) A VPI — amennyiben megfelelő alternatív útvonalak állnak rendelkezésre — az érdekelt felekkel folytatott egyeztetés során a Szabályzatban külön vasúti pályaszakaszt jelölhet ki meghatározott forgalom számára. Ilyen kijelölés esetén a VPI a meghatározott forgalom körébe tartozó szolgáltatásokat előnyben részesíti más szolgáltatókkal szemben a kapacitáselosztás során. A kijelölés nem akadályozhatja meg, hogy az adott vasúti pályaszakaszt más forgalom céljára is használják, ha van rendelkezésre álló kapacitás, és az azon közlekedő vasúti járművek megfelelnek az érintett vasútvonalon való közlekedés műszaki feltételeinek.

(4) A VPI-nek az igények elbírálásával kapcsolatos gyakorlatát össze kell hangolnia az Európai Unió tagállamai, illetve a szomszédos országok hasonló feladatot ellátó szervezeteinek a gyakorlatával.

12. §

(1) Ha a kérelmek kielégítése egyeztetéssel sem biztosítható, a VPI-nek az érintett vasúti pályaszakaszt a Szabályzatban túlterhelt vasúti pályaszakaszként kell felüntetnie. Ugyanezt kell tennie, ha valamely vasúti pálya-

szakaszon a közeljövőben előreláthatóan kapacitáshiány lép fel.

(2) Túlterhelt vasúti pályaszakasz esetében a pályavasúti társaság — a VPI felkérésére — a 13. § (1) bekezdése alapján kapacitáselemzést végez, kivéve, ha a 14. §-ban meghatározott kapacitásbővítési terv megvalósítása már folyamatban van.

(3) Túlterhelt vasúti pályaszakasz esetén a VPI a Szabályzatban elsőbbséget biztosíthat a közszolgáltatási tevékenységet végző kérelmezőnek a többi kérelmezővel szemben. A VPI ezen kívül más közlekedéspolitikai célokból is biztosíthat elsőbbséget a túlterhelt vasúti pályaszakaszon.

13. §

(1) A pályavasúti társaság — kapacitáselemzéssel — meghatározza azokat a szűk keresztmetszeteket, amelyek akadályozzák a kérelmek megfelelő kielégítését, feltárja a túlterheltség okait, továbbá rövid és középtávú intézkedéseket javasol a túlterheltség csökkentése érdekében a gazdasági és közlekedési miniszternek.

(2) A kapacitáselemzésben figyelembe kell venni a vasúti pályaszakasz jellemzőit, az üzemeltetés módját, a különböző közlekedési szolgáltatások feltételeit és ezeknek a tényezőknek a pályakapacitásra gyakorolt hatását, a sebesség módosítását és a vasúti pálya végrehajtható fejlesztéseit.

(3) A kapacitáselemzést a vasúti pályaszakasz túlterhelte nyilvánítását követő hat hónapon belül el kell végezni.

14. §

(1) A pályavasúti társaság a kapacitáselemzés elkészítését követő hat hónapon belül kapacitásbővítési tervet készít, figyelembe véve az üzemeltetők igényeit.

(2) A kapacitásbővítési terv meghatározza:

- a) a túlterheltség okait,
- b) a forgalom várható jövőbeli alakulását,
- c) a vasúti pályaszakasz fejlesztésének korlátjait,
- d) a kapacitásbővítés lehetőségeit és költségeit, ideértve a pályahasználati díjak várható változásait,
- e) a javasolt intézkedések megvalósításának ütemtervét.

(3) A VPI a kapacitásbővítési tervet a gazdasági és közlekedési miniszter elé terjeszti.

15. §

(1) A nemzetközi törzshálózathoz tartozó pályahálózaton a VPI-nek a beérkezett pályakapacitás-igénybevételi kérelmeket egyeztetnie kell az Európai Unió tagállamai pályakapacitás-elosztó szervezeteivel.

(2) A nemzetközi törzshálózathoz tartozó vasúti pálya kapacitásának az elosztásánál a VPI-nek fokozottan ügyelnie kell arra, hogy maradjon pályakapacitás az — ezt követően érkező — eseti igénybevételi kérelmek teljesítésére.

16. §

A VPI-nek — mind a nemzetközi törzshálózat, mind pedig az egyéb vasúti pálya igénybevételére vonatkozó — eseti pályakapacitási kérelmeket öt munkanapon belül kell elbírálnia.

17. §

(1) Az a kérelmező, amelyik egy menetrendi időszaknál hosszabb időre kívánja biztosítani magának a vasúti pálya használatát, a pályavasúti társasággal keretszerződést köthet.

(2) A keretszerződésben meg kell határozni a következő vasúti menetrend érvényességi idejét meghaladó időszakra a kérelmező által igényelt és a VPI által felajánlott pályakapacitás jellemzőit.

(3) A keretszerződéssel nem zárható ki az, hogy az abban megjelölt vasúti pályát más kérelmező használhassa, de a VPI-nek törekednie kell arra, hogy a keretszerződést kötő kérelmező igényeit a keretszerződésben meghatározottak szerint kielégítse.

(4) A felek a keretszerződésben meghatározott feltételeket — a vasúti pálya jobb kihasználása érdekében — közös megegyezéssel módosíthatják.

(5) A keretszerződésben szankció is kiköthető arra az esetre, ha valamelyik szerződő fél hibájából — a (4) bekezdésben foglaltak kivételével — a szerződés módosítása válik szükségessé, vagy a szerződésben foglaltak nem teljesíthetők.

(6) A keretszerződés legfeljebb ötévi időtartamra köthető, ennél hosszabb időtartamú keretszerződés csak kereskedelmi szerződésekkel, szakosított beruházásokkal vagy kockázatokkal indokolható. Tíz évnél hosszabb időre keretszerződés csak olyan esetben köthető, ha a kérelmező részt vesz hosszú távon megvalósuló vasúti beruházásban. A keretszerződésben ilyen esetben rögzíteni kell a kérelmező beruházással kapcsolatos kötelezettségeit is.

18. §

A VPI — különösen terhelt pályaszakaszok esetén — visszavonhatja a kérelmezőtől azoknak a menetvonalaknak az igénybevételi jogát, amelyeket legalább egy hónapon keresztül a Szabályzatban rögzített küszöbértéknél kevesebb alkalommal vettek igénybe, kivéve, ha ez nem a kérelmező hibájából történt.

19. §

(1) A vasúti pályafenntartási munkák lehetővé tétele érdekében szükséges kérelmeket legalább egy évvel a vasúti menetrend életbe lépése előtt kell benyújtani a VPI részére.

(2) A VPI a kapacitáselosztás során figyelembe veszi a rendszeres pályafenntartási munkákra fenntartott kapacitásnak a kérelmezők tevékenységére gyakorolt hatásait.

(3) A nem tervezett pályafenntartási munkák esetén a vasútállomás és a pályavasúti társaság a VPI bevonásával közösen módosítják a 7. § szerinti megállapodást.

20. §

(1) A vonatközlekedésben bekövetkezett üzemzavar esetén a pályavasúti társaság köteles mindent megtenni a zavar előtti állapot visszaállítására. A pályavasúti társaság — ha szükségesnek tartja — kérheti a vasútállomásoktól, hogy térítés ellenében bocsássák rendelkezésre a zavar előtti állapot mielőbbi visszaállításához a legmegfelelőbbnek ítélt eszközöket.

(2) Ha az üzemzavar a vasúti pályát (pályaszakaszt) ideiglenesen használhatatlanná teszi, a VPI annak igénybevételi jogát a helyreállításához szükséges időtartamra külön értesítés nélkül visszavonhatja, korlátozhatja, vagy más útirányt ajánlhat fel.

(3) A pályavasúti társaság üzemzavar esetére szóló tervet készít, amelyben feltünteti azokat az állami szerveket, amelyeket a vasúti közlekedést akadályozó jelentős üzemzavarról tájékoztatni kell.

21. §

(1) A vasútállomás a Pályahasználati Döntőbizottságtól kérheti a VPI — pályakapacitás biztosítása tárgyában meghozott — döntésének módosítását, ha úgy véli, hogy hátrányos megkülönböztetésben van része, vagy a VPI azok meghatározásánál nem az e rendeletben foglaltak szerint járt el.

(2) A Pályahasználati Döntőbizottságnak az ilyen kérelmek elbírálásával kapcsolatos gyakorlatát, annak elveit, össze kell hangolnia az Európai Unió tagállamai, illetve a szomszédos országok hasonló feladatot ellátó szervezeteinek a gyakorlatával.

(3) A Pályahasználati Döntőbizottság a kérelem beérkezésétől számított két hónapon belül köteles döntést hozni.

(4) A Pályahasználati Döntőbizottság eljárási és működési rendjét külön jogszabály határozza meg.

22. §

Ez a rendelet a Magyar Köztársaság és az Európai Közösségek és azok tagállamai közötti társulás létesítéséről szóló, Brüsszelben, 1991. december 16-án aláírt Európai Megállapodás tárgykörében, a Megállapodást kihirdető 1994. évi I. törvény 3. §-ával összhangban — a vasútról szóló törvényben, a vasúti pályahasználati díjról szóló GKM—PM együttes rendeletben és a vasúti tevékenységek vasúti társaságon belüli számviteli elkülönítéséről szóló GKM—PM együttes rendeletben foglaltakkal együtt — az Európai Parlament és a Tanács a vasúti infrastruktúra-kapacitás elosztásáról, a vasúti infrastruktúra-használati díjak felszámításáról és a biztonsági tanúsítványról szóló 2001/14/EK irányelvvel összeegyeztethető szabályozást tartalmaz.

23. §

Ez a rendelet a Magyar Köztársaságnak az Európai Unióhoz történő csatlakozásáról szóló nemzetközi szerződést kihirdető törvény hatálybalépésének a napján lép hatályba, egyidejűleg hatályát veszti a vasúti tevékenységek vasúti társaságon belüli számviteli elkülönítéséről szóló 34/2003. (V. 28.) GKM—PM együttes rendelet 4. §-a (2) bekezdésének *b)*, *d)* és *m)* pontja, valamint a 4. §-ának (3) bekezdése.

24. §

(1) A vasúti tevékenységek vasúti társaságon belüli számviteli elkülönítéséről szóló 34/2003. (V. 28.) GKM—PM együttes rendelet (a továbbiakban: R.) 3. §-a (1) bekezdésének *a)* pontja helyébe a következő rendelkezés lép:

(A vasúti társaság szervezetén belül elkülönítendő)

„*a)* a pályavasúti,”

(szervezet).

(2) Az R. 4. §-a (1) bekezdésének első mondata helyébe a következő rendelkezés lép:

„(1) A pályavasúti szervezet végzi a (2) bekezdés szerinti vasúti pályahálózat működtető tevékenységet.”

(3) Az R. 4. §-a (2) bekezdésének *l)* pontja helyébe a következő rendelkezés lép:

(Pályahasználati működési tevékenység:)

„*l)* a menetrendtervezet készítése,”

Dr. Csillag István s. k.,
gazdasági és közlekedési miniszter

A környezetvédelmi és vízügyi miniszter 14/2003. (X. 21.) KvVM rendelete

a Budakalászi Kemotaxonómiai Botanikus Kert Természetvédelmi Terület létesítéséről és a Budai Tájvédelmi Körzet határának módosításáról

A természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény 24. § (1) bekezdés *a*) pontjában, valamint 85. § *b*) pontjában kapott felhatalmazás alapján a következőket rendeltem el:

1. §

Védetté nyilvánítom Budakalászi Kemotaxonómiai Botanikus Kert Természetvédelmi Terület elnevezéssel a Budakalász 0194/2, 0214/5 a, 0214/5 b ingatlan-nyilvántartási helyrajzi számú, összesen 5 hektár kiterjedésű területet.

2. §

(1) A Budakalászi Kemotaxonómiai Botanikus Kert Természetvédelmi Terület természetvédelmi kezeléssel járó feladatait — a kezelési tervben foglaltaknak megfelelően — a Duna—Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság látja el.

(2) A védetté nyilvánítás indokát és természetvédelmi célját a Természetvédelmi Kezelési Terv tartalmazza.

(3) A természetvédelmi területek Természetvédelmi Kezelési Tervét e rendelet *melléklete* tartalmazza.

3. §

(1) A Budai Tájvédelmi Körzet bővítéséről szóló 5/1991. (III. 22.) KTM rendelettel, valamint a természetvédelmi terület védettségének megszüntetéséről szóló 27/1994. (VIII. 6.) KTM rendelettel módosított 9/1978. (TK. 55.) OKTH számú határozattal létesített Budai Tájvédelmi Körzethez csatolom és védetté nyilvánítom a Budapest II. kerület 15880/15—16, 15980/40 ingatlan-nyilvántartási helyrajzi számú, összesen 131 m² kiterjedésű ingatlant, egyidejűleg a Budai Tájvédelmi Körzet részét képező 15980/42 ingatlan-nyilvántartási helyrajzi számú, 131 m² kiterjedésű ingatlant védettségét feloldom.

(2) A határkorrekció a Tájvédelmi Körzet ezen határszakaszának a valóságban történő egyértelmű beazonosítását teszi lehetővé.

4. §

Ez a rendelet a kihirdetését követő 8. napon lép hatályba.

Dr. Persányi Miklós s. k.,
környezetvédelmi és vízügyi miniszter

Melléklet

a 14/2003. (X. 21.) KvVM rendelethez

A Budakalászi Kemotaxonómiai Botanikus Kert Természetvédelmi Terület bővítési területének Természetvédelmi Kezelési Terve

1. Természetvédelmi gyakorlati célkitűzések

— A botanikus kerti gyűjtemény kiemelkedő értékének, a Magyarországon egyedülálló és nemzetközileg is jelentős Rolf Dahlgreen-féle kemotaxonómiai rendszerű növénygyűjtemény fenntartása és fejlesztése,

— a termesztett gyógynövények hatóanyag-törzsállomány és génbank szerepének megőrzése,

— a „Pilis-kert” tematikus növénygyűjtemény megtartása és fejlesztése,

— a botanikus kert növénygyűjteményi szerepének megőrzése és fejlesztése a gyógynövény ismereti szakoktatásban,

— a botanikus kert természeti értékei megőrzését kiszolgáló udvar és járulékos létesítmények fenntartása.

2. Természetvédelmi stratégiák

— A mesterségesen kialakított növényegyüttes csak folyamatos kezeléssel tartható fenn, ennek érdekében a terület tulajdonosának és kezelőjének pótolnia kell az eltűnő gyűjteményi fajokat, a meglévőket ápolni, és meg kell akadályoznia az oda nem illő fajok betelepülését.

— A tervezési területen az oktatást, bemutatót szolgáló létesítmények fenntartásáról, fejlesztéséről gondoskodni kell.

3. Természetvédelmi kezelési módok, korlátozások és tilalmak

Gyűjteményi, gyepterületen: kertészeti fenntartó kezelés:

— A gyepet a vegetációs periódusban a terület tulajdonosa/kezelője köteles rendszeresen, elsősorban kézi erővel ápolni, gyomtalanítani. A gyűjtemény fejlesztését nemesítéssel és a nemzetközi magcserével kell biztosítani, esetenként a hazai élőhelyekről történő betelepítés is megengedett. A védett fajok vagy védett területekről való beszerzés esetében az illetékes természetvédelmi hatóság engedélye szükséges.

— A bemutatás feltételeinek megteremtéséhez és fenntartásához a terület kezelője gondoskodjon a kertépítészeti elemek rendszeres karbantartásáról, elhasználódás esetén cseréjéről, tájkozottatóablak kihelyezéséről.

Kivett, udvarterületen: kézi vagy könnyű géppel végzett kaszálás, fűnyírás:

— A területet gyommentesen kell tartani kaszálással, indokolt esetben vegyszeres gyomirtással. A vegyszeres kezelést csak úgy szabad alkalmazni, hogy a növénygyűjteményt ne károsítsa. A levágott növényi anyagot a területről a kaszálást követő egy hónapon belül el kell szállítani.

III. rész HATÁROZATOK**A Kormány határozatai****A Kormány
1104/2003. (X. 21.) Korm.
határozata****a Holocaust Dokumentációs Központ
és Emlégyűjtemény Közalapítvány Alapító Okiratának
módosításáról**

1. A Kormány elfogadja a Holocaust Dokumentációs Központ és Emlégyűjtemény Közalapítvány Alapító Okiratának módosítását, és felhatalmazza a nemzeti kulturális örökség miniszterét, hogy a módosítás ügyében a Kormány, mint az alapító nevében és képviselőjeként az illetékes bíróságnál eljárjon.

Felelős: nemzeti kulturális örökség minisztere

Határidő: azonnal

2. A módosításokkal egységes szerkezetbe foglalt Alapító Okiratot a bíróság határozatának jogerőre emelkedését követően a Magyar Közlönyben közzé kell tenni.

Felelős: Miniszterelnöki Hivatal vezető miniszter
nemzeti kulturális örökség minisztere

Határidő: a bírósági nyilvántartásba vétel jogerőre emelkedését követően azonnal

A miniszterelnök helyett:

Kiss Péter s. k.,
a Miniszterelnöki Hivatal vezető miniszter

**V. rész KÖZLEMÉNYEK,
HIRDETMÉNYEK****Az adatvédelmi biztos közleménye****Felhívás a személyes adatok kezelésével kapcsolatos
elutasított kérelmek és a közérdekű adatok
megismerésére irányuló elutasított kérelmek
bejelentésére**

Az adatvédelmi biztos a személyes adatok védelméről és a közérdekű adatok nyilvánosságáról szóló 1992. évi LXIII. törvény (a továbbiakban: törvény) 13. §-ának (3) és 20. §-ának (4) bekezdésében foglalt kötelezettségük teljesítésére felhívja a személyes adatok és a közérdekű adatok kezelőit.

A 2002. évre vonatkozó összesítést a személyes adatok kezelésével kapcsolatos elutasított kérelmekről és a közérdekű adatok megismerésére irányuló elutasított kérelmekről az elutasítás indokának megjelölésével az adatvédelmi biztosnak 2003. december 15-ig, a 2003. évre vonatkozó összesítést 2004. február 1-jéig kell megküldeni a következő címre:

Adatvédelmi Biztos Irodája
1051 Budapest, Nádor u. 22.
(vagy postacím: 1387 Budapest, Pf. 40)

A válaszadási kötelezettség szempontjából személyes adat iránti kérelem minden, az érintett által benyújtott, saját adataira vonatkozó betekintési, törlési, helyesbítési kérelem.

Közérdekű adat iránti kérelem a törvény 19. §-ában foglaltaknak megfelelően az állami vagy helyi önkormányzati feladatot, valamint egyéb közfeladatot ellátó szerv vagy személy kezelésében lévő adatok megismerésére irányuló kérelem.

Az értesítési kötelezettség közérdekű adatok tekintetében az állami vagy helyi önkormányzati feladatot, valamint jogszabályban meghatározott egyéb közfeladatot ellátó szervekre vagy személyekre, személyes adatok tekintetében az állami szervek és a magánszféra adatkezelőire vonatkozik.

Kérem az adatkezelőket, adjanak tájékoztatást a teljesített kérelmekről is.

Dr. Péterfalvi Attila s. k.,
adatvédelmi biztos

**A Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium Heves Megyei Földművelésügyi Hivatalának
(3301 Eger, Barkóczy út 7. Pf. 145)**

h i r d e t m é n y e

Az FVM Heves Megyei Földművelésügyi Hivatala — a földrendező és a földkiadó bizottságokról szóló 1993. évi II. törvény 4/B. §-ának (5) bekezdése alapján —

n y i l v á n o s s o r s o l á s t

tart a Kossuth Mezőgazdasági Szövetkezet (FA), Karácsond használatában lévő, részarány-földtulajdonnak megfelelő földek kiadása céljából.

I. Sorsolás helye: Karácsond, Hősök tere 1., Művelődési Ház.

II. Sorsolási időpontok:

1. 2003. november 25., 10 óra.

A sorsoláson részvételre jogosultak köre: a Kossuth Mezőgazdasági Szövetkezet (FA), Karácsond gazdálkodási területén részarány-földtulajdonnal (aranykoronával) rendelkező azon személyek, akiket a 2001. évi CXVIII. törvény 5/B. §-ának (2) bekezdése alapján határidőben benyújtott kérelmüket módosították.

Település: Karácsond

Helyrajzi szám	Művelési ág	Terület (ha, m ²)	Összes AK érték	Sorsolandó AK érték	Terület hasznosítására vonatkozó korlátozás
0117/4	szántó	13,1316	229,09	107,43	
0119/2	szántó	11,7168	229,87	209,24	

Település: Adács

Helyrajzi szám	Művelési ág	Terület (ha, m ²)	Összes AK érték	Sorsolandó AK érték	Terület hasznosítására vonatkozó korlátozás
0175/1	szántó	16,9744	257,16	14,92	

Település: Nagyfűged

Helyrajzi szám	Művelési ág	Terület (ha, m ²)	Összes AK érték	Sorsolandó AK érték	Terület hasznosítására vonatkozó korlátozás
0116/1	szántó, gyep (legelő)	13,8127	275,10	68,68	

2. 2003. november 25., 14 óra.

A sorsoláson részvételre jogosultak köre: a Kossuth Mezőgazdasági Szövetkezet (FA), Karácsond gazdálkodási területén részarány-földtulajdonnal (aranykoronával) rendelkező azon személyek, akiket a földkiadó bizottság birtokba helyezett, és még kiadatlan AK-val rendelkeznek.

A sorsolásra kerülő földrészletek adatai:

Település: Karácsond

Helyrajzi szám	Művelési ág	Terület (ha, m ²)	Összes AK érték	Sorsolandó AK érték	Terület hasznosítására vonatkozó korlátozás
0117/4	szántó	13,1316	229,09	121,66	
0119/2	szántó	11,7168	229,87	20,63	

3. 2003. november 26., 9 óra.

A sorsoláson részvételre jogosultak köre: a Kossuth Mezőgazdasági Szövetkezet (FA), Karácsond gazdálkodási területén részarány-földtulajdonnal (aranykoronával) rendelkező azon személyek, akiket a 2001. évi CXVIII. törvény 5/B. §-ának (1) bekezdése alapján határidőben kérelmet nyújtottak be.

4. 2003. november 26., 13 óra.
2003. november 27., 10 óra.

A sorsoláson részvételre jogosultak köre: a Kossuth Mezőgazdasági Szövetkezet (FA), Karácsond gazdálkodási területén még ki nem adott részarány-földtulajdonnal (aranykoronával) rendelkező személyek.

Település: Adács

Helyrajzi szám	Művelési ág	Terület (ha, m ²)	Összes AK érték	Sorsolandó AK érték	Terület hasznosítására vonatkozó korlátozás
0175/1	szántó	16,9744	257,16	76,79	

Település: Gyöngyöshalász

Helyrajzi szám	Művelési ág	Terület (ha, m ²)	Összes AK érték	Sorsolandó AK érték	Terület hasznosítására vonatkozó korlátozás
093/137	szántó	0,1246	2,60	2,60	
095/32	szőlő	0,1385	6,74	6,74	
095/49	szántó	2,8267	65,43	65,43	
095/76	szántó	0,4014	11,16	11,16	
095/82	szántó	0,2075	5,77	5,77	
095/83	szántó	0,3190	8,87	8,87	
095/94	gyep (legelő)	0,1822	3,81	3,81	

Település: Karácsond

Helyrajzi szám	Művelési ág	Terület (ha, m ²)	Összes AK érték	Sorsolandó AK érték	Terület hasznosítására vonatkozó korlátozás
06/102	szántó	0,1534	4,26	4,26	
06/111	szántó	30,1628	688,07	24,08	
012/16	szántó	4,9146	166,00	166,00	
014/4	gyep (rét)	0,3164	2,75	2,75	
018/8	szántó	1,2221	32,00	32,00	
020/14	gyep (rét)	0,1358	1,18	1,18	
055/20	szántó	0,0543	1,51	1,51	
055/31	gyep (rét)	0,5375	4,68	4,68	
055/32	erdő	0,7469	5,68	5,68	
056/6	gyep (legelő)	1,6918	8,80	8,80	
056/14	szántó	1,2952	36,01	36,01	
066/2	szántó	0,1975	6,70	6,70	
066/24	gyep (legelő)	0,2082	1,08	1,08	
085/2	erdő	3,1139	23,67	23,67	
096/64	szántó	0,2527	8,57	8,57	
096/68	szántó	0,1972	6,69	6,69	
096/83	szántó	3,0046	69,83	69,83	
098/11	szántó	0,2920	9,40	9,40	
098/31	szántó	0,8042	22,75	22,75	
2039	szántó	0,2127	5,91	5,91	zártkert
2076/1	szántó	0,2129	5,92	5,92	zártkert
2084	szántó	0,4022	11,18	11,18	zártkert
2086	szántó	0,4022	11,18	11,18	zártkert

Helyrajzi szám	Művelési ág	Terület (ha, m ²)	Összes AK érték	Sorsolandó AK érték	Terület hasznosítására vonatkozó korlátozás
2087	szántó	0,2793	7,76	7,76	zártkert
2088	kert	0,1408	3,79	3,79	zártkert
2099	szántó	0,1043	2,90	2,90	zártkert
2100	szántó	0,1043	2,90	2,90	zártkert
2101	szántó	0,4239	11,78	11,78	zártkert
2103	szántó	0,4037	11,22	11,22	zártkert
2104	szántó	0,4172	11,60	11,60	zártkert
2105	szántó	0,4183	11,63	11,63	zártkert
2106	szántó	0,4194	11,66	11,66	zártkert
2109	szántó	0,4248	11,81	11,81	zártkert
2110	szántó	0,2152	5,98	5,98	zártkert
2111	szántó	0,2130	5,92	5,92	zártkert
2112	szántó	0,4381	12,17	12,17	zártkert
2114	szántó	0,3978	11,06	11,06	zártkert
2116	szántó	1,5451	42,95	42,95	zártkert
2122	szántó	0,2031	5,65	5,65	zártkert
2123	szántó	0,5780	16,07	16,07	zártkert
2124	szántó	0,2812	7,82	7,82	zártkert
2125	szántó	0,2095	5,82	5,82	zártkert
2126	szántó	0,2096	5,83	5,83	zártkert
2127	szántó	0,2140	5,95	5,95	zártkert
2128	szántó	0,2083	5,79	5,79	zártkert
2129	szántó	0,2857	7,94	7,94	zártkert
2130	szántó	0,5670	15,76	15,76	zártkert
2131	szántó	0,4392	12,21	12,21	zártkert
2132	szántó	0,4268	11,87	11,87	zártkert
2133	szántó	0,4145	11,52	11,52	zártkert
2134	szántó	0,2846	7,91	7,91	zártkert
2135	kert	0,1478	3,98	3,98	zártkert
2136	szántó	0,4078	11,34	11,34	zártkert
2137	szántó	0,5804	16,14	16,14	zártkert
2139	szántó	0,2902	8,07	8,07	zártkert
2140	szántó	0,4112	11,43	11,43	zártkert
2141	szántó	0,2241	6,23	6,23	zártkert
2142	szántó	0,2118	5,89	5,89	zártkert
2143	szántó	0,2207	6,14	6,14	zártkert
2144	szántó	0,2016	5,60	5,60	zártkert
2145	szántó	0,2241	6,23	6,23	zártkert
2146	szántó	0,2084	5,79	5,79	zártkert
2147	szántó	0,5657	15,73	15,73	zártkert
2148	szántó	0,1524	4,24	4,24	zártkert
2149	szántó	0,9895	27,51	27,51	zártkert
2153	szántó	0,4190	11,65	11,65	zártkert
2154	szántó	0,4257	11,83	11,83	zártkert

Helyrajzi szám	Művelési ág	Terület (ha, m ²)	Összes AK érték	Sorsolandó AK érték	Terület hasznosítására vonatkozó korlátozás
2156	szántó	0,1557	4,33	4,33	zártkert
2158	szántó	0,3203	8,90	8,90	zártkert
2162/2	szántó	1,3990	38,89	38,89	zártkert
2203	szántó	0,3792	10,54	10,54	zártkert
2204	szántó	0,1866	5,19	5,19	zártkert
2206	kert	0,1294	3,48	3,48	zártkert
2207	kert	0,1429	3,84	3,84	zártkert

Település: Nagyút

Helyrajzi szám	Művelési ág	Terület (ha, m ²)	Összes AK érték	Sorsolandó AK érték	Terület hasznosítására vonatkozó korlátozás
0123/15	szántó	20,5687	415,98	32,50	

Település: Tarnazsadány

Helyrajzi szám	Művelési ág	Terület (ha, m ²)	Összes AK érték	Sorsolandó AK érték	Terület hasznosítására vonatkozó korlátozás
0240/13	szántó	23,3429	583,95	583,95	

Település: Nagyfüged

Helyrajzi szám	Művelési ág	Terület (ha, m ²)	Összes AK érték	Sorsolandó AK érték	Terület hasznosítására vonatkozó korlátozás
03/31	szántó	24,0481	647,70	647,70	
03/44	szántó	0,2439	8,27	8,27	
03/83	szántó	18,2740	553,58	23,19	
03/85	szántó	4,4759	104,36	12,73	
03/113	szántó	1,6508	55,96	3,65	
017/40	szántó, gyep (rét)	3,8651	109,36	109,36	
017/46	szántó	0,5724	15,91	3,47	
022/22	gyep (legelő)	0,9934	8,08	8,08	
022/24	gyep (legelő)	1,0170	8,08	8,08	
041/6	gyep (legelő)	0,1476	1,64	1,64	
041/7	gyep (legelő)	0,7116	7,90	7,90	
041/8	szántó	0,0428	1,45	1,45	
044/3	szántó	5,6401	205,47	205,47	
049/13	szántó	2,5312	52,90	52,90	
050/6	szántó	1,8650	38,98	38,98	
053/8	szántó, gyep (rét)	3,5563	88,99	88,99	
053/9	szántó, gyep (rét)	8,1612	242,02	242,02	
062/1	szántó	19,4670	408,36	222,41	
062/2	gyep (rét)	2,5124	82,91	82,91	
065	szántó, gyep (rét)	9,3263	235,45	235,45	
067/3	szántó, gyep (legelő)	19,9365	384,10	352,48	
085/2	gyep (legelő)	16,5891	141,10	141,66	
091/31	szántó	4,1319	76,90	76,90	
091/35	szántó	0,2116	3,99	3,99	
091/36	szántó	0,3187	6,00	6,00	

Helyrajzi szám	Művelési ág	Terület (ha, m ²)	Összes AK érték	Sorsolandó AK érték	Terület hasznosítására vonatkozó korlátozás
095/39	szántó	0,9553	24,99	1,80	
095/42	szántó	4,7849	131,37	131,37	
098/12	gyep (legelő)	12,2253	63,57	63,57	
0104/2	gyep (legelő)	9,6946	117,43	117,43	
0114/21	gyep (legelő)	2,4008	26,65	26,65	
0119/12	szántó	6,8855	124,80	18,71	
0122/14	gyep (legelő)	11,1840	95,59	95,59	
0156/18	szántó	1,2015	40,73	6,70	

A sorsolás nyilvános, azon bárki jelen lehet.

Több részarány-tulajdonos egyezségen alapuló írásbeli igényét, valamint a kisorsolt földrészekre vonatkozó cseremegállapodásokat a Földművelésügyi Hivatal figyelembe veszi. A közös igényt a sorsolás kezdetéig a helyszínen, a cserét pedig a sorsolást követő 15 napig lehet a Földművelésügyi Hivatalhoz benyújtani.

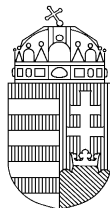
A sorsolás a helyben szokásos módon is meghirdetésre kerül.

A sorsoláson bármely okból meg nem jelenő jogosult később a mulasztására hivatkozva semmiféle jogot nem érvényesíthet, ebből az okból a sorsolás eredménye nem változtatható meg.

Akinek a nyilvános sorsolás jogos érdekét érinti, vagy sérti, törvénysértésre hivatkozással a sorsolást követő 48 órán belül a Fővárosi és Pest Megyei Földművelésügyi Hivatalhoz címzett, de a Heves Megyei Földművelésügyi Hivatalhoz (3300 Eger, Barkóczy út 7.) kifogást nyújthat be.

Szabó József s. k.,
hivatalvezető

A MAGYAR HIVATALOS KÖZLÖNYKIADÓ megjelentette a

TÖRVÉNYEK ÉS RENDELETEK HIVATALOS GYŰJTEMÉNYE 2002

című hétkötetes jogszabálygyűjteményt.

A kiadványt az Igazságügyi Minisztérium és a Miniszterelnöki Hivatal a korábbi évek gyakorlatához hasonlóan név- és tárgymutatóval, kiegészítő jegyzetekkel, valamint változásmutatóval látta el.

A jogszabálygyűjtemény I., II., III., IV., V., VI. és VII. kötetének ára: **189 840 Ft áfával.**

A kötetekre szóló megrendelést a Magyar Hivatalos Közlönykiadó címére (1085 Budapest, Somogyi Béla u. 6.) kérjük eljuttatni. Fax: 338-4746 vagy 267-2780.

M E G R E N D E L Ő L A P

Megrendeljük a

TÖRVÉNYEK ÉS RENDELETEK HIVATALOS GYŰJTEMÉNYE 2002

című hétkötetes kiadványt példányban.

A megrendelő (cég) neve:

Címe (város, irányítószám):

Utca, házsám:

Az ügyintéző neve, telefonszáma:

A megrendelő (cég) bankszámlaszáma:

A megrendelt példányok ellenértékét a postaköltséggel együtt, a szállítást követő számla kézhezvétele után, 8 napon belül átutaljuk a Magyar Hivatalos Közlönykiadónak a számlán feltüntetett pénzforgalmi jelzszámára.

Keltezés:.....

.....
cégszerű aláírás

Szerkeszti a Miniszterelnöki Hivatal, a Szerkesztőbizottság közreműködésével.

A Szerkesztőbizottság elnöke: dr. Pulay Gyula. A szerkesztésért felelős: dr. Müller György. Budapest V., Kossuth tér 1—3. Kiadja a Magyar Hivatalos Közlönykiadó. Felelős kiadó: dr. Kodela László elnök-vezérigazgató. Budapest VIII., Somogyi Béla u. 6. Telefon: 266-9290.

Előfizetésben megrendelhető a Magyar Hivatalos Közlönykiadónál Budapest VIII., Somogyi Béla u. 6., 1394 Budapest 62. Pf. 357, vagy faxon 318-6668.

Előfizetésben terjeszti a Magyar Hivatalos Közlönykiadó a FÁMA Rt. közreműködésével. Telefon/fax: 266-6567. Információ: tel./fax: 317-9999, 266-9290/245, 357 mellék.

Példányonként megvásárolható a kiadó Budapest VIII., Somogyi B. u. 6. (tel./fax: 267-2780) szám alatti közlönypoltjában, illetve megrendelhető a www.mhk.hu/kozlonybolt internetcímen.

2003. évi éves előfizetési díj: 62 496 Ft. Egy példány ára: 140 Ft 16 oldal terjedelemig, utána + 8 oldalanként + 140 Ft. A kiadó az előfizetési díj évközbéli emelésének jogát fenntartja.

HU ISSN 0076—2407

03.2128 — Nyomja a Magyar Hivatalos Közlönykiadó Lajosmizsei Nyomdája. Felelős vezető: Burján Norbert.